

KLASİK TAHRİRDEN AVÂRIZ TAHRİRİNE GEÇİŞ SÜRECİNDE TİPİK BİR ÖRNEK: 1604 TARİHLİ MANYAS KAZASI AVÂRIZ DEFTERİ

ÖZER KÜPELİ*

Giriş

Tahrir defterleri; XV-XVI. yüzyıllar için Osmanlı sosyal ve ekonomik tarihi üzerine yapılacak araştırmaların başlıca kaynak kümesini teşkil etmektedir. Bu defterler, vergi yükümlüsü nüfusun yanı sıra her türlü gelir kaynağının tespiti amacıyla yapılan tahrirlerin neticesinde hazırlanmış istatistikî bilgileri içermektedir¹. Osmanlı klasik döneminin bir ürünü olan bu defterlerdeki verilerin doğru ve etkili bir şekilde analiziyle Osmanlı toplumunun nüfusu, demografik yapısı, içtimai durumu, zirai ve ekonomik faaliyetleri, toprak tasarruf şekilleri yanında şehirlerin fizikî yapısı, vakıflar ve kırsal hayat hakkında önemli bilgiler edinmek mümkündür². Ayrıca tahrir işleminin belirli aralıklarla tekrarlanması sayesinde, bilhassa XVI. yüzyılda Osmanlı toplumunun temel dinamiklerinde meydana gelen değişiklikleri takip etme imkânı da bulunmaktadır.

Klasik tahrir defterleri *tahrir asrı* olarak bilinen XV-XVI. yüzyıllar için önemli bir kaynak olmasına rağmen sonraki yüzyıllarda bu defter serilerinin devam etmeyişi³, müteakip yüzyıllar için Osmanlı sosyal ve ekonomik tarihi araştırmalarını güçleştirmektedir. Gerçi XIX. yüzyılda klasik tahrir usulünü anımsatacak tarzda nüfusun ve ağırlıklı olarak ekonomik kaynakların tespiti amacıyla tertip edilmiş *temettuat defterleri*⁴, devrin bir diğer kaynağı nüfus istatistikleriyle birlikte söz konusu

* Dr., Ege Üniversitesi, okupeli@gmail.com

¹ Tahrir işlemi ve tahrir defterleri hakkında bkz. Ömer Lütfi Barkan, "Türkiye'de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri", *İktisat Fakültesi Mecmuası*, II/1, (1940), s. 20-59; II/2, (1941), s. 214-247; Halil İnalçık, *Hicri 835 Tarihli Sûret-i Defter-i Sancak-ı Arvanid*, Ankara 1987, s. XVIII-XXIII.

² Tahrir defterlerinin tarihsel kaynak olarak kullanımının önemi hakkında bkz. Feridun Emecen, "Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Tahrir Defterleri", *Tarih ve Sosyoloji Semineri, İstanbul 28-29 Mayıs 1990*, İstanbul 1991, s. 143-156; Heath W. Lowry, "The Ottoman Tahrir Defterleri as a Source for Social and Economic History: Pitfalls and Limitations", *Studies in Defterology, Ottoman Society in the Fifteenth and Sixteenth Centuries*, İstanbul 1992, s. 3-18; Mehmet Öz, "Tahrir Defterlerindeki Sayısal Veriler", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, (ed. Halil İnalçık-Şevket Pamuk), Ankara 2000, s. 15-32.

³ Pek çok tarihçiye göre klasik tahrir geleneği XVI. yüzyılla birlikte sona ermiştir. Ancak sayıca az da olsa XVII. ve XVIII. yüzyıllarda klasik usulle tertip edilmiş tahrir defterleri mevcuttur.

⁴ Temettuat defterleri ve tarihsel kaynak olarak önemi hakkında bkz. Mübahat Küttükoğlu, "Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri", *Belleten*, LIX/225, (1995), s. 395-412; Tevfik Güran, "19. Yüzyıl Temettuat Defterleri", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, (ed. Halil İnalçık-Şevket Pamuk), Ankara 2000, s. 73-94.

yüzyıl için nispeten önemli veriler sağlamaktaysa da, tahrir defterlerinin zenginliğine sahip değildir.

Bu kaynaklar sayesinde Osmanlı klasik dönemi ile modernleşme sürecinin sosyo-ekonomik meseleleri ve demografik durumu önemli ölçüde aydınlatılabilmişse de, arada kalan yüzyıllar için aynı şeyi söyleyebilmek mümkün değildir. Zira bu kaynak kümelerinin bir benzeri XVII. ve XVIII. yüzyıllar için ilk anda farkedil(e)mediğinden bu iki asırlık devir yakın dönemlere kadar ihmal edilmiş, hatta bir kısım tarihçi tarafından Osmanlı tarihinin *karanlık yüzyılları* olarak nitelenmiştir⁵. Bununla birlikte *avâriz defterlerinin* iskân ve demografi tarihi için mühim bir kaynak olduğunun anlaşılmasıyla bu durum son yıllarda değişmeye başlamıştır.

A) Osmanlı Devleti'nde Avâriz Uygulaması ve Vergisi

Avâriz-ı divâniye veya *tekâlif-i orfiye* olarak da bilinen avâriz vergisi, XVI. yüzyılda çoğunlukla seferdeki ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için aynî, nakdî veya bedenen hizmet şeklinde Müslüman ve gayrimüslim reayadan hane başına tahsil edilen bir vergiydi⁶. Buna göre sarayın mutfak ihtiyaçlarının karşılanması, yol, köprü ve su yollarının tamir ve bakımı, donanmaya kürekçi ve kereste temini, ordunun sefer sırasında ihtiyaç duyduğu buğday ve arpanın sağlanması, dağ geçitlerinin korunması gibi aynî ve bedenî hizmetler, ya da bütün bu hizmetlerin karşılığında ödenen nakit para avâriz vergisi kapsamındaydı⁷. Avâriz vergisi; başlangıçta olağanüstü hallerde alınan bir vergiyken, 1578'de Safevilere karşı başlatılan ve on iki yıl devam eden uzun ve masraflı savaş sürecinde merkezî hazinenin artan nakit ihtiyacına paralel her yıl düzenli olarak toplanan yıllık arızî bir vergi haline gelmiştir⁸.

Ortaya çıkan yeni şartlar çerçevesinde avâriz vergisinin her yıl ödenen düzenli bir vergiye dönüşmesi beraberinde Osmanlı maliyesinin verginin kapsamı ve tarh usullerinde bir takım değişiklikler yapmasına yol açmıştır. Öncelikle muafiyetlerin

⁵ Cem Behar, "Osmanlı Nüfus İstatistikleri ve 1831 Sonrası Modernleşmesi", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, (ed. Halil İnalçık-Şevket Pamuk), Ankara 2000, s. 67-68. Bu konuya son yıllarda değinen iki makale için bkz. Leslie Pierce, "Changing Perception of the Ottoman Empire: The Early Centuries", *Mediterranean Historical Review*, XIX/1, (June 2004), s. 6-28; Jane Hathaway, "Rewriting Eighteenth-Century Ottoman History", *Mediterranean Historical Review*, XIX/1, (June 2004), s. 29-53.

⁶ Avâriz ve avâriz-hane hakkında bkz. Ömer Lütfü Barkan, "Avâriz", *İslam Ansiklopedisi*, II, s. 13-19; Halil Sahillioğlu, "Avâriz", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi [TDVİA]*, 4, s. 108-109; Bruce McGowan, "Osmanlı Avarız-Nüzül Teşekkülü 1600-1830", *VIII. Türk Tarih Kongresi (Ankara 11-15 Ekim 1976) Kongreye Sunulan Bildiriler*, II, Ankara 1981, s. 1327-1331; Linda Darling, *Revenue-Raising and Legitimacy, Tax Collection and Finance Administration in the Ottoman Empire 1560-1650*, Leiden 1996, s. 87-90.

⁷ Oktay Özel, "Avarız ve Cizye Defterleri", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, s. 37; Levent Küçük, *Osmanlı Vergi Hukukunda Avarız Kavramı ve Avarızın İdarededeki Rolü*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2007, s. 44-59.

⁸ Aslında son yıllara kadar mevcut defterlerden hareketle avâriz vergisinin III. Mehmed döneminde giderek yaygınlaştığı ve 1620-21'den itibaren de her yıl düzenli toplanan yıllık arızî bir vergiye dönüştüğü sanılıyordu. Ancak ilki 1580'de olmak üzere XVI. yüzyılın son yirmi yılında birkaç kez sadaret makamına gelmiş bulunan Koca Sinan Paşa'nın telhislerinde geçen ifadelerden anlaşıldığı üzere avâriz vergisi daha XVI. yüzyıl sonlarında her yıl düzenli toplanmaktadır. Bkz. *Koca Sinan Paşa'nın Telhisleri*, Yay. Haz. Halil Sahillioğlu, İstanbul 2004, s. 27, 165.

kapsamı daraltılarak vergi mükelleflerinin sayısı mümkün olduğunca artırılmıştır. Ayrıca vergiye tâbi olmak için “*emlak ve arazi tasarruf*” etmenin bir şart haline getirilmesi⁹, daha öncesinde bu tür vergilerden muaf olan askerî grup ile reaya arasındaki vergi mükelleflğine dayalı klasik ayrımı ortadan kaldırmıştır. Yine XVII. yüzyıl başlarına gelinceye değin her gerçek haneden ayrı avâriz vergisi tahsil edilirken, bu tarihten itibaren iki veya daha fazla gerçek haneden oluşan ama zamana, şartlara ve her bölgeye göre değişen sayıda gerçek haneden meydana gelen *avâriz-hane* uygulamasına geçilmiştir¹⁰.

B) Avâriz Tahriri ve Defterleri

XVI. yüzyıl sonlarına gelindiğinde artık her yıl düzenli tahsil edilen bir vergiye dönüştüğü anlaşılan avârizin tespiti ve taksimi için tahrirler yapılmaya başlanmıştır. Aslında I. Süleyman döneminden beri müstakil avâriz tahrirlerinin yapıldığı bilinse de, henüz XVI. yüzyıla ait müstakil bir avâriz defterine tesadüf edilememiştir¹¹. Bu nedenle avâriz tahrirlerinin ilk başlarda nasıl ve ne şekilde gerçekleştirildiği hakkında bilgiler izafidir. Bununla birlikte avâriz tahrirleri de, klasik tahrirlerde olduğu gibi Osmanlı toplumunun sosyo-ekonomik şartlarında ve demografik yapısında meydana gelen değişiklikler nedeniyle zaman zaman güncellenmek durumundaydı. Lakin mevcut veriler avâriz tahrirlerinin çoğu zaman düzensiz aralıklarla, genellikle de bölgesel düzeyde yapıldığını göstermektedir. Bununla birlikte eldeki arşiv malzemesi sayesinde biri 1640'larda, diğeri XVIII. yüzyılın başlarında olmak üzere en azından iki dönemde imparatorluk çapında kapsamlı avâriz tahrirlerinin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır¹².

Başlangıçta avâriz tahrirleri, klasik tahrirlerin aksine sancak değil, kaza düzeyinde ve genellikle yerel kadılar, bazen merkezden gönderilen memurlar marifetiyle, ya da her ikisinin işbirliğiyle gerçekleştirilirdi. XVII. yüzyıl ortalarından itibaren bu durum değişmiş, tahrirler Defterhane'nin ilgili kaleminden görevlendirilen memurlar tarafından yapılmaya başlanmıştır¹³. Tahrir işlemi için vazifelenen memurlarca, kadı gözetiminde klasik tahrir sisteminde olduğu gibi kaza dâhilinde bulunan şehir, kasaba ve kırsal yerleşimlerde ne kadar emlak ve arazi tasarruf eden kimse varsa (mal-mülk sahibi dul kadınlar da dâhil) isim isim deftere kaydedilirdi. Ardından vergiden

⁹ Lütfi Güçer, *XVI-XVII. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Hububat Meselesi ve Hububattan Alınan Vergiler*, İstanbul 1964, s. 71; Feridun Emecen, “Kayacık Kazasının Avâriz Defteri”, *Tarih Enstitüsü Dergisi*, nr. 12, (1981-82), s. 159.

¹⁰ Bölgelere ve zamana göre avâriz vergisinde meydana gelen değişimler hakkında bkz. Darling, *a.g.e.*, s. 105-108. Avâriz vergisinin Karaman Eyaleti uygulaması için bkz. Süleyman Demirci, *The Functioning of Ottoman Avâriz Taxation: An Aspect of the Relationship between Centre and Periphery, A case study of the Province of Karaman, 1621-1700*, İstanbul 2009.

¹¹ Avârizla ilgili en eski müstakil kayıtlara şimdilik 1600-1601 tarihli ve Tokat'a ait bir defterde rastlanmıştır. Burada avâriz ödemekle yükümlü piyade ve müsellemlerin listesi yanında avâriz veremeyecek durumda bulunanlarla Celali fetretinden kaçanların bilgilerine rastlanmaktadır. Bkz. Darling, *a.g.e.*, s. 91-92.

¹² Turan Gökçe, “Osmanlı Nüfus ve İskân Tarihi Kaynaklarından ‘Mufassal-İcmâl’ Avâriz Defterleri ve 1701-1709 Tarihli Gümülçine Kazâsı Örnekleri”, *Tarih İncelemeleri Dergisi* [=TİD], XX/1, (Temmuz 2005), s. 74.

¹³ Özel, *a.g.m.*, s. 39.

muaf olanları belirleyip, toplam nefer sayısından düşer ve kalan nefer sayısına göre avâriz-hanesi tespit edilirdi. Nefer sayısı tam bir avâriz-hanesine denk gelmezse küsurat *buçuk*, *rub*¹⁴, *sülüs* gibi kesirli sayılarla ifade edilirdi. Ne kadar nüfusun kaç avâriz-hanesine denk geldiği hususu kazanın ekonomik durumuna, hanelerin zenginliğine ve zamanın şartlarına göre değişmekteydi. Tamamlanan tahririn sonuçlarını ihtiva eden defterler iki suret olarak hazırlanıp, biri padişahın onayından sonra Defterhane'nin *Mevkûfât Kalemî*'nde, diğeri eyalet merkezinde saklanırdı¹⁴.

Avâriz defterleri yakın zamanlara kadar klasik tahrir defterlerinde olduğu gibi *mufassal* ve *icmâl* olmak üzere iki grupta değerlendirilmekteydi. Mufassal defterler; tahrir sırasında tespit edilen bütün vergi yükümlüsü gerçek hanelere ve bekâr yetişkin erkeklere (*mücerred*) ait kayıtları tafsilatıyla içeren defterlerdir. İcmâl defterler ise mufassal defterlerden hareketle yalnızca avâriz-hanelerin toplamını bazen eyalet ölçeğinde, genelde kaza temelinde özet olarak veren defterlerdir¹⁵. Bu iki grup defterden başka son zamanlarda yapılan bir araştırmayla şekil bakımından icmâl defterlere benzeyen ama içerik bakımından daha zengin olduğundan *mufassal-icmâl* diye adlandırılan defterlerin varlığı ortaya konulmuştur. Bu defterlerde vergiye tâbi nüfus ismen kaydedilmemiş olmasına rağmen, kaza dâhilindeki her mahalle ve köyde bulunan toplam avâriz-hanesi, bu haneyi oluşturan nefer sayısı sınıflara göre belirtilmiştir¹⁶.

Mufassal defterler tertip şekli itibarıyla bölgeden bölgeye bir takım farklılıklar gösterebilmektedir. Mesela bağlı Canik ve Amasya sancaklarına ait defterlerde mahalle ve köylerin halkı genelde *haneha-i askerî* ve *haneha-i reaya* şeklinde statülerine göre kaydedilerek, her bir başlık altında toplam nefer, askerî, hâne, mücerred sayıları verilmiştir. Tokat Sancağı defterinde bunlardan farklı olarak avâriz-hane sayısı verilmeksizin haneler *âlâ*, *evsat* ve *ednâ* gibi kategorilere ayrılmıştır. Yine Şarkî Karahisar Sancağı'na ait defterlerde ise, bir mahalle ve köydeki çeşitli kategoriler altında kayıtlı hanelere dâhil bazı kişilerin tasarrufundaki bağlarla araziler, ismen ve ikamet ettiği yerle birlikte gösterilmiştir. Yine askerî ve ulemadan olanların görevlerinin ve mensup oldukları zümrelerin belirtilmesi, reayanın muafiyet gerektiren durumlarının özellikle vurgulanması bu defterin özelliklerindedir. Konya defterinde ise, mahalle ve köy halkının toplam nüfusunun nefer ve hane olarak yazıldığı, ancak imam başta olmak üzere dinî görevliler dışında askerilere yer verilmediği dikkati çekmektedir. Bu durum farklı bölgelerde farklı uygulamaların olduğunu göstermektedir¹⁷.

¹⁴ Emecen, a.g.m., s. 159-160; Özel, a.g.m., s. 40.

¹⁵ Linda Darling, "Avarız Tahriri: Seventeenth and Eighteenth Century Survey Registers", *Turkish Studies Association Bulletin*, X/1, (Mart 1986), s. 23-26; Oktay Özel, "17. Yüzyıl Osmanlı Demografi ve İskân Tarihi İçin Önemli Bir Kaynak: Mufassal Avarız Defteri", *XII. Türk Tarihi Kongresi (Ankara, 12-16 Eylül 1994)*, *Kongreye Sunulan Bildiriler*, III, Ankara 1999, s. 735-743.

¹⁶ Gökçe, a.g.m., s. 80-82.

¹⁷ Mehmet Öz-Fatma Acun, *Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VII-Karahisar-ı Şarkî Sancağı Mufassal Avâriz Defteri (1642-43 Tarihli)*, Ankara 2008, s. XIX-XXII; Mehmet Öz, *Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VIII-Canik Sancağı Avâriz Defterleri (1642)*, Ankara 2008, s. XIV-XV.

Mufassal avâriz defterlerinin içerdiği veriler itibariyle Osmanlı iskân ve demografi tarihi açısından taşıdığı kıymet, tarihçilerce tahrir defterlerine nazaran çok daha geç anlaşılmıştır. Nitekim XX. yüzyılın sonlarına gelinceye değin bu defterler sınırlı sayıda yerli tarihçinin dikkatini çekmişti ve bunların çalışmaları da muhtevanın tahlilinden ziyade metnin bazı tasarruflarla kısmen neşri şeklindeydi¹⁸. Öte yandan Bruce McGowan¹⁹ ve Machiel Kiel²⁰ gibi bir kısım batılı tarihçi Balkan şehirleri üzerine yaptıkları çalışmalarda bu defterlere dikkat çekip kısmen istifade ettiler. Böylelikle avâriz defterlerinin içeriğinin anlaşılması yanında bu defterlerin demografi ve iskân tarihi araştırmalarında kaynak olarak kullanımı noktasında önemli katkılar sağladılar. Bununla birlikte avâriz defterlerinin daha geniş çevrelerce tanınmasında ve öneminin kavranmasında bu defterlerin Osmanlı demografi ve iskân tarihi araştırmalarında kullanımı hakkında ilk kapsamlı örneği veren Oktay Özel'in payı büyüktür²¹. Biraz da onun sayesinde XXI. yüzyılın ilk on yılında bu defterlere ilgi gittikçe artmaya başladı ve mufassal avâriz defterlerinin başlıca kaynak olarak kullanıldığı bölgesel demografi ve iskân tarihi araştırmaları yaygınlaştı²². Bu çalışmaların artması ve daha da

¹⁸ Münir Aktepe, "XVII. Asra Ait İstanbul Kazâsı Avâriz Defteri", *İstanbul Enstitüsü Dergisi III*, (1957), s. 109-139; Emecen, a.g.m., s. 159-170; Mehmet Ali Ünal, "1056/1646 Tarihli Avâriz Defterine Göre 17. Yüzyıl Ortalarında Harput", *Belleten*, LI/199, (1987), s. 119-129; Mehmet Ali Ünal, "1646 (1056) Tarihli Harput Kazâsı Avâriz Defteri", *TİD*, XII, (1997), s. 9-73; Mustafa Öztürk, "1616 Halep Avâriz-Hane Defteri", *OTAM* 8, (1997), s. 249-293.

¹⁹ Bruce McGowan, *Economic Life in Ottoman Europe - Taxation, Trade and the Struggle for Land, 1600-1800*, Cambridge 1981.

²⁰ Machiel Kiel, "Anatolia Transplanted? Patterns of Demographic, Religious and Ethnic Changes in the District of Tozluk (N. E. Bulgaria) 1479-1873", *Anatolica*, XVII, (1991a), s. 1-27; Machiel Kiel, "Hrazgrad-Hezargrad-Razgrad the Vicissitudes of a Turkish Town in Bulgaria (Historical, Demographical, Economic and Art Historical Notes)", *Turcica*, XXI-XXIII, (1991), s. 495-563.

²¹ Amasya yöresine dair yaptığı çalışmada Oktay Özel klasik usulle yapılmış 1576 tahririnin sonuçlarını 1643 (Özel, tezinde bu defterin tarihini 1642 olarak belirtmesine rağmen, son yaptığı araştırmalardan sonra 1643 olarak düzelttiğini bize şahsen ifade etmiştir) mufassal avâriz tahririyle mukayese ederek bu süreçte bölgenin nüfus ve iskân yapısında meydana gelen değişmeyi ortaya koymuştu, bkz. Oktay Özel, *Changes in Settlement Patterns, Population and Society in Rural Anatolia: A Case Study of Amasya (1576-1642)*, Manchester University, Ph.D. diss., Manchester 1993.

²² Geçen on yıl süresince avâriz defterlerinden hareketle yerel ölçekte pek çok çalışma yapılmıştır. Belli başlı örnekler için bkz. Ali Açık, *Changes in Settlement patterns, Population and Society in North-Central Anatolia: A Case Study of the District (Kazâ) of Tokat (1574-1643)*, Manchester University, Ph.D. diss., Manchester 1999; Mehmet Öz, "Bozok Sancağı'nda İskân ve Nüfus (1539-1642)", *XII. Türk Tarih Kongresi (Ankara 12-16 Eylül 1994) Kongreye Sunulan Bildiriler*, III, Ankara 1999, s. 787-794; Mehmet İnbaşı, "1642 Tarihli Avâriz Defterine Göre Erzurum Şehri", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 4, (2001), s. 9-32; Mehmet Öz, "Population Fall in Seventeenth Century Anatolia (Some Findings for the Districts of Canik and Bozok)", *Archivum Ottomanicum*, 22, (2004), s. 159-171; M. Hanefi Bostan, "XVII. Yüzyıl Avâriz ve Cizye Defterlerine Göre Of Kazasının Nüfusu ve Etnik Yapısı", *XIV. Türk Tarih Kongresi (Ankara, 9-13 Eylül 2002), Kongreye Sunulan Bildiriler*, II/1, Ankara 2005, s. 413-429; Enver Çakar, "17. Yüzyılın Ortalarında Arapgir Sancağında İskân ve Nüfus (1643 Tarihli Avâriz-hane Defterine Göre)", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, XV/2, (2005), s. 385-412; Süleyman Demirci, "Demography and History: The Value of the Avanzhane Registers for Demographic Research, A Case Study of the Ottoman Sub-Provinces of Konya, Kayseri and Niğde, c. 1620s-1700", *Turcica*, 38, (2006), s. 181-211; Turan Gökçe, "Bir Tahrir Üç Defter: 1697-1698 Tarihli Avâriz Defterlerine Göre Siroz (Serez) Şehri", *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, IV/1, (Yaz 2006), s. 51-73; Turan Gökçe, "1695 Tarihli Mufassal Avâriz Defterine Göre Filibe Kazâsında Nüfus ve Yerleşme Düzeni", *TİD*, XXII/2, (Aralık 2007), s. 53-107; Mehmet İnbaşı, "Bayburt Sancağı (1642 Tarihli Avâriz Defterine Göre)", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, X/2, (2007), s. 89-117; Mehmet İnbaşı, "Erzincan Kazâsı (1642 Tarihli Avâriz

yaygınlaşması avâriz tahrirleri ve defterlerinin meselelerine²³ cevap bulunması yanında Osmanlı demografisinin karanlık yüzyılları olarak nitelenen XVII-XVIII. yüzyıllarla ilgili bir takım bilgilerin elde edilmesine fayda sağlayacaktır.

C) 1604 Tarihli Manyas Kazası Avâriz Tahrir Defteri

1) Defterin Fizikî Özellikleri ve Tertibiyle İlgili Hususlar

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde *Maliyeden Müdevver Defterler* Kataloğunda 614 numarada kayıtlı *Manyas Kazası Tahrir Defteri* 14,5x41 cm ebatında olup, tamamı 32 sayfadır. Defterin sayfaları sonradan kurşun kalemle Arap rakamlarıyla numaralandırılmıştır. Her sayfanın altında reddade bulunmaktadır. Katalogda defterin tarihi H. 1012-1013 yılı olarak belirtilmişse de, ilk sayfadaki bilgiden tahririn H. 1012 (11 Haziran 1603-29 Mayıs 1604) yılı içinde emredildiği, H. 1013 (30 Mayıs 1604-18 Mayıs 1605) yılı içinde de gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte otuz birinci sayfada yer alan tahrirle ilgili arzda “*evâsıt-ı şehri Rebî’ül-âhir sene 1013*” (6-15 Eylül 1604) tarihinin bulunması defterin bu zamanlarda tertip edildiğine işaret eder. Yine defterin birinci ve ikinci sayfalarında belirtildiği üzere tahrir, aynı zamanda Karesi Livası muharriri de olan Divân-ı Hümâyûn kâtiplerinden Molla Mehmed tarafından gerçekleştirilmiştir²⁴. Kendisine tahrir sırasında Manyas Kadısı Mevlana Fahreddin yardımcı olmuştur²⁵.

Bu çalışmanın konusu olan defter ilk bakışta klasik tahrir defteri gibi algılsa da, dikkatlice incelendiğinde Manyas Kazası'na ait mufassal şekilde tertip edilmiş bir avâriz defteri olduğu anlaşılmaktadır. Avâriz tahrirlerinin Kânunî döneminden beri yapıldığı bilirse de, mufassal türdeki avâriz defterlerinin yaygın örnekleri 1640-42 sayımlarının sonuçlarını içermektedir²⁶. Oysa Manyas Kazası mufassal avâriz defteri bu tarihlerden –hatta şimdiye dek mufassal türdeki avâriz defterlerinin ilk örneği olarak kabul edilen 1616 tarihli Halep avâriz defterinden bile- daha önceye aittir ve XVII. yüzyılın hemen başında gerçekleştirilen tahririn sonuçlarını ihtiva etmektedir. O halde şimdilik bu defteri mufassal avâriz defterlerinin ilk örneklerinden biri olarak kabul etmek mümkündür.

Defterin tertibiyle ilgili hususlara gelince; ilk sayfa kapak mahiyetindedir ve bu sayfanın ortasındaki kalbe benzer bir şekil verilmiş varak üzerinde “*Kazâ-i Manyâs vâcib-i sene 1012 ber-müceb-i defter-i tahrîr Molla Mehmed an-kâtibân-ı Dergâh-i Âli muharrir-i Livâ-i Karesi vâcib-i sene 1012 vâki-i sene 1013*” ifadesi bulunmaktadır. İkinci sayfada Manyas

Defterine Göre), *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, XVI/41, (2009), s. 189-214; Bilgehan Pamuk, “XVII. Yüzyılın Ortalarında Gümüşhane (Torul) Kazası”, *Belleten*, LXXIII/266, (Nisan 2009), s. 115-143.

²³ Avâriz tahriri ve defterleriyle ilgili soru işaretleri ve problem teşkil eden hususlar hakkında bkz. Özel, “Avarız ve Cizye Defterleri”, s. 41-48.

²⁴ “*ber-müceb-i defter-i tahrîr Molla Mehmed an-kâtibân-ı Dergâh-i Âli muharrir-i Livâ-i Karesi*”, Başbakanlık Osmanlı Arşivi [=BOA], *Maliyeden Müdevver Defterler* [=MAD 614], s. 1; “*Kazâ-i Manyâs der-livâ-i Karasi becihet-i hânehâ-i mezbûre zi'lullahi'l-fakîr Molla Mehmed an-kâtibân-ı Divân-ı Hümâyûn muharrir-i livâ-i mezbûre bâfermân-ı alîşân*”, BOA, MAD 614, s. 2.

²⁵ BOA, MAD 614, s. 27.

²⁶ Özel, “Mufassal Avarız Defteri”, s. 738-739.

Kazası'ndaki yerleşim birimlerini avâriz-hane sayılarıyla birlikte gösteren fihrist mevcuttur. Yazı karakterinden ve bazı yerleşim birimlerinin imlasının mufassal kısma göre farklı olması bu kısmın sonradan eklendiği izlenimini doğurmaktadır. Fihristi takiben üçüncü sayfadan itibaren mahallelerle birlikte yerleşim birimlerine ait teferruatlar başlamaktadır. Defterdeki bilgiler otuz birinci sayfada sona ermektedir. Burada kazanın toplam avâriz-hanesi, muafiyet ve başka gerekçelerle toplamdan düşülen haneler ve tahrirle ilgili bir arz bulunmaktadır. Otuz ikinci ve son sayfada ise herhangi bir kayıt bulunmayıp boş haldedir.

Yerleşim birimleri ile ilgili kayıtlar aynen klasik dönemin tahrir defterlerindeki gibidir. Mahalle, köy ve cemaatler "*mahalle-i x / karye-i y / cemaat-i z*" şeklinde kaydedildikten sonra kimisinin altında kısa açıklamalara yer verilmiştir. Burada genellikle önceki tahrirle nazaran avâriz-hane sayısında meydana genel değişiklikler, bunların sebepleri ve yerleşim biriminde muaf reyanın durumu izah edilmiştir.

Açıklama faslının ardından mahalle, köy ve cemaatte bulunan neferler "*falan bin filan*", "*falan veled-i filan*" ve "*falan birader-i filan*" şeklinde tek tek deftere kaydedilmiştir. Bununla birlikte bazı neferler babalarının isimlerine yer verilmeden sadece kendi isimleriyle, bazıları da lakaplarıyla yazılmıştır. Her neferin altında statüsü (bennâk, mücerred, imam, müezzin vs.) -birkaçı hariç- mutlaka belirtilmekle birlikte daha sonraki dönemlere ait avâriz defterlerinde olduğu gibi bunlar askerî veya reaya şeklinde bir tasnife tâbi tutulmamışlardır. Kimi neferin statüsüne ilaveten mesleği veya kusuru (amelmânde, pir-i fânî, müflis, fakir gibi), başka bir yerden gelmiş ya da farklı bir yerde kayıtlı olması durumu (*âmed-iz x* veya *ilhak-ı y*) ve azatlı köle (*atik-i falan*) olduğu da belirtilmiştir. Nefer kayıtlarının ardından yekûn kısmı gelmekte ve burada toplam nefer, bennâk, mücerred, imam, müezzin, hatip ile hane sayısı divan rakamlarıyla verilmektedir.

Yukarıda fizikî özellikleri ve tertip şekli hakkında bilgi verilen defterin yazım özellikleriyle ilgili bir takım sıkıntılar mevcuttur ki, bunlar bize kâtibin defteri tertip ederken işini pek de ciddiye almadığını düşündürmektedir. Mesela bazı yerleşim birimlerinin yekûnunda kayıtlı bennâk ve mücerred sayıları yukarıda tek tek statüleri belirtilen neferlerin sayısıyla birbirini tutmamaktadır. Örnek vermek gerekirse Pınarbaşı Mahallesi'nin yekûnunda 6 bennâk, 7 mücerred olduğu yazılmasına rağmen neferlerin statülerine bakıldığında bu mahallede 9 bennâk, 4 mücerred kayıtlıdır. Keza Meşhedler Mahallesi için verilen 8 bennâk, 3 mücerred rakamına karşın, aslında bu mahallede 10 bennâk, 1 mücerred bulunmaktadır²⁷. Defterde bu durumun başka örnekleri de vardır. Yalnız bu şekildeki hataları reayadan bazılarının "*ilhak-ı falan*" şeklinde kaydedilerek ilgili yerleşim biriminin nefer sayısına dâhil edilmediği ve avâriz hesaplamasının dışında bırakıldığı örneklerle karıştırmamak gerekir.

Defterde hata olduğunu düşündüğümüz bir de eksiklik mevcuttur ki, fihristte adı ve avâriz-hanesi belirtilen Debbağlar Mahallesi'ne ait mufassal bilgilere defterde rastlanmaz. Bunun nedeni hakkında bir açıklama yoktur. Fakat bu mahalleye üç avâriz-

²⁷ BOA, MAD 614, s. 4.

hanesinin tevzi edilmesi burada mukim nüfus olduğuna delalettir ve bunlar bir şekilde deftere kaydedilmemişlerdir. Yine aynı kelimelerin defterin muhtelif yerlerinde farklı imlâlarla yazılması da kâtip hatası olarak görülebilir.

2) Deftere Göre Manyas Kazası'nda Avâriz Uygulaması

1604 yılında Manyas Kazası'nın toplam avâriz-hanesi 32'si kesr olmak üzere toplam 409,5'tir. Bununla birlikte net hane sayısı 377,5 olması gerekirken, bunun deftere hatalı bir şekilde 380 olarak yazıldığı görülmektedir. Bu hatanın nedeni tespitlerimize göre fihrist kısmında Latif köyünün avâriz-hanesinin 2 yerine 4, Oğuzca'nın da 2 yerine 2,5 hane olarak yazılmasıdır²⁸.

Defterin sonundaki hülasadan anlaşıldığına göre bir önceki tahrirde kazanın toplam avâriz-hanesi 495'tir. Buna göre önceki tahrirde kıyasla kâtibin hesabınca 115, gerçekteyse 117,5 hane azalış söz konusudur. Bunun başlıca sebebi önceki tahrirden bu yana kaza genelinde 80 haneye tekabül eden 240 neferin bir şekilde Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı raiyyeti olmak suretiyle muafiyet elde etmeleridir. Buna rağmen Karesi Sancağı'nın genelinde avâriz-hane sayısı Manyas Kazası'nın farkından ziyade artış gösterdiği için bu durumun üzerine düşülmediği ve teftişine gerek duyulmadığı anlaşılmaktadır²⁹. Kazanın avâriz-hane sayısındaki azalmanın bu tarihten sonra da devam ettiği görülmektedir ki, 1633 tarihine ait bir icmal defterine göre Manyas ve köylerinin toplam avâriz-hanesi 257 idi³⁰.

Ahalinin bir kısmının büyük vakıfların raiyyetliğini elde ederek avârizden muaf olmaları yanında devrin bir takım sosyo-ekonomik meseleleri de hane sayısının azalmasına sebep olmuştur. Nitekim tahrir sırasında 7 haneli Işıklar, 4 haneli Kadı, 3 haneli İvaz, 8 haneli Doğançı köylerinin tamamen boşaldığı, 6 haneli İçili köyünün hane sayısının ise 1'e düştüğü tespit edilmiş ve bunlar deftere kesr hane olarak kaydedilmiştir³¹. Bu köylerin neden terk edildiğine dair defterde bilgi yoksa da tahminimizce Celâlî fetreti ve büyük veba salgını bunda etkili olmalıdır. Zira XVI. yüzyılın sonlarında giderek şiddetlenen Celâlî fetreti yüzünden Manyas kasabasında yaşayan halktan evlerini terk edenler vardır³². Yine 1584'de patlak veren ve yirmi yıl boyunca imparatorluk coğrafyasının büyük kısmını kasıp kavuran veba salgını kaza merkezi ile köylerde kitlesel ölümlere yol açmıştır³³.

²⁸ BOA, MAD 614, s. 2.

²⁹ BOA, MAD 614, s. 31.

³⁰ BOA, MAD 14737, s. 59.

³¹ BOA, MAD 614, s. 2, 31.

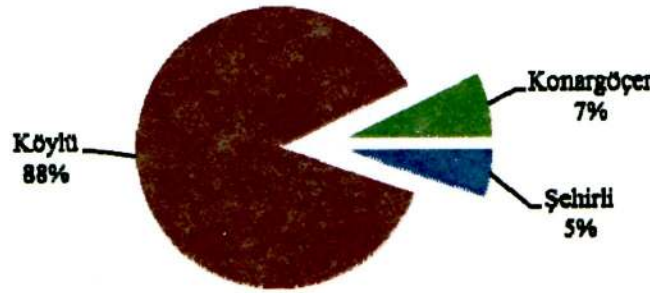
³² "Mahalle-i Câmî-i Şerîf: Mukaddemâ on iki hâne olub Celâlî eşkiyası müstevlî oldukda zulm ve te'addilerinden halkın ganîsi fakîr ve fakîri müflîs olub âhar livâ ve kazâya perâkende ve perîşân olmağın hâlâ mevcûdları beş hâne bulunub mahalline işâret olunmuşdur", bkz. BOA, MAD 614, s. 3.

³³ "Mahalle-i Şeyhler: Mukaddemâ altı hâne olub sinîn-i sâbıkada vâki' olan tâ'ünül-ekberden ekser ahâlisi vefât idüb mevcûdları ber-müceb-i emr-i şerîf üç hâneye müstehak olmağın defter-i cedîde kayd olunmuşdur", bkz. BOA, MAD 614, s. 3. Bölücek-ağaç, Kepekler, Göni ve Ümid-ili köyleri de veba yüzünden nüfus kaybına uğramıştır. Bkz. BOA, MAD 614, s. 10, 20-21, 23. XVI. yüzyılın son çeyreğinde Osmanlı ülkesinde etkili olan bu veba salgını hakkında bkz. Nühket Varlık, *Disease and Empire: A History of Plague Epidemics in the Early Modern Ottoman Empire, 1453-1600*, University of Chicago, Ph.D. diss., Chicago 2008, s. 139-145.

Tablo I: Manyas Kazası Avâriz-hanelerinin İskân Şekillerine Göre Dağılımı

	Avâriz-hane
Şehir	20
Kır iskân merkezleri (Köylüler)	330
Konar-göçer cemaatler	27,5
Toplam	377,5

Grafik I: Avâriz-hanelerin İskân Durumuna Göre Yüzdesi

Kaza avâriz-hanelerinin iskân tiplerine göre dağılımına bakıldığında avârizin önemli ölçüde köylere tevzi edildiği görülmektedir. Nitekim Manyas Kazası'ndaki 45 köyün toplam avâriz-hane sayısı 330'dur. Buna mukabil kasabanın 6 mahallesinin toplam avâriz-hanesi 20, kaza sınırlarında dolaşan 11 konar-göçer cemaatin toplam avâriz-hanesi ise 27,5'tur.

Kazanın toplam avâriz-hane sayısı içinde gayrimüslimlerin payına düşen 27 hanedir. Yalnız Mürüvvetler köyünün Müslüman ve zımmilerine avâriz-hane ortak tevzi edilmiş, 32 nefer 9 haneye müstahak kılınmıştır. Yine Gurafa köyünün Müslüman ve zımmileri aslında köprücü olmaları nedeniyle avârizdan muaf olmalarına rağmen, bu vazifeyi bir süreden beri aksattıklarından ötürü ceza olarak 2 avâriz-hane kaydedilmişlerdir. Bu durumda kaza genelinde gayrimüslimlerin toplam avâriz-hanesini 27 yerine takriben 30 olarak hesap etmek daha doğru olacaktır.

Avâriz-hânelerin nasıl tespit edildiği hususuna gelince; *MAD 614*'teki bazı kayıtlardan³⁴ Manyas Kazası'nda avâriz-hane hesaplamalarında muafklar hariç olmak üzere nefer sayısının esas alındığı açıkça belirtilmekte, hatta hesaplamaların üç nefer bir

³⁴ "Karye-i Bölücek-ağaç ... hân-i tahrînde yirmi altı müzervec ve üç nefer dahi mücerredleri inâmlarından mâ'adâsı kânûn üzere dokuz hâneye müstahaklar iken ...", BOA, MAD 614, s. 10; "Karye-i Dümbe ... yedi müzervec ile bir nefer mücerredân hâricden ilhâk olunan piyâde ve haymâne ile iki buçuk hâne kayd olunmuşlardır ...", BOA, MAD 614, s. 18; "Karye-i Kulak ... biri inâm ve otuzu bennâk ve dört neferi mücerredân dahi kânûn üzere on buçuk hâneye mütehammil ...", BOA, MAD 614, s. 27; "... iki yüz kırk neferi dahi seksen hâne iken ...", BOA, MAD 614, s. 31.

avâriz-hanesi hükmünce yapıldığı anlaşılmaktadır³⁵. Yalnız bu hükmün pek de geçerli bir kaide olmadığını söylenebilir. Zira yerleşim birimine göre avâriz-hane başına nefer (muafklar hariç) sayısı farklılık arz etmektedir. Bu durumda avâriz-hanesinin itibarî bir birim olduğu, belirlenmesinde nefer sayısından ziyade yerleşim yerinde yaşayanların ekonomik güçlerinin dikkate alındığı barizdir ve defterimizde bunu doğrulayan ifadeler mevcuttur³⁶.

Avârizdan muaf olanların kıstaslarına baktığımızda; imam, hatip, müezzin gibi din görevlileriyle kaza genelinde bir kişi olan yiğitbaşı ile beş müflisin avârizdan muaf oldukları bunların yekûn kısımlarında ayrıca zikredilmelerinden anlaşılmaktadır. Fakat bazı köylerde imam, hatip ve müezzinlerin aynı zamanda bennâk olarak kaydedilmeleri³⁷, bunların muafiyetleri hakkında şüpheye neden olmaktadır. Muhtemelen böyleleri aktif görevde olmadıklarından avârizdan muaf değillerdir³⁸.

Bunların dışında defterdeki kayıtlardan anlaşıldığına göre bir takım hizmetlere erişmek, bazı vakıfların raiyyeti olmak ve avâriza gücü yetmemek gibi sebepler tam veya kısmi muafiyet için geçerli gerekçelerdir.

Avârizdan muaf tutulan hizmetlerin başında köprücülük gelmektedir. Mesela Iğdır köyü sakinleri Çavuşbaşı Hızır Ağa'nın yaptırdığı Irgandı Köprüsü'ne köprücü tayin edildiklerinden avârizdan muafırlar³⁹. Keza Gurâfa köyünün Müslüman ve zimmi reayası ile Dümbe köyünün neferlerinden bazıları köprücü tayin olunduklarından dolayı avâriz vermemektedirler⁴⁰. Bununla birlikte Kulak köyü sakinleri yakınlardaki bir köprünün tamir ve bakımıyla ilgilendiklerini belirterek ziyade avâriz tevzi olunmamasını rica etmekle 6 haneye müstahak sayılmışlardır⁴¹. Yine Darıcı köyü reayası fakir olmaları yanında köydeki cami, han ve külliye'nin bakımıyla ilgilenip, gelen geçene hizmet ettiklerinden 3 haneye müstahak kılınmışlardır. Bu iki örnekten

³⁵ "Karye-i Ümid-ili ... ber-müceb-i emr-i âli üç müzevveleri bir hâne hesabınca ...", BOA, MAD 614, s. 23. Bu ifadeden avâriz-hane hesaplamalarında sadece bennâklerin (müzevvelerin) dikkate alındığı düşünülebilir. Fakat bu hesaplamaların mücerredleri de kapsadığı muhakkaktır. Zira köyde 37 bennâk ve 6 mücerred mevcuttur. Bunların toplamı olan 43'ün, 3 nefer 1 avâriz-hane hesabınca ortalaması alındığında yaklaşık 14,5 hane sayısına ulaşılmaktadır.

³⁶ Kızıl-kilise köyü ahalisinin zenginliği özellikle belirtilmiş ve bu köyün Müslüman ahalisi (21 bennâk) 16, gayrimüslim ahalisi (12 bennâk) 10 avâriz-hânesine müstahak kılınmıştır, bkz. BOA, MAD 614, s. 20. Kızıl-kilise köyünün aksine Darıcı köyü sakinleri (23 bennâk) ise hem fakir olduklarından, hem de yakınlardaki Mevlana Sinanzâde'nin yaptırdığı handa gelen geçene hizmet ettiklerinden 4 yerine 3 avâriz-hanesine tevzi kılınmışlardır, bkz. BOA, MAD 614, s. 24.

³⁷ Defterde Kızıl-kilise, Kulak, Haclar, Ümid-ili ve Kayran-doğancı köylerinde bu durum karşımıza çıkmaktadır. Yalnız bu köylerdeki dinî görevlilerin yekûn kısmında kendi kategorilerinde kaydedildiklerini de belirtmeliyiz.

³⁸ 1616 tarihli Halep defterinde de benzer bir durum söz konusudur. Bkz. Öztürk, a.g.m., s. 261.

³⁹ BOA, MAD 614, s. 8. Manyas Kazası dâhilinde bugün bu isimle anılan bir mevki ve köprü kalıntısı tespit edemediğimizden ilk etapta bu köprünün Bursa Setbaşı'nda Gökdere Suyu üzerindeki Irgandı Köprüsü olduğunu düşünmüşsek de, söz konusu köprünün banisinin Hâce/Hoca Muslihüddin olması bu düşünceyi doğrulamamaktadır (Bursa'daki köprü hakkında bkz. Semavi Eyice, "Irgandı Köprüsü", TDVİA, XIX, s. 122-124).

⁴⁰ BOA, MAD 614, s. 18.

⁴¹ BOA, MAD 614, s. 27.

anlaşılacağı üzere köprücülük ve benzeri hizmetleri yerine getirmek mukabelesinde herhangi bir muafnameleri bulunmayanların avâriz-hanelerinde kısmi bir indirim elde ettikleri, daha az avâriz ödedikleri görülmektedir. Öte yandan muaf oldukları halde hizmetlerini yerine getirmeyen veya aksatan reayaya ceza olarak hariçten avâriz vergisi tevzi edildiği de dikkati çekmektedir⁴².

Tablo II: MAD 614'e Göre Manyas Kazası Köprücülük vs. Hizmetlere Erişen Reaya

Köyler	Nefer	Bennak	Mücerred	İmam-Hatip	Müflis
İğdır	41	29	11	1	-
Dümbe	7	3	3	1	-
Gurafa	17	16	1	-	-
Darıcı	30	23	6	1	
Kulak	39	32	6	-	1
Toplam	134	103	27	3	1

Köprücülük vazifesi dışında belli vakıfların reayası olmak da avârizdan muafiyet için geçerli bir durumdur. Nitekim Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı ile Medine-i Münevvere Evkafı'na bağlı reaya tamamıyla avârizdan muafır. Fakat Muradiye, Selçuk Hatun, Hazret-i Emir Buhari gibi vakıflara tâbi reaya içinse muafiyetin söz konusu olmadığı avâriz hanesi tevzi edilmesinden anlaşılmaktadır. Bundan ötürü bazı köylerdeki reayanın avâriz yükünden kurtulmak için kendilerini özellikle Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı reayası gibi gösterdikleri, hatta bennâklerini Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı zabitlerine ödeyerek buna süreklilik kazandırmaya çalıştıkları görülmektedir⁴³.

Müflis olanların avârize güçleri yetmediği gerekçesiyle bu vergiden muaf oldukları bilinse de, aynı durumun iş göremez durumdakileri (amelmânde, malûl) kapsayıp kapsamadığı anlaşılammaktadır. Zira bu durumda olanlar bennâk olarak kaydedilmişlerdir⁴⁴.

Defterde avârizla ilgili olarak göze çarpan bir husus da bazı köylerin avâriz akçesi vakıfları kurmalarıdır. Böylelikle köyler nakit para vakıfları sayesinde avâriz yüklerini bir miktar azaltmaktaydılar⁴⁵.

⁴² Gurâfa köyündeki 17 nefer aslında köprücülük hizmetiyle avârizdan muaf olmalarına rağmen mezkûr hizmete varmadıklarından kusurlarına binaen deftere 2 avâriz-hanesi olarak kaydedilmişlerdir, bkz. BOA, MAD 614, s. 18.

⁴³ BOA, MAD 614, s. 20 ve 30.

⁴⁴ BOA, MAD 614, s. 8.

⁴⁵ Mehmet İpşirli, "Avâriz Vakfı", TDVİA, 4, s. 109.

Tablo III: Avâriz Akçesi Vakfı Bulunan Köyler ve Vakfedilen Akçe Miktarı

Köyün Adı	Vakfedilen Miktar
Diyedin	4.000
Çeltükçi	2.500
Korkud	2.500
Kayaca	2.500
Bağçelü	2.500
Kızık	3.000
Germiyan	3.000
Ümid-ili	6.000
Vakfedilen Toplam Akçe Miktarı	26.000

D) 1604 Manyas Tahrir Defterine Göre Manyas Kazası

Genel özelliklerinden bahsettiğimiz Manyas Kazası avâriz defterinde mahalle, köy ve cemaatler ayrı ayrı zikredilip, her mahalle, köy ve cemaatte yaşayan yetişkin erkek nüfus tek tek kaydedilmiş ve kaç avâriz-haneyeye tekabül ettiği belirtilmiştir. Böylece Manyas Kazası'nın XVII. yüzyıl başındaki demografisi ve iskân durumu hakkında kısmî de olsa değerlendirmeler yapabilmek mümkündür. Zira bazı muaf reayanın deftere kaydedilmediği bilinmektedir. Mesela defterin sonundaki arzda avârizdan muaf olduğu belirtilen Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı'na raiyyet olarak kayıtlı 240 nefer gibi. Yine birkaç köyde seyyidler bulunduğu bahsedilip, bunların sayısının belirtilmemesi gibi. Dolayısıyla defterin bize sunduğu rakamlara göre yapılacak nüfus tahminleri göreceli ve eksik olacaktır. Yine de XVII. yüzyıl başlarında Manyas Kazası'nın nüfusu hakkında bir fikir verebilecektir.

1) Manyas Kasabası'nın Mahalleleri ve Nüfus Durumu

Manyas Gölü'nün güneyindeki ovaya doğru yayılmış bulunan Manyas Kazası'nın merkezi Manyas kasabasıydı. Antik dönemlere kadar inen bir tarihe sahip Manyas bölgesi 1335'te Orhan Bey tarafından Osmanlı topraklarına katılmış ve Osmanlı idarî teşkilatında Karesi Sancağı'na bağlı bir kaza merkezi olmuştur. Yalnız şimdiki Manyas XVII. yüzyılın ortalarından sonra olmakla birlikte bilinmeyen bir tarihte yerleşilen yeni yer olup, kasaba daha önce şimdi *Eski Manyas* olarak bilinen Soğuksu köyü yakınlarındaydı⁴⁶. Bu durum haliyle kasabanın XVI-XVII. yüzyıllardaki fizikî durumunun zaman içerisinde nasıl bir gelişme gösterdiğini ortaya koymayı imkânsız kılmaktadır.

⁴⁶ Eski Manyas hakkında bkz. Franz Taeschner, "Eski Manyas ve Harabeleri", *Milletlerarası Birinci Türk Sanatları Kongresi, (19-24 Ekim 1959), Kongreye Sunulan Tebliğler*, Ankara 1962, s. 352-354.

XVI. yüzyılda Karesi Sancağı'na⁴⁷ bağlı bir kaza merkezi olan Manyas'ta 1530'da⁴⁸ Câmi'-i Şerif, İmaret, Şeyhler ve Pınar-başı adıyla dört mahalle mevcuttu. Yüzyılın ikinci yarısında Debbâğlar ve Meşhedler adıyla iki yeni mahallenin daha teşekkülüyle II. Selim dönemine⁴⁹ gelindiğinde kasabadaki mahalle sayısı altıya ulaşmıştı. Her iki tarihte de hiç gayrimüslimin bulunmadığı Manyas Kasabası mahallelerinin nüfus durumu şöyledir.

Tablo IV: XVI. Yüzyılda Manyas Mahalleleri ve Nüfus Durumları

Mahalleler	Hane	Nefer	Mücerred		Muaf	
	1530	1573	1530	1573	1530	1573
Câmi'-i Şerif	62	97	28	-	13	-
Şeyhler	21	63	11	-	7	3
İmaret	9	33	1	-	2	2
Pınar-başı	44	37	23	-	12	2
Meşhedler	-	30	-	-	-	2
Debbâğlar	-	32	-	-	-	2
Toplam	136	292	63	-	34	11

Hane sayısı 5 kabul edilerek yapılan hesaplamalara göre 1530 tarihinde kaza merkezinde 913 kişi yaşıyordu. 1573'te ise mahalle sayısının artmasına paralel kasaba nüfusu da artmış ve 1.460 kişiye ulaşmıştı ki, kırk yılı aşan bir zaman dilimi için artış oranı yaklaşık % 60'tır. Bu durumun sebebi muhtemelen yüzyılın ortalarından itibaren kasabaya yeni yerleşmelerin olmasındandır. Zira mevcut mahallerden biri dışında diğerlerinin nüfusu artarken, iki yeni mahallenin teşekkülü bunu göstermektedir.⁵⁰

1604 tarihine gelindiğinde kasabanın fizikî yapısını II. Selim dönemindeki haliyle muhafaza ettiği görülmektedir. Geçen yüzyılda olduğu gibi bu tarihte de kasabada herhangi bir gayrimüslim ahali sakin değildir. Söz konusu altı mahallenin 1604'teki nüfus durumu şöyledir.

⁴⁷ Karesi Sancağı'nın XVI. yüzyıldaki idarî teşkilatlanması hakkında bkz. Sezai Sevim, *XVI. Yüzyılda Karesi Sancağı (Tahrir Defterlerine Göre)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1993, s. 49-86.

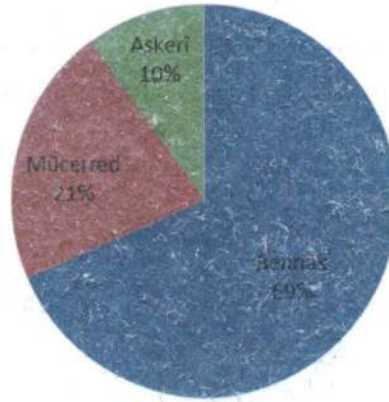
⁴⁸ *166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530)*, Hüdâvendigâr, Biga, Karesi, Saruhân, Aydın, Menteşe, Teke ve Alâiye Livâları, Dizin ve Tıpkıbasım, Ankara 1995, s. 287.

⁴⁹ Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Kuyûd-ı Kadime Arşivi [=TK.KKA], *Tahrir Defteri* [=TD] 152, 240b-242b.

⁵⁰ XVI. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda nüfus artışı yaşandığı tarihçilerin üzerinde uzlaştığı bir konu ise de, bu artışın nedenleri üzerine farklı görüşler vardır. Mesela M.A. Cook, XVI. yüzyılın ikinci yarısında nüfus artışının Anadolu'nun bazı bölgelerinde ekilebilir toprak miktarının kaldıramayacağı bir düzeye ulaşmasıyla şehir ve kasabalar üzerinde nüfus baskısının ortaya çıktığını ileri sürmektedir. Bkz. *Population Pressure in Rural Anatolia, 1450-1600*, London 1972.

Tablo V: MAD 614'e Göre Manyas Mahalleri ve Nüfus Durumları

Mahalleler	Nefer	Bennâk	Mücerred	Askerî	Tahmini nüfus	%
Câmi'-i Kebir ⁵¹	18	10	6	2	66	23
Şeyhler	13	8	3	2	53	18
İmaret	12	11	1	-	56	19
Pınar-başı	14	9	4	1	54	19
Meşhedler	13	10	1	2	61	21
Debbağlar	-	-	-	-	?	-
Toplam	70	48	15	7	290	100

Grafik III: Statülerine Göre Kasabadaki Yetişkin Erkekler

XVII. yüzyıl başlarında Manyas kasabasının nüfusunun 1570'lere göre büyük ölçüde azaldığı, nefer sayısının 292'den 70'e düşmesinden açıkça anlaşılmaktadır. Her ne kadar Debbağlar mahallesinin nüfus bilgileri defterde ayrıntısıyla kayıtlı olmasa da, diğer beş mahallede 290 kayıtlı nüfusun yaşadığını söylemek mümkündür. Buna göre 1570'lerden 1600'lere otuz yıllık bir zaman zarfında nüfus % 80 düzeyinde azalmıştır. Mahalle bazında baktığımızda 1570'lere göre en çok nüfus kaybına uğrayan Câmi'-i Şerif mahallesi olup, nüfusu otuz yılda % 86.3 düzeyinde azalarak 487 kişiden 66'ya inmiştir. II. Selim döneminin en kalabalık ikinci mahallesi Şeyhler'in nüfusu ise aynı dönemde % 84 düzeyinde azalarak 330'dan 53'e düşmüştür. Benzer durum diğer mahalleler için de geçerlidir ve hepsinin nüfusunda bariz bir azalma söz konusudur. Kasaba nüfusundaki bu azalışın başlıca nedenleri defterde de işaret edildiği üzere XVI.

⁵¹ XVI. yüzyıl tahrir defterlerinde Câmi'-i Şerif adıyla kayıtlı bu mahalle defterimizde Câmi'-i Kebir adıyla geçmektedir.

yüzyıl sonlarında Osmanlı ülkesinin büyük kısmını etkileyen veba salgını ile Celali fetretidir⁵².

Kasabanın nüfus yapısına bakıldığında büyük çoğunluğunun başta esnaf ve zanaatkarlar olmak üzere şehrin üretim yükünü çeken ve hizmet sektörünü oluşturan şehirli reayadan oluştuğu görülmektedir. Bunların dışında askerî zümre kabilinden sadece 7 kişi mevcuttur ki, kasaba nüfusunun % 2.4'ünü oluşturan bu kişilerin tamamı dinî hizmetleri yürütmekle mükellefler.

Tablo VI: Askerî Zümreye Dâhil Olan Grupların Mahallelere Göre Dağılımı

Mahalleler	İmam	Müezzin
Câmi'-i Kebir	1	1
Şeyhler	1	1
Pınar-başı	1	-
Meşhedler	1	1
Toplam	4	3

Avârizdan muaf askerî zümre mensupları ve aileleri dışında kalan ahaliye gelince; şehirli reaya diye bilinen bu kesim genellikle esnaf ve zanaatkarlıkla meşgul ve ziraatla uğraşmadıkça sadece avâriz vergisi vermekle yükümlüydü. Lakin avâriz defterlerinden şehirli reayanın sosyo-ekonomik yapısı hakkında klasik tahrir defterlerine göre edinilen bilgiler oldukça sınırlıdır. Yine de bazı kayıtlar sayesinde ahalinin meşgul olduğu bir takım meslekler hakkında fikir edinilmektedir. Buna göre 1604'te Manyas Kasabası'nda en azından 3 debbağ, 2 başmakçı, 2 helvacı, 1 attar, 1 bakkal, 1 börekçi, 1 çilingir, 1 dülger, 1 kasap, 1 nalbant, 1 yapıcı bulunmaktaydı. Buradan da anlaşıldığı üzere kasabada halkın günlük ihtiyaçlarını karşılayabildiği küçük bir çarşı mevcuttu.

Halkın hem ekonomik gücünün hem de dinî hususiyetlerinin anlaşılması bakımından bir diğer önemli gösterge hacca gidenlerin varlığıdır ki, 1604'te kasabada hacı sıfatını haiz sadece 2 kişi vardır. Yine bu tarihte sahipleri tarafından azledilmiş ve deftere "atık-i filan kişi" şeklinde kaydedilmiş azatlı kölelerin sayısı da 2'dir.

2) Köyler ve Nüfus Durumu

Manyas'ta köyler Manyas Gölü'nün güney ve güneydoğusu boyunca ovaya yayılmış durumdaydı. Kaza dâhilinde kır iskân merkezi olarak nüfus barındıran 1530'da⁵³ 73 köy ve 2 mezra, II. Selim döneminde⁵⁴ ise 79 köy mevcuttu. Bu kır iskân merkezlerinde ilk tarihte % 8,6'sı gayrimüslim olmak üzere 9.604 kişi yaşarken, 1573'te ise % 9'u

⁵² BOA, MAD 614, s. 3-4.

⁵³ 166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu, s. 286-292.

⁵⁴ TK.KKA, TD 152, 243a-261a; TK.KKA, TD 568, 45a-48a ve 95b-106b.

gayrimüslim 9.932 kişi ikamet etmekteydi⁵⁵. Nüfusun iki dönem arasında artış oranı % 3.4 düzeyindeydi. Aşağıda Manyas kır nüfusunun XVI. yüzyıldaki durumu görülebilir.

Tablo VII: XVI. Yüzyılda Manyas Kazası Kır İskân Merkezlerinin Nüfus Durumu

	1530				1573			
	Müslüman		Gayrimüslim		Müslüman		Gayrimüslim	
	Hane	Müc.	Hane	Müc.	Hane	Müc.	Hane	Müc.
	1.647	539	156	50	1.662	723	175	24
Dine göre nüfus	8.774		830		9.033		899	
Genel Nüfus	9.604				9.932			

1573'de 79 olan köy sayısı 1604'te 46'ya gerilemiştir. Bununla birlikte avâızdan tümüyle muaf olan başta Haremeyn evkafına dâhil bazı köylerin defterde kayıtlı olmadığını sanıyoruz. Bu durumda 1604'de Manyas kazasında 50 civarında köyün bulunduğunu söylemek mümkündür. Yine de köy sayısında önemli bir azalma mevcuttur ki, bunun başlıca sebepleri Celalî isyanlarının yarattığı tahribat ve veba salgınının yol açtığı kitlesel ölümlerdi. Bilhassa veba salgınının Manyas'ta çok etkili olduğu bazı köylerin nüfusunun azalmasından, bir kısmının da tamamen boşalmasından anlaşılmaktadır⁵⁶. Bunun doğal sonucu olarak kır kesimindeki nüfus 1570'lere oranla düşüş göstermiştir. Nitekim 1604'te kaza dâhilinde kır nüfusu şöyle bir durum arz etmektedir.

Tablo VIII: MAD 614'e Göre Manyas Kazası Kır Nüfusu

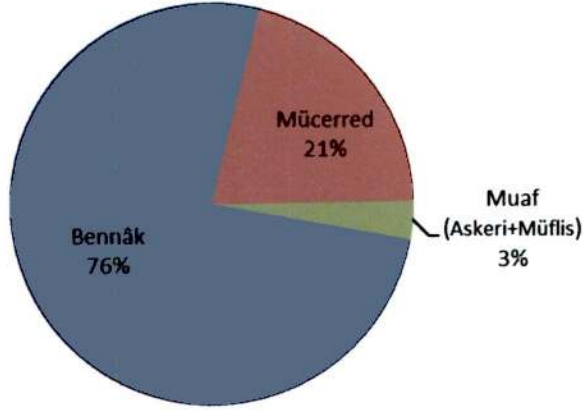
	Nefer	Bennâk	Mücerred	Askerî	Müflis	Tahminî nüfus
Müslüman	1.101	828	238	31	4	4.553
Gayrimüslim	70	62	7	-	1	322
Toplam	1.171	890	245	31	5	4.875

Görüldüğü üzere 1604 yılında Manyas köylerinde 890'ı bennak, 31'i askerî, 5'i müflis ve 245'i mücerred olmak üzere toplam 1171 nefer bulunmaktadır. Buna göre yapılan hesaplamayla kazanın tahminî nüfusu 322'si gayrimüslim olmak üzere 4.875 kişidir. Kır nüfusunun % 93,4'ünü Müslümanlar, % 6,6'sını gayrimüslimler oluşturmaktadır. 1573'e göre kır nüfusunda % 50,9 oranında azalmak suretiyle 9.932'den 4.875'e gerilemiş, aynı dönemde Müslüman nüfus % 46,6, gayrimüslim nüfus ise % 64,2 oranında düşüş göstermiştir.

⁵⁵ Bu dönemlerde Manyas Kazası'nın kırsal nüfusu hakkında bkz. Sevim, *a.g.t.*, 185.

⁵⁶ Mesela Kadı, İvaz, Doğançı köylerinin hâli kaldığı hakkında bkz. BOA, *MAD 614*, s. 31.

Grafik IV: Statülerine Göre Kır Kesimindeki Yetişkin Erkek Sayısı

Kır yerleşimleri içinde Bölücek-ağaç (tahminen 293 nüfus) aynı zamanda en kalabalık olanıdır. Bu köyde Müslüman ve gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır. Ahalisi tümüyle Müslüman olan Salur (tahminen 273 nüfus), Göni (tahminen 252 nüfus) ve Danişmendlü⁵⁷ (tahminen 230 nüfus) nüfusça kalabalık diğer köylerdir. Deftere kayıtlı köyler arasında nüfusu en az olan ise 2 haneli (tahminen 10 nüfus) Tatarlar olmakla birlikte bu köyde sayısı bilinmeyen Medine-i Münevvere Evkafı raiyyeti de bulunmaktadır. Bu itibarla köyün nüfusunun daha fazla olduğu muhakkaktır. Köyler arasında 1573'e kıyasla en fazla nüfus kaybına uğrayan Ümid-ili'dir. 1573'te 4 mahallesinde 100 hane ve 529 nüfus⁵⁸ barındıran bu köy, aradan geçen otuz yılda ahalisinin yarıdan fazlasını veba nedeniyle yitirmiş ve 1604'e gelindiğinde nüfusu 206'ya düşmüştü⁵⁹.

1604'te deftere kayıtlı 46 köyün büyük kısmının reayası Müslümandı. Kır nüfusunun küçük bir kısmını teşkil eden gayrimüslimler 5 köyde Müslüman ahaliyle birlikte yaşıyorlardı. Bu köylerden sadece birinde (Bölücek-ağaç) hem nefer, hem de tahminî nüfus olarak Müslümanlara kıyasla daha kalabalıktılar.

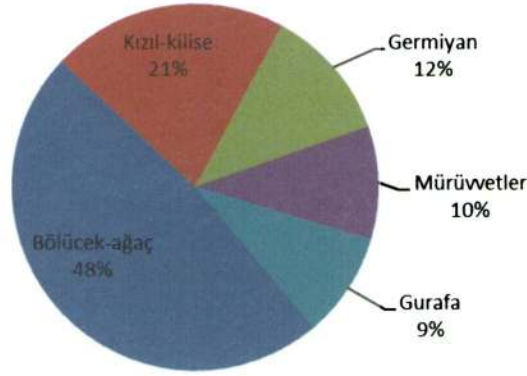
⁵⁷ Bu köyde 9 nefer Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı'na tâbi reaya da mevcuttur. Ancak bunlar açıkça tefrik edilmediğinden kaçının bennâk, kaçının mücerred olduğu bilinmemektedir. Bu köyün nüfusunun Göni ve Salur köylerinden daha fazla olması ihtimal dâhilindedir.

⁵⁸ TK.KKA, TD 568, 45b-46b.

⁵⁹ BOA, MAD 614, s. 23-24.

Tablo IX: Manyas Kazası'nda Gayrimüslimlerin Yaşadığı Köyler ve Nüfus Durumları

Köyler	Nefer	Bennâk	Mücerred	Müflis	Tahmini Nüfus
Bölücek-ağaç	31	31	-	-	155
Kızıl-kilise	15	12	2	1	67
Germiyan	10	7	3		38
Mürüvetler	8	6	2	-	32
Gurafa	6	6	-	-	30
Toplam	70	62	7	1	322

Grafik V: Gayrimüslim Nüfusun Oturdukları Köylere Dağılımı

Deftere kayıtlı kır nüfusunun % 0.64'ünü oluşturan askerilerin başında 27'si imam, 2'si hatip olmak üzere 29 neferle dinî vazifeliler gelmektedir. Bunların dışında kalan 2 nefer askerinin biri Hacılar köyüne kayıtlı yiğitbaşı, diğeri ise Kulak köyünün tafsilatında bahsi geçen ve yeniden tımara mülazemet olduğu anlaşılan sipahidir.

Bunların dışındaki Manyas kır nüfusu büyük ölçüde tarım ve hayvancılıkla uğraşan, bu suretle avâriz-ı divaniye ve örfiyyelerini ödemekle mükellef reyadır. Bunlardan bazılarının arabacılık, ayakkabıcılık, bakkallık, değirmencilik, demircilik, elekçilik, helvacılık, kabakçılık, kasaplık, yapıcılık gibi bazı mesleklerle uğraştıkları da anlaşılmaktadır. Bunun yanısıra reyadan bazıları avârizdan tümüyle veya kısmen muafiyet olmalarının karşılığında köprücülük vb. hizmetlerle mükelleftir. Bu şekildeki neferlerin sayısı 65'tir.

Tablo X: Manyas Kazası'ndaki Köprücüler

Köyler	Nefer	Bennâk	Mücerred	İmam
Iğdır	41	29	11	1
Gurafa	17	16	1	-
Dümbe	7	3	3	1
Toplam	65	48	15	2

Kır kesimindeki Müslüman nüfusun dinî temayüllerini göstermesi açısından *Hacı* sıfatını taşıyanlara baktığımızda, bunların sayısı 29 olup, bu kesimdeki Müslüman nüfusun % 0,64'üne tekabül etmektedir. Bu dönemlerde hac farızını yerine getirmek ciddi bir maddi güç gerektirdiğinden bu kişilerin doğal olarak hali vakti yerinde varlıklı kişiler olduğunu düşünmek yanlış değildir. Öte yandan *havâce* şeklinde yazılmakla birlikte hoca / hâce şeklinde okunan kelime ise daha ziyade ticaretle uğraşan kimseleri ifade etmek için kullanılırdı⁶⁰. Lakin bu tabirin defterde karşımıza çıkan hacı sıfatıyla bir alakası yoktur. Yine dinî hususiyetle ilgili olarak Manyas'ın kır nüfusu içerisinde 4 nefer nev-müslimin yanısıra 11 nefer azatlı kölenin mevcut olduğunu belirtmeliyiz.

Defterde kaza dâhilindeki tekke ve zaviyeler ile medreselere dâhil bir bilgi verilmesi de, derviş taifesinden addedilebilecek 9 nefer sufi çeşitli köylere dağılmış durumdadır. Keza kaza dâhilinde herhangi bir medresenin varlığına işaret edilmese de, ilim tahsiliyle meşgul olmaları muhtemel 15 nefer muhassıl bulunmaktadır⁶¹.

Kazanın işgücü teşkil etmeyen nüfusuna baktığımızda 1'i gayrimüslim olmak üzere 5 nefer müflis, 4 nefer pir-i fani, 1'er nefer amel-mânde ve malülün yanısıra 6'sı balığ, 2'si küçük lafzıyla kaydedilmiş 8 de küçük yaşta çocuk bulunmaktadır. Toplam 19 neferden müteşekkil bu kitle kır nüfusunun % 0,39'una tekabül etmektedir.

3) Konar-göçer Teşekküller ve Nüfus Durumu

XVI. Yüzyılın ilk yarısına ait tahrir defterlerinde kaza dâhilindeki konar-göçer cemaatler ve sayıları hakkında teferruatlı bilgi bulunmamaktadır. Bununla beraber 1573'e gelindiğinde cemaat mensuplarının önemli bir kısmını yerleşik hayata geçtiği görülmektedir. Öyle ki, kaza merkezi ve köylerine yerleşmiş konar-göçer kökenli 126 hane mevcuttu ve bunların nüfusu 600'ün üzerindeydi. Buna mukabil kırlarda hayatını

⁶⁰ Halil İnalcık, "15. Asır Türkiye İktisadi ve Sosyal Tarihi Kaynakları", *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*, İstanbul 1993, s. 194.

⁶¹ Tahrir defterlerinde karşımıza çıkan muhassıl tabirinin manası uzun süre yanlış yorumlanmış, birçok çalışmada kelimenin vergi tahsildarı manasından hareketle bu tabirin devlete ait gelirleri toplayan görevliler için kullanıldığı belirtilmiştir. Daha sonra, tahrir defterleri üzerine yapılan çalışmalar derinleştikçe bu tabirin ilim hâsil eden manasında medrese öğrencilerini ifade etmek üzere kullanıldığı anlaşılmıştır. Bunu destekleyen bir bilgi de muhassıl statüsünde olanların birçoğunun defterlere aynı zamanda mücerred olarak kayıtlı olmalarıdır ki, bu durum bizim defterimiz için de geçerlidir. Muhassıl tabiri hakkında bkz. Zekai Mete, "Muhassıl", *TDVİA*, 31, s. 20.

sürdüren cemaat mensupları ise 88 hane, 2 mücerredten ibaret olup, tahmini nüfusları 442 kişiydi⁶².

Cemaat mensuplarının yerleşik hayata yönelmelerinin bu tarihten sonra da sürdüğü anlaşılmaktadır. Nitekim mahalle ve köylerin bazılarında ilhak-ı Karacalar şeklindeki kayıtlar bununla alakalı olsa gerektir. Yine bazı neferlerin yanına yörük kaydının düşülmesi bu kişilerin konar-göçer kökenli oldukları akla getirmektedir. Keza Çarıklar cemaatinin önceden yörük taifesinden olup, Uludağ'da yaylakları bulunduğu, ancak şimdi müstakil köy haline geldikleri ve ziraatle uğraştıkları ifade edilmiş, yine de cemaat olarak kaydedilmişlerdir⁶³.

Manyas kazası dâhilinde 1604 yılında 11 konar-göçer cemaat mevcuttu. Gerçi bu cemaatlerden ikisi Köseler ismini taşımakla beraber bunların kazanın farklı bölgelerinde buldukları anlaşılmaktadır. Zira cemaatler deftere genellikle yakınlarıdaki bir köyle birlikte kaydedilmişlerdir. Buna göre Karaca Ömerler cemaati Mürüvvetler köyü, Çarıklar cemaati Kızık köyü, Avcılar ve Kızılcalar cemaatleri Dura köyü, Karcık mevzisinde konaklayan Köseler cemaati Çakırcı köyü, Kansızlar cemaati de Göçed köyü civarında sâkindir. Buna mukabil Bekir, Derziler, Köseler cemaatlerinin Kağanlar cemaatine mensup oldukları belirtilmekle birlikte bunların hangi köy yakınlarında meskûn olduklarına temas edilmemiştir. Yine Erdiller cemaati için de böyle bir bilgi söz konusu değildir.

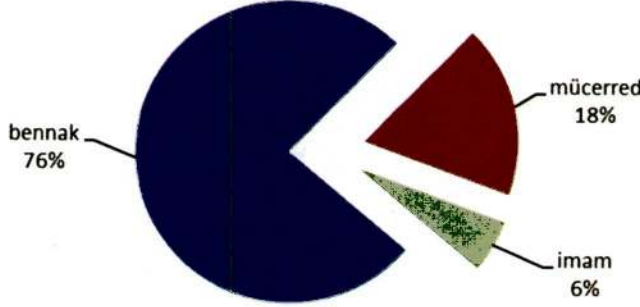
Tablo XI: MAD 614'e Göre Manyas Kazası'ndaki Konar-göçer Cemaatler ve Nüfusları

Cemaat Adı	Nefer	Bennak	Mücerred	İmam	Tahmini Nüfus
Karaca Ömerler	8	5	3	-	28
Çarıklar	6	5	-	1	30
Kağanlar	14	11	2	1	62
Bekir	10	5	4	1	34
Avcılar	23	17	5	1	95
Kızılcalar	20	13	6	1	76
Derziler	11	9	1	1	51
Köseler	5	5	-	-	25
Köseler mevzi-i Karcık	4	4	-	-	20
Kansızlar	3	3	-	-	15
Erdiller	5	4	1	-	21
Toplam	109	81	22	6	457

⁶² Sevim, *a.g.t.*, s. 202.

⁶³ BOA, *MAD 614*, s. 6.

Grafik VI: Statülerine Göre Konar-göçer Cemaatlerdeki Yetişkin Erkek Sayısı

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere 1604 tarihinde Manyas Kazası'ndaki konar-göçer cemaatlerde toplam 109 nefer bulunmaktaydı ve bu sayı tahminen 457 nüfus demektir. Buna göre deftere konar-göçer olarak kaydedilenlerin nüfusu 1573'e göre % 3,39 oranında artmıştır.

D) Kazanın Genel Nüfusu

Karesi Sancağı'nın kuzey hududunda yer alan Manyas Kazası'nda 1530 yılında sayısı tespit edilemeyen konar-göçerler hariç olmak üzere tahminen 10.517, 1573'te ise 11.834 kişi mevcuttu.

1604'te 1 kasaba, 46 köy ve 11 konar-göçer cemaatten ibaret olan Manyas Kazası'nın genel nüfus durumu şöyledir.

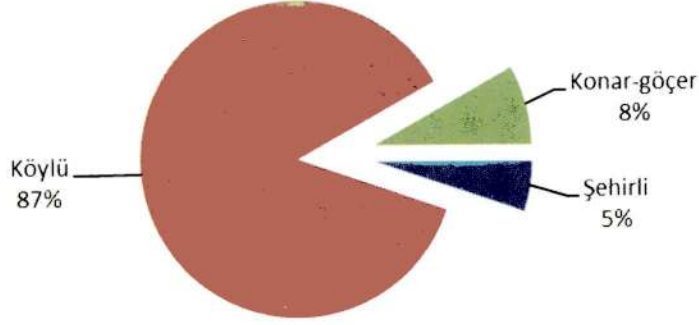
Tablo XII: MAD 614'e Göre Manyas Kazası Genel Nüfusu

	Nefer	Bennâk	Mücerred	Askerî	Müflis	Tahminî nüfus
Şehirli	70	48	15	7	-	290
Köylü	1.171	890	245	31	5	4.875
Konar-göçer	109	81	22	6	-	457
Toplam	1.350	1.019	282	44	5	5.622

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere Manyas Kazası'nın 1604 yılı tahmini nüfusu 1573'e göre % 52,49 oranında azalmış ve 5.622 kişiye düşmüştür. Yalnız bu rakam kazanın gerçek nüfusunu yansıtmamaktadır. Zira Haremeyn-i Şerifeyn ve Medine-i Münevvere vakıflarına bağlı reyanın defterde kayıtlı olmadığı çeşitli ibarelerden anlaşılmaktadır. Yine bir köyde varlığı zikredilen seyyidler hakkında da teferruatlı bilgi yoktur. Bunlar da hesaba katılırsa Manyas Kazası'nın nüfusunun 6.000 civarında olduğu düşünülebilir.

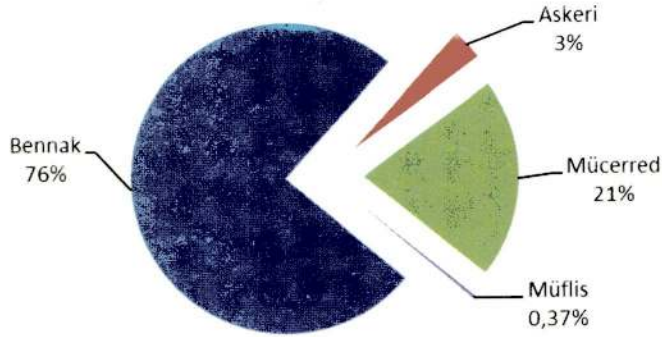
Kaza nüfusunun büyük kısmı köylerde yaşamaktadır. Bunların oranı % 86,71'dir. Buna karşın şehirliilerin oranı % 5,16, konar-göçerlerin oranı ise % 8,13'tür.

Grafik VI: İskân Özelliklerine Göre Manyas Nüfusunun Dağılımı

1604 yılında Manyas Kazası'nda bulunan 1.350 neferin % 76 ile en kalabalık grubunu bennâkler (müzevvec/evli) oluşturmaktadır. Geri kalanların 44'ü askerî, 5'i müflistir. 44 askerinin 1'i yiğitbaşı, diğerleri imam, hatip ve müezzin gibi dinî görevlilerdir. Bununla birlikte bazı köylerde dinî görevliler aynı zamanda bennâk olarak kaydedildiklerinden, kendi kategorilerinde ele alınmayıp, bennâklere dâhil edilmişlerdir. Bunların dışında bekâr erkeklerin (mücerred) nüfusu ise 282 kişi olup, bunların toplam nefer sayısı içindeki oranı % 20,9'dur.

Grafik VIII: Manyas Kazası'nda Yetişkin Erkeklerin Statülerine Göre Dağılımı

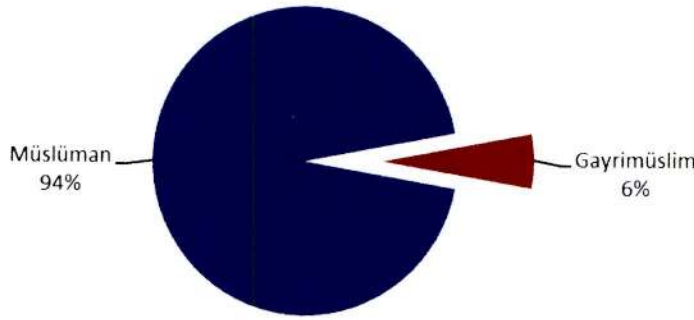

Kaza nüfusunun büyük çoğunluğu Müslümandır. Nitekim Müslüman neferlerin sayısı 1.280 olup, tahmini nüfusları 5.300 kişidir. Bu rakam genel nüfusun % 94,28'ine tekabül etmektedir.

Tablo XIII: Dinî Hususiyetlerine Göre Manyas Kazası Genel Nüfusu

	Nefer	Bennâk	Mücerred	Askeri	Müflis	Tahmini nüfus
Müslüman	1.280	957	275	44	4	5.300
Gayrimüslim	70	62	7	-	1	322
Toplam	1.350	1.019	282	44	5	5.622

Grafik IX: Manyas Kazası'nda Nüfusun Dinî Hususiyetlerine Göre Dağılımı

Manyas Kazası'nda sadece kır kesiminde yaşayan ve 70 neferden ibaret gayrimüslimlerin nüfusları tahminen 322 kişiydi. Bu itibarla gayrimüslimler toplam nüfusun % 5.72'sini teşkil etmektedirler.

Kaza genel nüfusu içinde dikkat çeken bir başka husus da, kaza merkeziyle köylere dışarıdan gelip yerleşenlerin varlığıdır. Defterde isimlerinin yanında *âmed-ez x* kaydıyla nereden geldikleri belirtilen bu kişilerin toplam sayısı 51'dir. Bunların çoğunluğunu kaza içinde yer değiştirenler oluşturmakla birlikte, 18'i kaza dışından gelmiş, 5'i ise konar-göçer kökenlidir. Kaza dışından gelenler arasında 4 Saruhanlı ile 3 Karamanlı başta gelmektedir. Ayrıca Gönen'den 2, Aydıncık, Balıkesir, Bolu, Balat, Çorum, Ezine, İnegöl, Karaman, Kastamonu'dan 1'er kişi bulunmaktadır.

Sonuç

XVI. yüzyılın sonlarına doğru tımar sisteminin çözülüşü, doğuda ve batıda girişilen uzun ve masraflı savaşlar, Celali isyanları gibi sebepler merkezi hazine gelirlerinde azalmaya yol açarken, maliye hazinenin artan acil nakit para ihtiyacını karşılamak için bir takım arayışlara girmişti. Buna bağlı olarak devlet askerî ve mali bir dönüşüm geçirirken, bu süreçte iltizam sistemi yaygınlaşmış, geçmişte olağanüstü durumlarda alınan avâriz grubundan vergiler de bu yüzyılın sonlarına doğru her yıl toplanmaya başlanmıştı. Bununla birlikte muafiyetlerin kapsamı önemli ölçüde daraltılarak yükümlü sayısı artırılmaya çalışılmış, emlak ve arazi tasarruf etmek avâriz yükümlülüğü için başlıca kıstas haline gelmişti. Değişiklikler bunlarla sınırlı kalmayıp, verginin tarh usulünde de kendini göstermiş ve avârizin her gerçek haneden ayrı tahsil edilmesi yerine, bölgeye ve yükümlülerin ekonomik gücüne göre değişen sayıda gerçek

haneden oluşan itibarî bir avâriz-hanesi usulüne geçilmişti. Böylelikle merkezi hazinenin en önemli gelir kalemlerinden biri haline gelen avârizin tespit, taksim ve tevzii için zamanla klasik tahrirlerin yerini alan ve düzensiz aralıklarla tekrarlanan müstakil avâriz tahrirleri yapılmaya başlanmıştı.

Müstakil avâriz tahrirlerinin ilk kez ne zaman yapılmaya başlandığı bilinmese de, bu türden bir sayımın sonuçlarını ihtiva eden elimizdeki en erken tarihli örnek Halep Sancağı'na ait 1616 bir defterdi. Oysa bazı tarihçiler müstakil avâriz tahrirlerinin XVI. yüzyılın ortalarından itibaren yapıldığı ifade etmektedirler. Ancak Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki araştırmalarımız sırasında rastladığımız ve bu çalışmanın konusunu teşkil eden *Manyas Kazası Mufassal Avâriz Defteri* bu bilgiyi doğrulamasa da, 1604 yılına ait olması hasebiyle en azından müstakil avâriz tahrirlerinin XVII. yüzyıl başlarından itibaren yapıldığını göstermektedir. Hatta defterde kayıtlı yerleşim birimlerine ait açıklamalarda zaman zaman eski hane sayılarına atıfta bulunulması daha öncesinde de avâriz tahrirlerinin gerçekleştirildiğine işaret olsa gerektir.

Manyas Kazası'na ait bu defter mufassal olarak tutulmuş bir avâriz defteri olmasına rağmen şekil itibariyle klasik tahrir defterlerine oldukça benzemektedir. Bundan olsa gerek Başbakanlık Osmanlı Arşivi kataloglarına da mufassal tahrir defteri şeklinde kaydedilmiş, açıklama kısmında da tahrir defteri olduğu vurgulanmıştır. Defter H. 1012 tarihinde başlanan bir tahririn sonuçlarını ihtiva etmektedir. Söz konusu tahrir Dergâh-ı Âli kâtiplerinden Molla Mehmed tarafından yapılmıştır. Bu durum avâriz tahrirlerinin başlangıçta yerel kadılar tarafından yapıldığı, merkezden gönderilen görevlilerin ise ancak yüzyılın ortalarından itibaren tahrirleri gerçekleştirdiği şeklindeki yaygın görüşü desteklememektedir. Molla Mehmed'in aynı zamanda Karesi Livası'nın da tahririne memur olması bu sancaktaki diğer kazalara ait başka defterlerin olabileceğini akla getirirse de, şimdiye dek bu defterlerden herhangi birine tesadüf edilmemiştir. Bunlar elimizde olsa şüphesiz avârizle ilgili bir takım meselelerin aydınlatılması daha kolay olacaktır.

Manyas Kazası Avâriz Defteri'nden edinilen bilgiler çerçevesinde adı geçen kazada avâriz uygulaması değerlendirilecek olursa, öncelikle oturmuş bir vergilendirme sistemiyle karşı karşıya olduğumuzu ve bu itibarla avârizle ilgili temel meselelere açıklık getirebildiğimizi söyleyebilmek pek de mümkün değildir. Bunun nedeni muhtemelen tahririn Osmanlı maliyesinin içine girdiği nakit krizini aşmak için çözümler aradığı ve avâriz uygulamasını yaygınlaştırma kararı aldığı bir süreçte gerçekleştirilmesidir. Dolayısıyla geçiş döneminde yapılmış bir tahririn sonuçlarını ihtiva etmesinden ötürü söz konusu defterde bazı hususların açık bir şekilde tefrik edil(e)memesi bir takım belirsizliklere yol açmıştır. Üstelik bu belirsizlikler kâtinin dikkatsizliği ya da acemiliğinden kaynaklanan hatalarla birleştiğinde zaman zaman kafa karıştırıcı bir hal de almıştır. Mesela bir avâriz-hanesinin kaç gerçek haneden oluştuğu meselesi gibi. Zira kâtip avârizle ilgili bir emr-i şerife istinaden avâriz-hanesi hesaplamasında bir yerde 3 neferin, başka bir yerde ise 3 müzevvecin / bennâkin esas alındığını yazmaktadır. Ancak defterde yerleşim birimlerindeki nefer / bennâk sayılarının avâriz-hanelerle mukayesesi bu bilgiyi doğrulamazken, müteferrik kayıtlar avâriz-hane tespitinde nefer / bennâk

sayısından ziyade bunların ekonomik gücünün daha belirleyici olduğunu göstermektedir.

Benzer bir sıkıntı muafların durumu için de geçerlidir. Neferler deftere kaydedilirken askerî ve reaya şeklinde açıkça tavsif edilmemiş, sadece bennâk mi veya mücerred mi olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte dinî görevlilerin büyük çoğunluğu sadece görev unvanlarıyla (imam, hatip, müezzin gibi), bir kısmı ise aynı zamanda bennâk lafzıyla (imam bennâk, hatip bennâk gibi) kaydedilmiştir. Defterde kimi zaman müzevec olarak da yazılmış bulunan bennâk tabiriyle evli erkeklerin kastedildiği muhakkaktır ve bunlar avâriz vergisi vermekle mükellef asıl nüfusu oluşturuyorlardı. Bu durumda sadece görev ünvanıyla kaydedilenlerin avârizden muaf olduğu düşünülebilir. Lakin bunlardan aynı zamanda bennâk olarak kaydedilenlerin aktif görevde olmayıp, avârize tâbi oldukları sanılmaktadır. Askerî statüde olanların durumuyla ilgili bu belirsizliğe rağmen köprücülerle defterde kayıtlı bulunmayan bazı vakıf raiyyetlerinin avârizden muaf oldukları kesin bir surette bilinmektedir. Yine seyyidlerin de deftere kaydedilmedikleri ve avârizden muaf tutuldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca vakıfları olmayan köprü, han, hamam gibi bazı kamu binalarının tamir ve bakımıyla ilgilenmenin avârizden tam olmasa da, kısmi bir muafiyet sağladığı görülmektedir.

Avâriz defterleri muhteva bakımından tahrir defterlerinin zenginliğine sahip olmasa da, bilhassa nüfus ve yerleşmeye dair önemli bilgiler vermektedir. Bu itibarla burada incelenen defter sayesinde Manyas Kazası'nın XVII. yüzyıl başlarındaki iskân ve demografi tarihine büyük ölçüde ışık tutmak mümkündür. Buna göre 1604'te Manyas'ta 1 kasaba, 46 köy, 11 konar-göçer cemaat ve deftere kayıtlı olmayan muaflarla birlikte tahminen 6.000 civarında nüfus mevcuttu. 1573'te kazada 79 köy ve yaklaşık 12.000 nüfus bulunduğu göz önüne alınırsa otuz yıllık süreçte köy sayısı ve nüfus neredeyse yarı yarıya azalmıştı. Bu azalışta başlıca etkenler Celalî fetretî ile büyük veba salgınıdır ki, defterde bunların kaza merkezi Manyas kasabasında ve köylerde yol açtığı yıkım avâriz-hane sayılarına dayanarak ifade edilmiştir.

1604 ertesinde Manyas'ın büyük Celalî şeflerinden Kalenderoğlu'nun faaliyet alanı haline gelmesi, hatta kendisinin 1607'te bu civarda devlet güçleriyle mücadeleye girişmesi Manyas'ın iskân ve demografik yapısını muhtemelen daha da sarsmıştır. Bir ihtimal bu durum Manyas kasabasının bu dönemlerde terk edilmesiyle sonuçlanmış olabilir. Lakin kasabanın neden terk edildiği ve şimdiki yerinde nasıl kurulduğuna dair elimizde bir bilgi yoktur. Zira bölgeyle ilgili XVII. yüzyıla ait bir başka mufassal avâriz defterinin olmaması (aslında yüzyıl ortaların ait bir defter mevcut olmakla birlikte Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki bu defteri çürük ve tamire muhtaç olması nedeniyle görmemiz mümkün olmadı) bu yöndeki bir tespitin doğruluğunu şimdilik ispat etmemize imkân tanımamaktadır.

Sonuç olarak bu çalışmanın konusu olan 1604 tarihli Manyas Kazası mufassal avâriz defteri; avâriz uygulaması ve vergisiyle ilgili XVII. yüzyılın hemen başı gibi erken bir tarih için hatırı sayılır bilgiler sağlasa da, onu asıl önemli kılan türünün şimdiye kadar tespit edilen en eski tarihli örneği olmasıdır. Ayrıca defterin, 1570'lerde yapılan klasik tahrirlerle, 1640'larda yaygın bir şekilde gerçekleştirilen avâriz tahrirleri

arasındaki 60-70 yıllık farkı göz önüne aldığımızda, bu sürenin tam ortasında gerçekleştirilen bir tahrinin sonuçlarını ihtiva ediyor olması, onun bir geçiş dönemi defteri olduğunu düşündürmektedir. Şekil itibariyle klasik tahrir defterleriyle benzerlikler göstermesinin nedeni de bu olmalıdır.

KAYNAKÇA

A) Arşiv Kaynakları

1) Başbakanlık Osmanlı Arşivi

MAD 614 ve MAD 14737.

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Kuyûd-ı Kadime Arşivi

TD 152 ve TD 568

3) Yayınlanmış Arşiv Belgeleri

166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530), *Hüdâvendigâr, Biga, Karesi, Saruhân, Aydın, Menteşe, Teke ve Alâiye Livâları, Dizin ve Tıpkıbasım*, Ankara 1995.

Koca Sinan Paşa'nın Telhisleri, Yay. Haz. Halil Sahillioğlu, İstanbul 2004.

B) İnceleme ve Araştırmalar

Açikel, Ali, *Changes in Settlement patterns, Population and Society in North-Central Anatolia: A Case Study of the District (Kazâ) of Tokat (1574-1643)*, Manchester University, Ph.D. diss., Manchester 1999.

Aktepe, Münir, "XVII. Asra Ait İstanbul Kazâsı Avâriz Defteri", *İstanbul Enstitüsü Dergisi III*, (1957), s. 109-139.

Barkan, Ömer Lütfi, "Avâriz", *İslam Ansiklopedisi*, II, s. 13-19.

—, "Türkiye'de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri", *İktisat Fakültesi Mecmuası*, II/1, (1940), s. 20-59; II/2, (1941), s. 214-247.

Behar, Cem, "Osmanlı Nüfus İstatistikleri ve 1831 Sonrası Modernleşmesi", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, (edt. Halil İnalçık-Şevket Pamuk), Ankara 2000, s. 61-72.

Bostan, M. Hanefi, "XVII. Yüzyıl Avâriz ve Cizye Defterlerine Göre Of Kazasının Nüfusu ve Etnik Yapısı", *XIV. Türk Tarih Kongresi (Ankara, 9-13 Eylül 2002), Kongreye Sunulan Bildiriler*, II/1, Ankara 2005, s. 413-429.

Cook, M.A., *Population Pressure in Rural Anatolia, 1450-1600*, London 1972.

Çakar, Enver, "17. Yüzyılın Ortalarında Arapgir Sancağında İskân ve Nüfus (1643 Tarihli Avâriz-hane Defterine Göre)", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, XV/2, (2005), s. 385-412.

Darling, Linda, "Avarız Tahriri: Seventeenth and Eighteenth Century Survey Registers", *Turkish Studies Association Bulletin*, X/1, (Mart 1986), s. 23-27.

- _____, *Revenue-Raising and Legitimacy, Tax Collection and Finance Administration in the Ottoman Empire 1560-1650*, Leiden 1996.
- Demirci, Süleyman, "Demography and History: The Value of the Avarızhane Registers for Demographic Research, A Case Study of the Ottoman Sub-Provinces of Konya, Kayseri and Niğde, c. 1620s-1700", *Turcica*, 38, (2006), s. 181-211.
- _____, *The Functioning of Ottoman Avâriz Taxation: An Aspect of the Relationship between Centre and Periphery, A case study of the province of Karaman, 1621-1700*, İstanbul 2009.
- Emecen, Feridun, "Kayacık Kazâsının Avâriz Defteri", *Tarih Enstitüsü Dergisi*, nr. 12, (1981-82), s. 159-170.
- _____, "Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Tahrir Defterleri", *Tarih ve Sosyoloji Semineri, İstanbul 28-29 Mayıs 1990*, İstanbul 1991, s. 143-156.
- Eyice, Semavi, "Irgandı Köprüsü", *TDVİA*, 19, s. 122-124.
- Gökçe, Turan, "1695 Tarihli Mufassal Avâriz Defterine Göre Filibe Kazâsında Nüfus ve Yerleşme Düzeni", *TİD*, XXII/2, (Aralık 2007), s. 53-107.
- _____, "Bir Tahrir Üç Defter: 1697-1698 Tarihli Avâriz Defterlerine Göre Siroz (Serez) Şehri", *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, IV/1, (Yaz 2006), s. 51-73.
- _____, "Osmanlı Nüfus ve İskân Tarihi Kaynaklarından 'Mufassal-İcmâl' Avâriz Defterleri ve 1701-1709 Tarihli Gümölcine Kazâsı Örnekleri", *TİD*, XX/1, (Temmuz 2005), s. 71-134.
- Güçer, Lütfi, *XVI-XVII. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Hububat Meselesi ve Hububattan Alınan Vergiler*, İstanbul 1964.
- Güran, Tevfik, "19. Yüzyıl Temettuat Defterleri", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, (edt. Halil İnalçık-Şevket Pamuk), Ankara 2000, s. 73-94.
- Hathaway, Jane, "Rewriting Eighteenth-Century Ottoman History", *Mediterranean Historical Review*, XIX/1, (June 2004), s. 29-53.
- İnalçık, Halil, "15. Asır Türkiye İktisadi ve Sosyal Tarihi Kaynakları", *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*, İstanbul 1993, s. 187-203.
- _____, *Hicrî 835 Tarihli Sûret-i Defter-i Sancak-ı Arvanid*, Ankara 1987.
- İnbaşı, Mehmet, "1642 Tarihli Avâriz Defterine Göre Erzurum Şehri", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 4, (2001), s. 9-32.
- _____, "Bayburt Sancağı (1642 Tarihli Avarız Defterine Göre)", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, X/2, (2007), s. 89-117.
- _____, "Erzincan Kazâsı (1642 Tarihli Avâriz Defterine Göre)", *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, XVI/41, (2009), s. 189-214.
- İpşirli, Mehmet, "Avâriz Vakfı", *TDVİA*, 4, s. 109.

- Kiel, Machiel, "Anatolia Transplanted? Patterns of Demographic, Religious and Ethnic Changes in the District of Tozluk (N. E. Bulgaria) 1479-1873", *Anatolica*, XVII, (1991), s. 1-27.
- , "Hrazgrad-Hezargrad-Razgrad the Vicissitudes of a Turkish Town in Bulgaria (Historical, Demographical, Economic and Art Historical Notes)", *Turcica*, XXI-XXIII, (1991), s. 495-563.
- Küçük, Levent, *Osmanlı Vergi Hukukunda Avarız Kavramı ve Avarızın İdaredeki Rolü*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2007.
- Kütükoğlu, Mübahat, "Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri", *Belleten*, LIX/225, (1995), s. 395-412.
- Lowry, Heath W., "The Ottoman Tahrir Defterleri as a Source for Social and Economic History: Pitfalls and Limitations", *Studies in Deftology, Ottoman Society in the Fifteenth and Sixteenth Centuries*, İstanbul 1992, s. 3-18.
- McGowan, Bruce, "Osmanlı Avarız-Nüzül Teşekkülü 1600-1830", *VIII. Türk Tarih Kongresi (Ankara 11-15 Ekim 1976) Kongreye Sunulan Bildiriler*, II, Ankara 1981, s. 1327-1331.
- , *Economic Life in Ottoman Europe - Taxation, Trade and the Struggle for Land, 1600-1800*, Cambridge 1981.
- Mete, Zekai, "Muhassıl", *TDVİA*, 31, s. 20-21.
- Öz, Mehmet, "Bozok Sancağı'nda İskân ve Nüfus (1539-1642)", *XII. Türk Tarih Kongresi (Ankara 12-16 Eylül 1994) Kongreye Sunulan Bildiriler*, III, Ankara 1999, s. 787-794.
- , *Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VIII - Canik Sancağı Avâız Defterleri (1642)*, Ankara 2008.
- , "Population Fall in Seventeenth Century Anatolia (Some Findings for the Districts of Canik and Bozok)", *Archivum Ottomanicum*, 22, (2004), s. 159-171.
- , "Tahrir Defterlerindeki Sayısal Veriler", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, (edt. Halil İnalçık-Şevket Pamuk), Ankara 2000, s. 15-32.
- Öz, Mehmet - Fatma Acun, *Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VII - Karahisar-ı Şarki Sancağı Mufassal Avâız Defteri (1642-43 Tarihli)*, Ankara 2008.
- Özel, Oktay, "17. Yüzyıl Osmanlı Demografi ve İskân Tarihi İçin Önemli Bir Kaynak: Mufassal Avarız Defteri", *XII. Türk Tarih Kongresi (Ankara, 12-16 Eylül 1994), Kongreye Sunulan Bildiriler*, III, Ankara 1999, s. 735-743.
- , "Avarız ve Cizye Defterleri", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, (edt. Halil İnalçık-Şevket Pamuk), Ankara 2000, s. 33-50.
- , *Changes in Settlement Patterns, Population and Society in Rural Anatolia: A Case Study of Amasya (1576-1642)*, Manchester University, Ph.D. diss., Manchester 1993.
- Öztürk, Mustafa, "1616 Halep Avarız-Hane Defteri", *OTAM* 8, (1997), s. 249-293.

- Pamuk, Bilgehan, "XVII. Yüzyılın Ortalarında Gümüşhane (Torul) Kazası", *Belleten*, LXXIII/266, (Nisan 2009), s. 115-143.
- Peirce, Leslie, "Changing Perception of the Ottoman Empire: The Early Centuries", *Mediterranean Historical Review*, XIX/1, (June 2004), s. 6-28.
- Sahillioğlu, Halil, "Avârız", *TDVİA*, 4, s. 108-109.
- Sevim, Sezai, *XVI. Yüzyılda Karesi Sancağı (Tahrir Defterlerine Göre)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1993.
- Taeschner, Franz, "Eski Manyas ve Harabeleri", *Milletlerarası Birinci Türk Sanatları Kongresi, (19-24 Ekim 1959), Kongreye Sunulan Tebliğler*, Ankara 1962, s. 352-354.
- Ünal, Mehmet Ali, "1056/1646 Tarihli Avârız Defterine Göre 17. Yüzyıl Ortalarında Harput", *Belleten*, LI/199, (1987), s. 119-129.
- _____, "1646 (1056) Tarihli Harput Kazâsı Avârız Defteri", *TİD*, XII, (1997), s. 9-73.
- Varlık, Nükhet, *Disease and Empire: A History of Plague Epidemics in the Early Modern Ottoman Empire, 1453-1600*, University of Chicago, Ph.D. diss., Chicago 2008.

EKLER

Ek 1: MAD 614'e Göre Manyas Kazası Avârız-haneleri

Mahalleler ve Hane Sayıları

Şeyhler	3
Cami-i Şerif	5
İmaret	3
Debbağlar	3

Köyler ve Hane Sayıları

Hamamlu	5
Ak-doğan	8
Diyedin	8
Seydi Beğ nam-ı diğer Işıklar	3
Çeltükçi	4,5
Bulamur	8
Eleksi	2
Ağaç-viran	5
Yaya	3
Göçed	1,5
Dura	13
Bölücek-ağaç	10
Bölücek-ağaç (zimmiler)	14
Çakırcı	12
Mine	3
Oğuzca	2
Mürüvvetler (Müslüman + zımmi)	9
Süleymanlı	6
Eşen	8
Naib	6
Korkud	3
Kayaca	5,5
Bağçelü	5,5
Tatarlar	1
Mandır	3,5
Kızık	4,5
Gurafa	2

Pınar-başı	3
Meşhedler	3
Toplam	20

(Müslüman + zımmi)	
İç-ili	1
Dümbe	2,5
Germiyan	5
Germiyan (zimmiler)	3
Kızıl-kilise	16
Kızıl-kilise (zimmiler)	10
Kepekler	10
Göni	20
Salur	20
Bey	4
Ümid-ili	20
Darıcı	3
Çavuş	8
Göbel	4
Çatal	6
Haydar	4
Latif	2
Kulak	6
Hacılar	5,5
Danişmendlü (Karacalar Yör)	3,5
Danişmendlü (Çelebi)	3
Danişmendlü (Seyyid Mehmed)	2,5
Danişmendlü (Muradiye)	2,5
Danişmendlü (Timar)	2,5
Kayran-doğancı	10
Toplam	330

Konar-göçerler ve Hane Sayıları

Karaca Ömerler	2
Çarıklar	2
Kağanlar	3,5
Bekir	2
Avcılar	5,5
Kızılcalar	4,5

Derziler	2,5
Köseler	1,5
Köseler mevzi-i Karcık	1,5
Kansızlar	1
Erdiller	1,5
Toplam	27,5

Ek 2: MAD 614'e Göre Manyas Kazası'ndaki Yerleşim Birimleri ve Kayıtlı Neferler

Mahalleler	Nefer	Bennak	Mücerred	İmam / Hatip / Müezzin	Yığıbaşı	Sipali	Müftis
Şeyhler	13	8	3	2	-	-	-
Cami-i Şerif	18	10	6	2	-	-	-
İmaret	12	11	1	-	-	-	-
Debbağlar	?	?	?	?	?	?	?
Pınar-başı	14	9	4	1	-	-	-
Meşhedler	13	10	1	2	-	-	-
Toplam	70	48	15	7	-	-	-

Köyler	Nefer	Bennak	Mücerred	İmam / Hatip / Müezzin	Yığıbaşı	Sipali	Müftis
Hamamlu	17	11	5	1	-	-	-
Ak-doğan	21	17	3	1	-	-	-
Diyedin	29	19	9	1	-	-	-
Seydi Beğ nam-ı diğer Işıklar	8	8	-	-	-	-	-
Çeltükçi	15	11	3	1	-	-	-
Bulamur	32	23	8	1	-	-	-

Eleksi	8	6	2	-	-	-	-
Ağaç-viran	18	12	5	1	-	-	-
Yaya	13	6	6	1	-	-	-
Göçed	7	6	-	1	-	-	-
İğdır	41	29	11	1	-	-	-
Dura	47	33	13	1	-	-	-
Bölücek-ağaç Müslümanı	30	26	3	1	-	-	-
Bölücek-ağaç zimmiyanı	31	31	-	-	-	-	-
Çakırcı	36	25	10	1	-	-	-
Mine	10	10	-	-	-	-	-
Oğuzca	10	8	1	1	-	-	-
Mürüvvetler Müslümanı	24	20	3	1	-	-	-
Mürüvvetler zimmiyanı	8	6	2	-	-	-	-
Süleymanlı	20	17	3	-	-	-	-
Eşen	38	26	12	-	-	-	-
Naib	22	17	4	1	-	-	-
Korkud	9	9	-	-	-	-	-
Kayaca	20	15	4	1	-	-	-
Bağçelü	17	15	2	-	-	-	-
Tatarlar	2	2	-	-	-	-	-
Mandır	13	11	2	-	-	-	-
Kızık	17	13	4	-	-	-	-
Gurafa Müslümanı	11	10	1	-	-	-	-
Gurafa zimmiyanı	6	6	-	-	-	-	-
İç-ili	6	4	2	-	-	-	-
Dümbe	15	10	4	1	-	-	-
Germiyan Müslümanı	19	17	2	-	-	-	-
Germiyan zimmiyanı	10	7	3	-	-	-	-
Kızıl-kilise Müslümanı	27	21	4	1	-	-	1
Kızıl-kilise zimmiyanı	15	12	2	-	-	-	1
Kepekler	33	29	3	1	-	-	-

Göni	60	46	12	2	-	-	-
Salur	65	51	13	1	-	-	-
Bey	16	11	4	1	-	-	-
Ümid-ili	46	39	6	1	-	-	-
Darıcı	30	23	6	1	-	-	-
Çavuş	29	18	10	1	-	-	-
Göbel	17	12	5	-	-	-	-
Çatal	22	13	8	1	-	-	-
Haydar	12	9	2	1	-	-	-
Latif	10	7	2	1	-	-	-
Kulak	39	32	6	-	-	1	1
Hacılar	25	12	10	-	1	-	2
Danışmendlü	9	5	4	-	-	-	-
Danışmendlü (Karacalar Yör)	11	9	2	-	-	-	-
Danışmendlü (Çelebi)	11	8	3	-	-	-	-
Danışmendlü (Seyyid Mehmed)	9	7	2	-	-	-	-
Danışmendlü (Muradiye)	10	7	3	-	-	-	-
Danışmendlü (Timar vd)	9	8	1	-	-	-	-
Kayran-doğancı	35	25	10	-	-	-	-
Toplam	1171	890	245	29	1	1	5

Konar-göçerler	Nefer	Bennak	Mücerred	Müezzın Hatip / İmam	Yığıbaşı	Sipali	Müftis
Karaca Ömerler	8	5	3	-	-	-	-
Çarıklar	6	5	-	1	-	-	-
Kağanlar	14	11	2	1	-	-	-
Bekir	10	5	4	1	-	-	-
Avcılar	23	17	5	1	-	-	-

Kızılcalar	20	13	6	1	-	-	-
Derziler	11	9	1	1	-	-	-
Köselər	5	5	-	-	-	-	-
Köselər mevzi-i Karık	4	4	-	-	-	-	-
Kansızlar	3	3	-	-	-	-	-
Erdiller	5	4	1	-	-	-	-
Toplam	109	81	22	6	-	-	-
Genel Toplam	1.350	1.019	282	42	1	1	5

Ek 3: MAD 14737'ye Göre 1633 Yılında Manyas Kazası İcmal Avârîz-haneleri

Yerleşim Birimleri	Hane
Nefs-i kasaba	20
Mürüvvetler	6
Kızık	4
Kayaca	5
Kulak	9
Ağaç-vıran	3
Çeltükçi	4
Hacılar	6
Latif	3
Germiyan	4
Mandır	2

Haydar	3
Kepekler	10
Bey	3
Çatal	6
Korkud	3
Eşen	9
Oğuzca	1
Dümbe	2
Yayalar	1
Ümid-ili	15
Göçet	1

Yerleşim Birimleri	Hane
Tatar	2
Göbel	4
Koyun-kafiri	1
İç-ili	1
Gurafa	1
Göni	17
Salur	18
Bulamur	5
Naib	7
Eleksi	3
Çavuş	6

Dura	11
Bölücek-ağaç	12
Kızıl-kilise ma' zımmi	15
Süleymanlı	3
Bağçeli	5
Çakırcı	4
Hamamlı	6
Diyedin	6
Seydibey	3
Kayran-doğancı	7
Toplam	257

- 1 -

Kazâ-i Manyâs vâcib-i sene 1012 ber-mûceb-i defter-i tahrîr-i Molla Mehmed an-kâtibân-ı Dergâh-i Âlî muharrir-i Livâ-i Karesi vâcib-i sene 1012 vâki'-i sene 1013

- 2 -

Fihrist-i Kazâ-i Manyâs der-livâ-i Karasi be-cihet-i hânehâ-i mezbûre zi'lullahi'l-fakîr Molla Mehmed an-kâtibân-ı Dîvân-ı Hümâyûn muharrir-i livâ-i mezbûre bâ-fermân-ı alişân

Mahalle-i Şeyhler tâbi'-i m., *hâne 3*

Mahalle-i Câmî-i şerîf [tâbi'-i]* m., *hâne 5*

Mahalle-i İmâret tâbi'-i m., *hâne 3*

Mahalle-i Debbâğlar [tâbi'-i] m., *hâne 3*

Mahalle-i Pınâr-başı [tâbi'-i m.], *hâne 3*

Mahalle-i Meşhedler [tâbi'-i] m., *hâne 3*

Karye-i Hamâmlu tâbi'-i m., *hâne 5*

Karye-i Ak-doğan [tâbi'-i] m., *hâne 8*

Karye-i Diyedîn [tâbi'-i] m., *hâne 8*

Karye-i Seydî Beğ nâm-ı diğêr Işıklar tâbi'-i m., *hâne 3*

Karye-i Çeltükci tâbi'-i m., *hâne 4,5*

Karye-i Karaca Ömerler [tâbi'-i] m., *hâne 2*

Cemâ't-i Çarıklar tâbi'-i m., *hâne 2*

Karye-i Bulamur [tâbi'-i m.], *hâne 8*

Karye-i {Cemâ't-ı}Yörükân-ı Kağanlar [tâbi'-i m.], *hâne 3,5*

Cemâ't-ı Yiğid tâbi'-i Kağanlar [tâbi'-i m.], *hâne 2*

Karye-i Eleksi tâbi'-i m., *hâne 2*

Karye-i Ağaç-vîrân [tâbi'-i m.], *hâne 5*

Karye-i Yaya tâbi'-i m., *hâne 3*

Karye-i Göçed tâbi'-i m., *hâne 1,5*

Karye-i İğdir tâbi'-i mezbûr, *mukaddemâ beş hâne imiş sâhibül-hayrât merhûm Çavuşbaşı Hızır Ağa kazâ-i mezbûrede binâ itdüği İrgandı köprüsüne meremmâtçı ta'yîn olunub yedlerine mu'âfnâme-i hümâyûn virilmekle hâneye mahsûb kılınmadı*

Karye-i Dura tâbi'-i m., *hâne 13*

Karye-i Bölücek-ağaç ma' zimmiyân [tâbi'-i] m., *hâne 24 = an-Müslüman 10, an-zimmiyân 14*

Karye-i Çakırcı tâbi'-i m., *hâne 12*

Karye-i Mine tâbi'-i mezbûr, *hâne 3*

Karye-i Oğuzca [tâbi'-i] m., *hâne 2,5 {2}*

Cemâ't-i Avcılar tâbi'-i m., *hâne 5,5*

Cemâ't-i Kızıl[ca]lar tâbi'-i m., [*hâne*] 4,5

Cemâ't-ı Derziler tâbi'-i m., *hâne 2,5*

* Metnin yeni yazıya aktarımı esnasında asıl metinde bir şekilde eksik kalan kısımlar [ ] işareti içerisinde metne ilave edilmiş, yanlış yazılan kısımların ise { } işareti içerisinde doğrusu gösterilmiştir.

- Cemâ'at-i Köseler tâbi'-i m., *hâne 1,5*
 Karye-i Mürüvvetler ma' zimmiyân [tâbi'-i m.], *hâne 9*
 Karye-i Süleymânli tâbi'-i m., *hâne 6*
 Karye-i Eşen tâbi'-i m., *hâne 8*
 Karye-i Nâ'ib tâbi'-i m., *hâne 6*
 Karye-i Korkud tâbi'-i m., *hâne 3*
 Karye-i Kayaca tâbi'-i mezbûr, *hâne 5,5*
 Karye-i Bağçelü tâbi'-i m., *hâne 5,5*
 Cemâ'at-i Köseler der-mevzi'-i Karcık [tâbi'-i m.], *hâne 1,5*
 Cemâ'at-ı Kansızlar tâbi'-i m., *hâne 1*
 Karye-i Tatarlar tâbi'-i m., *hâne 1*
 Karye-i Mandır tâbi'-i m., *hâne 3,5*
 Karye-i Kızık tâbi'-i m., *hâne 4,5*
 Karye-i Gurâfa ma' zimmî [tâbi'-i m.], *hâne 2*
 Karye-i İç-il tâbi'-i m., *hâne 1*
 Karye-i Dümbe tâbi'-i m., *hâne 2,5*
 Karye-i Germiyân tâbi'-i mezbûr, *hâne 8 = Müslümân 5, zimmiyân 3*
 Karye-i Kızıl-kilisa ma' zimmiyân [tâbi'-i m.], *hâne 26 = Müslümân 16, zimmiyân 10*
 Karye-i Kepekler tâbi'-i m., *hâne 10*
 Karye-i Göni tâbi'-i mezbûr, *hâne 20*
 Karye-i Salur tâbi'-i m., *hâne 20*
 Karye-i Bey tâbi'-i m., *hâne 4*
 Karye-i Göbel tâbi'-i m., *hâne 4*
 Karye-i Çatal tâbi'-i mezbûr, *hâne 6*
 Karye-i Haydar tâbi'-i m., *hâne 4*
 Karye-i Latîf tâbi'-i m., *hâne 4 {2}*
 Karye-i Kulak tâbi'-i m., *hâne 6*
 Cemâ'at-ı Erdiller tâbi'-i m., *hâne 1,5*
 Karye-i Hacılar tâbi'-i m., *hâne 5,5*
 Karye-i Dânişmendler tâbi'-i m., *hâne 14*
 Karye-i Ümîd-ili tâbi'-i m., *hâne 20*
 Karye-i Darıcı tâbi'-i m., *hâne 3*
 Karye-i Çavuş tâbi'-i m., *hâne 8*
 Karye-i Kayrân-doğancı nâm-ı diğer Kaba-Sakâl-Doğancı tâbi'-i mezbûr, *hâne 10*

Yekûn Hâne: 380 {377,5}

Kazâ-i mezbûreye tâbi olup mukaddemâ avâriz hânesinden iken zaleme zulmünden harâb ve hâlî olan ve soñradan mu'âfiyete emr-i şerîf alub hâneleri fûrûnihâde olmayan karyelerdir ki ihtimâmen tahrîr olunur

- Karye-i Işıklar tâbi'-i m., *hâne 7*
 Karye-i Kâdî tâbi'-i m., *hâne 4*
 Karye-i İvaz tâbi'-i m., *hâne 3*
 Karye-i İğdir tâbi'-i mezbûr, *emr-i şerîf ile Irgandı köprüsüne mu'âfiyet üzere köprücü ta'yîn olunmuşdur, hâne 5*

Karye-i İç-ili tâbi'-i m., *hâne 6 = mevcûd 1, kesr 5*

Karye-i Doğancı tâbi'-i m., *hâne 8*

Yekûn Kesr: 32

- 3 -

Sûret-i defter-i kazâ-i Manyâs der-livâ-i Karesi be-cihet-i hânehâ-i avâriz-ı kazâ-i mezbûre ber-mûceb-i emr-i âlî

Mahalle-i Şeyhler tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ altı hâne olub sinin-i sâbıkada vâki' olan tâ'ûnü'l-ekberden ekser ahâlîsi vefât idüb mevcûdları ber-mûceb-i emr-i şerîf üç hâneye müstehak olmağın defter-i cedîde kayd olunmuşdur

Nureddin b. Mustafa, *imâm*
 Mehmed veled-i o, *mü'ezzin*
 Mehmed b. Mustafa, *bennâk*
 Yusuf b. Hüseyin, *bennâk*
 Hasan b. Ali, *bennâk*
 İbrahim b. Yusuf, *başmakçı, bennâk*
 Mehmed veled-i o, *bennâk*
 Ali b. Hasan, *debbağ, mücerred*
 Mehmed b. Mustafa, *kassâb, bennâk*
 Mehmed b. Ali, *dülger, bennâk*
 Hasan b. Mustafa, *başmakçı, bennâk*
 Mehmed b. Ebubekir, *mücerred*
 Nasuh b. Mustafa, *mücerred*

Neferen yekûn: 13				
Hâne: 3	Mücerred: 3	Bennâk: 8	İmâm: 1	Mü'ezzin: 1

Mahalle-i Câmi'-i Şerîf [tâbi'-i mezbûr]

Mukaddemâ on iki hâne olub Celâlî eşkiyası müstevlî oldukda zulm ve te'addîlerinden halkın ganîsi fakîr ve fakîri müflis olub âhar livâ ve kazâyâ perâkende ve perişân olmağın hâlâ mevcûdları beş hâne bulunub mahalline işâret olunmuşdur

Mehmed b. Hasan, *be-ma'rûf-ı Mehmedşah, imâm*
 Mahmud, *mü'ezzin*
 Abdurrahman b. Pir Memi, *bennâk*
 Mehmed b. Âşık, *bennâk*
 Ahmed b. Hasan Halife, *an-Karacalar, bennâk*
 el-Hâc Hasan b. Abdullah, *bennâk*
 Hüseyin b. Hüseyin, *bennâk*
 Ali b. Pir Memi, *bennâk*
 Ahmed veled-i o, *mücerred*

Muslihüddin b. Hacı Pirî, *bennâk*
 Ali b. Hacı Nebî, *na'band, bennâk*
 Kara Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Ahmed b. Ali, *mücerred*
 Ahmed b. Memi, *bakkâl, bennâk*
 Mehmed b. Hüseyin, *başmakçı, bennâk*
 Hüseyin, *börkçü / börekçi, mücerred*
 Mustafa b. Hızır Bâli, *mücerred*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*

<i>Neferen: 18</i>				
<i>Hâne: 5</i>	<i>Mücerred: 6</i>	<i>Bennâk: 10</i>	<i>İmâm: 1</i>	<i>Mü'ezzîn: 1</i>

Mahalle-i İmâret tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ üç hâne olup ziyâdeye müstehak olmamağla kemâ-evvel girü üç hâne kayd olunmuşdur

Hüsam b. el-Hâc Mehmed, *bennâk*
 Nebî b. Memi, *bennâk*
 Mustafa b. Ömer, *bennâk*
 Ebubekir b. Şa'bân, *bennâk*
 Ali b. Hasan, *bakkâl, bennâk*
 Hasan b. Fermânî, *bennâk*
 Kurd Ali, *debbâğ, bennâk*
 Mehmed b. Mustafa, *mücerred*
 Mahmud b. Sarı Hüseyin, *bennâk, ilhâk-ı an-ra'yyet-i Karacalar*
 Mehmed b. Macar, *mücerred*
 Haydar b. Abdullah, *âmed-ez kaza-i Bolu, bennâk*
 Enbiya b. Ali, *âmed-ez kaza-i Balukesri, bennâk*

<i>Neferen: 12</i>		
<i>Hâne: 3</i>	<i>Mücerred: 1</i>	<i>Bennâk: 11</i>

- 4 -

Mahalle-i Pınar-başı tâbi'-i mezbûr

Muslihüddin, *imâm*
 Nasuh b. Hüseyin, *helvâî, bennâk*
 el-Hâc Mustafa b. Hacı Hüseyin, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *mücerred*
 Osman b. Hüseyin, *mücerred*
 İbrahim b. Mehmed, *bennâk*

Mehmed b. İlyas, *debbâğ*, *bennâk*
 Mehmed b. Hacı Bekir, *bennâk*
 Hasan b. Abdullah, *mücerred*
 Yovan b. Abdullah, *atîk-i Hacı Osman*, *bennâk*
 Mehmed b. Hamza, *bennâk*
 Mehmed, [*bennâk*]
 Ali b. Çalabvirdi, *bennâk*
 Hasan, *yapuci*, *mücerred*

<i>Neferen: 14</i>			
<i>Hâne: 3</i>	<i>Mücerred: 7 {4}</i>	<i>Bennâk: 6 {9}</i>	<i>İmâm: - {1}</i>

Mahalle-i Meşhedler tâbi'-i mezbûr

Mehmed b. el-Hac Hamza, *imâm*
 Bostan Dede b. Hacı Memi, *mü'ezzin*
 İbrahim b. Irakî(?), *bennâk*
 Sefer b. el-Hac İbrahim, *bennâk*
 Hüsrev b. Abdullah, *atîk-i Hacı Ali Bey*, *bennâk*
 Mustafa b. İbrahim, *piyâde*, *bennâk*
 Yusuf b. Hüseyin, *debbâğ*, *bennâk*
 Mehmed b. Mahmud, *bennâk*
 Eymür b. Kara-burçak, *bennâk*
 Ali, *helvâî*, *bennâk*
 Yusuf, *çilingir*, *bennâk*
 Muslu b. Kameşah, *attâr*, *bennâk*
 Mehmed b. Arnavud, *mücerred*

<i>Neferen: 13</i>				
<i>Hâne: 3</i>	<i>Mücerred: 3 {1}</i>	<i>Bennâk: 8 {10}</i>	<i>İmâm: 1</i>	<i>Mü'ezzin: 1</i>

Karye-i Hamâmlu tâbi'-i mezbûr

Mehmed, *âmed-ez karye-i Çakırcı*, *imâm*
 Ali b. Hüsrev, *bennâk*
 Arziman(?) b. İsa, *bennâk*
 Mahmud b. Yusuf, *âmed-ez karye-i Akdoğan*, *bennâk*
 Nebî b. Hüseyin, *bennâk*
 Mehmed b. Mustafa, *bennâk*
 Mustafa b. Musa, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Ahmed b. Osman, *mücerred*
 Murad b. Abdullah, *nev-müslim*, *bennâk*

Abdi b. Durbâli, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Kasım, *mücerred*
 Hasan b. Şa'bân, *bennâk*
 Yusuf b. Mustafa, *mücerred*
 Ali b. Ca'fer, *bennâk*
 Habîb b. Ömer, *bennâk*

<i>Neferen: 17</i>			
<i>Hâne: 5</i>	<i>Mücerred: 5</i>	<i>Bennâk: 11</i>	<i>İmâm: 1</i>

Karye-i Ak-doğan tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ dahi sekiz hâne olub kemâ-evvel sekiz hâne kayd olunmuşdur

Muharrem, *imâm*
 Mustafa b. Nasuh, *bennâk*
 Hasan b. el-Hâc Habîb, *bennâk*
 Muslu veled-i o, *mücerred*
 Ahmed b. Yusuf, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *bennâk*

- 5 -

Mustafa veled-i o, *bennâk*
 Mahmud b. el-Hâc Ramazan, *bennâk*
 Ali veled-i o, *mücerred*
 Yusuf b. Habîb, *bennâk*
 Nasuh veled-i o, *bennâk*
 Muslu b. Hacı Hüseyin, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *bennâk*
 Hasan b. el-Hâc Nasuh, *bennâk*
 Mustafa b. Hacı Bâli, *bennâk*
 Receb b. Ma'den, *bennâk*
 Durmuş b. Timur, *bennâk*
 Mehmed b. Çoban, *bennâk*
 Mehmed b. Emrullah, *âmed-ez karye-i Işıklar, bennâk*
 Hasan b. Pir Ahmed, *bennâk*
 Mehmed b. Ömer, *bennâk*
 Abdülaziz birâder-i o, *mücerred*

<i>Neferen: 21</i>			
<i>Hâne: 8</i>	<i>Mücerred: 3</i>	<i>Bennâk: 17</i>	<i>İmâm: 1</i>

Karye-i Diyedın tâbî'-i mezbûr

Ashâb-ı hayrât avârizlarına dört bin akçe vakf idüb murâbahasın her sene avârizlarına zam ve ilhâk iderler

Memi b. Abdullah, *imâm*
 Ma'den b. Karaca Seğid-bâlî, *bennâk*
 Ömer veled-i o, *mücerred*
 Osman b. Ümran, *doğancı, bennâk*
 Şa'bân b. Kasım, *bennâk*
 Âşur b. Nasuh, *bennâk*
 Yusuf birâder-i o, *bennâk*
 Hasan birâder-i Elhan, *bennâk*
 Mustafa b. Hüseyin, *mücerred*
 Mehmed b. Hüseyin, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Habîb birâder-i o, *mücerred*
 Muslu birâder-i Elhan, *bennâk*
 Mustafa b. Hüseyin, *mücerred*
 Mehmed b. Durali, *mücerred*
 Yusuf b. Gökçe, *bennâk*
 Bâlî birâder-i o, *bennâk*
 Kurd Bâlî b. Kara Mustafa, *bennâk*
 Mustafa b. Ma'den, *bennâk*
 Sefer b. Hızır, *bennâk*
 Hızır Bâlî b. İbrahim, *bennâk*
 Tatar Mehmed b. Yusuf, *bennâk*
 Oruç b. Abdullah, *bennâk*
 Osman b. Karaca, *âmed-ez karye-i Süleymanlı, bennâk*
 Hasan b. Hüdâvirdi, *bennâk*
 Sinan b. Hüseyin, *mücerred*
 Yusuf b. Memi, *bennâk*
 Receb b. Ma'den, *âmed-ez karye-i Işıklar, mücerred*
 Hacı birâder-i o, *mücerred*
 hâlî

Neferen: 29			
Hâne: 8	Mücerred: 9	Bennâk: 18 {19}	İmâm: 1

Karye-i Seydî Bey nâm-ı diğeri Işıklar

Mukaddemâ üç hâne olub ziyâdeye tahammülü olmamağla girü üç hâne kayd olunmuşdur

Sefer b. Ahmed, *bennâk*
 Hasan birader-i o, *bennâk*

Budak b. Turgud, *bennâk*
 Ali b. Sefer, *bennâk*
 Habîb b. Pirî, *bennâk*
 Bâli b. İlyas, *bennâk*
 Mustafa b. Ömer, *bennâk*
 Süleyman b. Ahmed, *bennâk*

<i>Neferen: 8</i>	
<i>Hâne: 3</i>	<i>Bennâk: 8</i>

- 6 -

Karye-i Çeltükci tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ beş hâne olub ashâb-ı hayrât 2500 akçe vakf dahi itmişlerdir hâliyâ defter-i cedîde dört buçuk hâne kayd olunmuşlardır

Osman b. Ömer, *bennâk*
 Süleyman b. Mehmed, *bennâk*
 Ali b. Hasan, *bennâk*
 Ahmed veled-i o, *bennâk*
 Hüseyin b. Veli, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Hamza b. Ma'den, *bennâk*
 Mustafa b. Veli, *bennâk*
 Hamza b. Selim, *bennâk*
 Hasan birader-i o, *bennâk*
 Sefer veled-i o, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *mücerred*
 Hüseyin b. Memî, *bennâk*
 Mustafa b. Derviş Ali, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*

<i>Neferen: 15</i>			
<i>Hâne: 4,5</i>	<i>Mücerred: 3</i>	<i>Bennâk: 11</i>	<i>İmâm: 1</i>

Karye-i Mürüvvetler kurbinde cemâ'at-i Yörükân-ı Karaca Ömerler

Mahmiyye-i Brusa'da asûde olub merhûm ve mağfurunleh Sultân Murâd Hân-ı sâni tâbe-serâhu evkâfi ra'iyetlerinden iken bu kazâda tavattun itmekle defter-i cedîde iki hâne kayd olundular

Şa'bân b. Kara Musa, *bennâk*
 Osman veled-i o, *bennâk*
 el-Hâc Ma'den b. Ahmed Fakîh, *bennâk*
 Ahmed veled-i o, *bennâk*

Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Tâlib b. Ali, *mücerred*
 Mehmed b. Hüseyin, *bennâk*
 Oruç birâder-i o, *mücerred*

<i>Neferen: 8</i>		
<i>Hâne: 2</i>	<i>Mücerred: 1 {3}</i>	<i>Bennâk: 7 {5}</i>

Karye-i Kızıklar kurbinde cemâ'at-ı Çarıklar

Yörükân tâ'ifesinden olub mukaddemâ Brusa'da vâki' cebel-i Keşiş'de yaylâkları var iken ferâgat idüb hâliyâ bu kazâda mutavatun olub müstakil karye olub zirâ'at ve hirâset ider olmağın hâneye kayd olundular

el-Hâc Şa'bân b. Bâli, *imâm*
 el-Hâc Fethullah b. Hacı Mehmed, *bennâk*
 Ömer Bâli b. Mehmed, *bennâk*
 Mehmed b. Oruç, *bennâk*
 Hasan b. Mustafa, *bükmeci(?)*, *bennâk*
 Ebubekir b. Hüseyin, *bennâk*

<i>Neferen: 6</i>		
<i>Hâne: 2</i>	<i>Bennâk: 5</i>	<i>İmâm: 1</i>

Karye-i Bulamur tâbi'-i mezbûr

Durmuş b. el-Hâc Elvân, *imâm*
 Mustafa birâder-i o, *mücerred*
 Ali b. Şa'bân, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Veli birâder-i Elhan, *mücerred*
 Ahmed b. Ali, *Bayad(?)*, *bennâk*
 Oruç veled-i o, *bennâk*
 Hasan birâder-i o, *mücerred*
 Sefer b. Abdullah, *bennâk*
 Mehmed b. Ali, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 İnehân b. İsa, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Ali, *bennâk*
 Emrullah birâder-i o, *mücerred*

- 7 -

Memi b. Ma'den, *bennâk*
 Hüseyin b. Hüseyin, *bennâk*

Pervâne b. Abdullah, *atik-i Hacı Ma'den, bennâk*
 Hasan b. Durali, *bennâk*
 Ahmed b. el-Hâc Halil, *bennâk*
 Mehmed b. Mehmed, *bennâk*
 Ali b. Ramazan, *bennâk*
 Ramazan b. Abdullah, *bennâk*
 Ma'den b. Yusuf, *bennâk*
 Mustafa b. Balcı, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *mücerred*
 Yunus b. Ali, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Ali b. İsa Bâlî, *bennâk*
 Mustafa b. Ahmed, *bennâk*
 Oruç b. Abdullah, *âmed-ez karye-i Kızıl-kilise, ahenger, bennâk*
 Bâlî b. Abdullah, *âmed-ez karye-i Salur, bennâk*

<i>Neferen: 32</i>			
<i>Hâne: 8</i>	<i>Mücerred: 7 {8}</i>	<i>Bennâk: 22 {23}</i>	<i>İmâm: 2 {1}</i>

Cemâ'at-ı Kağânlar tâbi'-i mesfûr

Murâdiye Evkâfi ra'ıyyetlerinden olup yaz ve kış bu kazâda sâkin yörükler olmağın defter-i cedîde ber-mücebe-i emr-i âlî hâne kayd olunmuşdur

el-Hâc Nasuh b. Hacı Pir Ali, *imâm*
 Şa'bân veled-i o, *bennâk*
 Hüseyin birâder-i o, *bennâk*
 Rıdvan b. Abdullah, *atik-i Hacı Nasuh, bennâk*
 Resul b. Yusuf, *bennâk*
 el-Hâc Ali b. el-Hâc Pir Ali, *bennâk*
 Musa b. Memi, *bennâk*
 İbrahim b. Şa'bân, *bennâk, imâm*
 Ömer b. Hızır, *bennâk*
 Bekir birâder-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Ma'den, *bennâk*
 Musa b. Abdullah, *bennâk*
 Ali b. Kara, *bennâk*
 Küçük birâder-i o, *mücerred*
hâlî

<i>Neferen: 14</i>			
<i>Hâne: 3,5</i>	<i>Mücerred: 2</i>	<i>Bennâk: 11</i>	<i>İmâm: 1</i>

Cemâ'at-ı Yiğid tâbi'-i cemâ'at-ı Kağânlar

Bunlar dahi evkâf-ı mezbûre ra'iyetlerinden olub iki hâne kayd olunmuşdur

Arslan b. Ali Fakih, *imâm*
 Ali b. Karaca, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 Budak b. Abdullah, *âmed-ez kaza-i Gönen, bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Abdi b. Ali, *âmed-ez kaza-i mezbûr, bennâk*
 Emre b. Budak, *mücerred*
 Süleyman b. Nebî, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*

Neferen: 10			
Hâne: 2	Mücerred: 4	Bennâk: 5	İmâm: 1

Karye-i Eleksi tâbi'-i [mezbûr]

Mukaddemâ dahi iki hâne olub ziyâdeye tahammülü olmamağla kemâ-evvel girü iki hâne olunmuşdur

Ali b. Hüdâvirdi, *bennâk*
 Ali b. Mehmed, *bennâk*
 Ahmed b. Ramazan, *mücerred*
 Memi b. Sefer, *bennâk*
 İbrahim b. Halil, *bennâk*

- 8 -

Nebi b. Kocabaş, *bennâk*
 Receb veled-i o, *mücerred*
 Durmuş b. Abdullah, *âmed-ez cemâ'at-i Kubaş, bennâk*

Neferen: 8		
Hâne: 2	Mücerred: 2	Bennâk: 6

Karye-i Ağaç-vîrân tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ beş hâne olub ziyâdeye tahammülü olmamağla girü beş hâne kayd olunub şerh virilmiştir

Süleyman b. Memi, *imâm*
 Ma'den birâder-i o, *bennâk*
 Mehmed birâder-i Elhan, *mücerred*

İbrahim b. Evhad, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Osman b. Ali, *bennâk*
 Eşref b. Veli, *bennâk*
 Mustafa b. Sefer, *bennâk*
 Osman b. Ömer, *bennâk*
 Ali b. Gökçe, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *mücerred*
 Ömer b. Ma'den, *bennâk*
 Ma'den veled-i o, *mücerred*
 Hüseyin b. Tekyeli(?), *bennâk*
 Hızır b. İlyas, *bennâk*
 Kara Yusuf b. Hüseyin, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Memi, *doğani, bennâk*

Neferen: 18			
Hâne: 5	Mücerred: 5	Bennâk: 12	İmâm: 1

Karye-i Yaya tâbi'-i mezbûr

İbrahim b. Hüseyin, *imâm*
 Süleyman birâder-i o, *mücerred*
 Bayram b. Mustafa, *bennâk*
 Osman veled-i o, *mücerred*
 İsa birâder-i o, *mücerred*
 Resul b. Ali, *bennâk*
 Ahmed birâder-i o, *mücerred*
 Ali b. Mehmed, *bennâk*
 Bâlî birâder-i o, *mücerred*
 Ahmed Dede b. Mustafa, *bennâk*
 Hamza b. Abdullah, *bennâk*
 Bektaş b. Ma'den, *bennâk*
 Mehmed b. Kasım, *ilhâk-ı ra'yyet-i Karacalar, mücerred*

Neferen: 13			
Hâne: 3	Mücerred: 6	Bennâk: 6	İmâm: 1

Karye-i Göçed

Mukaddemâ bir hâne olub iki nefer Karacalara dahi aslı ilhâk olunmağla defter-i cedîde bir buçuk hâne kayd olunmuşdur

Hasan b. Mehmed, *imâm*
 Mehmed b. Durbâlî, *bennâk*
 Mehmed b. Kulu, *ra'yyet-i Hazret-i Emîrgâzi, bennâk*
 Bayram b. Kasım, *atik-i Hacı, bennâk*
 Ahmed b. Mustafa, *ilhâk-ı ra'yyet-i Karaca, bennâk*
 Bayram b. Memi, *bennâk*
 Yunus, *amel-mânde, bennâk*

<i>Neferen: 7</i>			
<i>Hâne: 1,5</i>	<i>Mücerred: hâlî</i>	<i>Bennâk: 5 {6}</i>	<i>İmâm: 1</i>

Karye-i İğdır tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ beş hâne olub ba'dehû merhûm Çavuşbaşı Hızır Ağa binâ itdüğü İrgandı köprüsüne mu'âfiyet köprücüler ta'yîn olunmağla ber-müceb-i emr-i âli hâneye mahsûb kılınmayub kemâkân hizmet-i mezbûrede olmalarıçün defter-i cedîde esâmîlerle kayd olunmuşlardır

- 9 -

Murad Hoca, *imâm*
 Ahmed b. Muhammedî, *bennâk*
 Lütfullah veled-i o, *bennâk*
 Hüseyin b. Resul, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *bennâk*
 Âşur birâder-i o, *mücerred*
 Evhad b. Hüseyin, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *mücerred*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Hüseyin b. Hüseyin, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *bennâk*
 Sefer birâder-i o, *bennâk*
 Ali b. Memi, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Memi, *bennâk*
 Bayram b. Selim, *bennâk*
 Yusuf birâder-i o, *bennâk*
 Süleyman b. Ali, *bennâk*
 Şa'bân veled-i o, *bennâk*
 Memi birâder-i o, *mücerred*
 Ali b. İbrahim, *bennâk*
 Bektaş birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Yusuf, *bennâk*
 Yusuf veled-i o, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*

Muhammedî b. Mustafa, *bennâk*
 Bâli veled-i o, *mücerred*
 Ömer birâder-i o, *mücerred*
 Durmuş b. Mustafa, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *mücerred*
 Bektaş b. Veli, *bennâk*
 Derviş b. Nasuh, *ra'yyet-i evkâf-ı Hazret-i Emir[gazi], bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 İsa b. Abdullah, *âmed-ez kaza-i Balat, bennâk*
 Bekir b. Ruşen, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Hüseyin b. İneveli, *ilhâk-ı ra'yyet-i Karacalar, bennâk*
 Ömer b. Memi, *bennâk*
 Mehmed b. İneveli, *bennâk*
 Bâli veled-i o, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *mücerred*

<i>Neferen: 41</i>			
<i>Hâne: hâlî</i>	<i>Mücerred: 11</i>	<i>Bennâk: 29</i>	<i>İmâm: 1</i>

Karye-i Dura tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ on iki hâne olup hâliyâ tahammülleri on üç hâneye olmağın bir hâne ziyâde ile defter-i cedide on üç hâne kayd olunub şerh virilmiştir

Mehmed b. Yunus, *imâm*
 İvaz veled-i o, *mücerred*
 el-Hâc Mustafa b. Mahmud, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Hasan b. Mustafa, *mücerred*
 Mustafa b. Seydi, *bennâk*
 el-Hâc b. Memi, *bennâk*
 Osman veled-i o, *bennâk*
 Yusuf b. Memi, *bennâk*
 Muslu veled-i o, *bennâk*
 Habîb birâder-i o, *bennâk*
 Memi b. Ma'den, *babası yerinedir, bennâk*
 Ali b. Memi, *bennâk*
 Pirî b. Hacı, *bennâk*
 Ömer b. Nasuh, *bennâk*
 İlyas b. Hacı Mehmed, *bennâk*
 Sinan birâder-i o, *bennâk*
 Mehmed b. Ali, *bennâk*
 Ma'den veled-i o, *mücerred*

Süleyman birâder-i o, *mücerred*
 Hasan b. Hacı Habîb, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *mücerred*
 Ahmed b. Nesîmî, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *mücerred*
 Hüseyin b. Hacı Semiz, *mücerred*

- 10 -

Hasan birâder-i o, *bennâk*
 Halil b. Asilhan, *mücerred*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Hacı Nesîmî, *bennâk*
 Mehmed b. Mustafa, *bennâk*
 Abdülkerîm b. Ramazan, *bennâk*
 Mehmed b. Oruç, *mücerred*
 Durmuş b. Lütfullah, *mücerred*
 Hüseyin b. Sinan, *bennâk*
 Şa'bân veled-i o, *bennâk*
 Dura b. Asilhan, *bennâk*
 Hüseyin b. Ya'kûb, *bennâk*
 Ya'kûb birâder-i o, *bennâk*
 Mehmed b. Ulaş, *bennâk*
 İbrahim b. Mustafa, *bennâk*
 Mehmed b. Öksüz, *bennâk*
 Üveys b. Hüseyin, *bennâk*
 Malkoç b. Elvan, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Mehmed birâder-i Malkoç, *bennâk*
 Abdülkerîm b. Akça Mehmed, *bennâk*
 Emrullah b. Ca'fer, *bennâk*

<i>Neferen: 47</i>			
<i>Hâne: 13</i>	<i>Mücerred: 13</i>	<i>Bennâk: 33</i>	<i>İmâm: 1</i>

Karye-i Bölücek-ağaç tâbî'-i mezbûr

Mukaddemâ dokuz hâne olub tâ'ûn-ı ekberden re'âyâsının ekserî vefât idüb hîn-i tahrîrde yirmi altı müzevvec ve üç nefer dahi mücerredleri imâmlarından mâ'adâsı kânûn üzere dokuz hâneye müstehaklar iken kendi rızâları birle yalnız on hâne olub aslında lâzım gelen dokuz hâne kesr Bigâdiç Kazâsı'ndan zâhir olan fazlaya mahsûb olub asl-ı hâneye takâsı müterettib olmadığı ihtimâmen mahalline kayd olunub yedlerine temessük dahi virilmiştir

İbrahim, *imâm*
 el-Hâc Ahmed b. Aziz, *bennâk*
 Hamza b. Hacı Mehmed, *bennâk*
 Âşur b. Ülfet, *bennâk*
 Sûfî Ali b. Hüseyin, *bennâk*
 Hasan b. Ali, *muhassıl, mücerred*
 Ahmed b. Ali Hoca, *mücerred*
 Bostan b. Memi, *bennâk*
 Kara Dede b. Abdullah, *bennâk*
 Dede Bâlî veled-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Murad, *bennâk*
 Recep b. Memi, *bennâk*
 Bayram b. Hüseyin, *bennâk*
 Memi b. Abdullah, *be-ma'rûf-ı Eğri Memi, bennâk*
 Emrullah b. Sûfî, *Pir-i fânî, bennâk*
 Mustafa veled-i o, *bennâk*
 Ahmed birâder-i o, *mücerred*
 Ömer b. Karaca Mehmed, *Pir-i fânî, bennâk*
 Oruç veled-i o, *bennâk*
 Mehmed b. Mustafa, ..., *bennâk*
 Ahmed b. Ferhad, *kösger, bennâk*
 Mehmed b. Hamza, *bennâk*
 Mehmed b. Darılmış, *bennâk*
 Receb birâder-i o, *bennâk*
 Mehmed b. Ahmed, *sûfî, bennâk*
 Emrullah birâder-i o, *bennâk*
 Hasan b. İlyas, *bennâk*
 Mustafa b. Mehmed, *bennâk*
 Emrullah b. Davud, *müflis*
 İbrahim b. Halil, *fakîr, bennâk*

<i>Neferen: 30</i>			
<i>Hâne: 10</i>	<i>Mücerred: 3</i>	<i>Bennâk: 26</i>	<i>İmâm: 1</i>

- 11 -

Karye-i Bölücek-ağaç el-mezbûr an-tâ'ife-i zimmiyân

Mukaddemâ dahi on dört hâne imiş ber-mûceb-i emr-i âlî defter-i cedîde girü on dört hâne kayd olundular

Fesleğen, *kethüdâ, bennâk*
 Turmuş veled-i o, *bennâk*
 Hızır Balı veled-i Kılıç, *bennâk*
 Yani [veled-i] Kurt, *bennâk*

Balı birâder-i o, *bennâk*
 Balı [veled-i] Esmera, *be-ma'rûf-ı Canbazlı, bennâk*
 Masko veled-i Üskoli(?), *bennâk*
 Hızır Balı birâder-i o, *bennâk*
 Konboz [veled-i] Dimitri, *bennâk*
 Kostantin [veled-i] Yorgi, ..., *bennâk*
 Devriş [veled-i] Koroli, *bennâk*
 Murad birader-i o, *bennâk*
 Bastan [veled-i] İnesi, *bennâk*
 Merdi [veled-i] Yorgi, *bennâk*
 Kostantin [veled-i] Malkoç, *bennâk*
 Turmuş [veled-i] Köse Murad, *bennâk*
 İnesi veled-i Kaya, *bennâk*
 Yani veled-i Davis, *bennâk*
 Murad veled-i Vasili, *bennâk*
 Yorgi veled-i Tulu, *bennâk*
 Yorgi veled-i Kosta, *bennâk*
 Balı veled-i Yarani, *bennâk*
 Karagöz [veled-i] Begrob, *bennâk*
 Yorgi birâder-i o, *bennâk*
 Dade veled-i Civan(?), *bennâk*
 Kalender veled-i Kara-meke, *bennâk*
 Senan veled-i o, *bennâk*
 Budak veled-i Cayer, *bennâk*
 Turfanda veled-i İnesi, *bennâk*
 Eymerali veled-i Ponayati, *bennâk*
 Kâsım veled-i Kiryaki, *bennâk*

Neferen: 31			
Hâne: 14	Bennâk: 31		

Karye-i Çakırcı

Bundan akdem on iki hâne olub ziyâdeye müstehak olmamağla girü üslûb-ı sâbık üzere on iki hâne kayd olunmuşdur

Mehmed b. Ramazan, *imâm*
 Süleyman veled-i o, *mücerred*
 Ahmed b. Bahşi, *bennâk*
 İbrahim birâder-i o, *bâliğ, mücerred*
 Mustafa b. Hüseyin, *bâliğ, mücerred*
 Ahmed b. İbrahim, *bennâk*
 Musa birâder-i o, *bennâk*
 Nasuh b. Durali, *bennâk*

Mustafa, *kûsec, bennâk*
 Ali veled-i o, *mücerred*
 Yusuf b. Umur, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *mücerred*
 Arslan b. Gökçe, *bennâk*
 Süleyman birâder-i o, *mücerred*
 Mustafa birâder-i Elhan, *mücerred*
 Mehmed b. Gökçe, *bennâk*
 Memi b. Hüseyin, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *mücerred*
 Ma'den b. Musa, *bennâk*
 İbrahim b. el-Hâc Üveys, *bennâk*
 Hüseyin birâder-i o, *mücerred*
 İsmail b. Ömer, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Kara-eymir, *bennâk*
 Habîb b. Pir Ali, *bennâk*
 Mehmed b. el-Hâc Ali, *bennâk*
 Hasan b. Gökçe, *bennâk*
 Şa'bân, *demirci, bennâk*
 Hasan b. Lütfullah, *bennâk*
 Hasan, *kûsec, bennâk*

- 12 -

Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Bostan b. Ma'den, *bennâk*
 Mustafa b. Bâlî, *bennâk*
 Ferman b. Abdullâh, *atik-i Sinan, bennâk*
 Ali b. Yusuf, *âmed-ez karye-i Işıklar, bennâk*
 Süleyman b. Ahmed, *âmed-ez karye-i m., bennâk*

<i>Neferen: 36</i>			
<i>Hâne: 12</i>	<i>Mücerred: 8 {10}</i>	<i>Bennâk: 27 {25}</i>	<i>İmâm: 1</i>

Karye-i Mine tâbî'-i mezbûr

Mukaddemâ iki hâne olub altı nefer Karacalar ilhâkile defter-i cedîde yalnız üç hâne kayd olunmuşdur

Ala'addin b. Memi, *bennâk*
 Ali b. Hüseyin, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *bennâk*
 Nasuh b. Şa'bân, *bennâk*

ilhâk-ı an-ra'yyet-i Karaca

Osman b. İvaz, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *bennâk*
 Hasan b. Abdi, *bennâk*
 el-Hâc Musa b. Ahmed, *bennâk*
 İsa Bâlî birâder-i o, *bennâk*
 Süleyman b. Pir Ali, *bennâk*

<i>Neferen: 10</i>		
<i>Hâne: 3</i>	<i>Mücerred: 1 {-}</i>	<i>Bennâk: 9 {10}</i>

Karye-i Oğuzca tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ bir hâne olub hâliyâ iki hâne [kayd] ol[un]muşdur

Fakirullah b. Ramazan, *imâm*
 Hüseyin b. Bâlî, *âmed-ez karye-i Ömer tâbi'-i Aydınçık, bennâk*
 Mehmed b. Yusuf, *piyâde, bennâk*
 İlyas birâder-i o, *bennâk*
 Bâlî b. Mustafa, *bennâk*
 Ali b. Bâlî, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *der-karye-i Çandır, bennâk*
 Küçük b. Budak, *âmed-ez Çorum, bennâk*
 İsmâ'il birâder-i o, *bennâk*
 Habîb b. Veli, *bennâk*

<i>Neferen: 10</i>			
<i>Hâne: 2</i>	<i>Mücerred: 1</i>	<i>Bennâk: 8</i>	<i>İmâm: 1</i>

Cemâ'at-i Avcılar der-nezd-i karye-i Dura tâbi'-i mezbûr ra'yyet-i evkâf-ı Selçük**Hâtun**

Yirmi üç neferleri beş buçuk hâne kayd olunmuşlardır

Habîb b. İlyas, *imâm*
 Kara Yusuf b. Ali, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *mücerred*
 Seydî b. Oruç, *mücerred*
 Küçük b. Kalender, *mücerred*
 İbrâhim b. Abdi, *bennâk*
 el-Hâc Mehmed veled-i o, *bennâk*
 Halil birâder-i İbrâhim, *bennâk*
 Şa'bân b. Hacı Hamza, *bennâk*

Kulak veled-i o, *mücerred*
 Şahbâli b. İnebeğ, *bennâk*
 Memi bin Alemşah, *bennâk*
 Muhammedî b. Hacı Hamza, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *mücerred*
 Arslan Mestan b. Emrullah, *bennâk*
 Nasuh b. Şa'bân, *bennâk*
 Bostan b. Selim, *bennâk*
 Ömer Ali birâder-i o, *bennâk*
 Ali b. Hasan, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 Süleyman b. Şahkulu, *bennâk*
 Hasan b. el-Hâc Muhammedî, *bennâk*
 Nasuh birâder-i o, *bennâk*

<i>Neferen: 23</i>			
<i>Hâne: 5,5</i>	<i>Mücerred: 5</i>	<i>Bennâk: 17</i>	<i>İmâm: 1</i>

- 13 -

Cemâ'at-i Kızılcalar tâbi'-i mezbûr der-kurb-i karye-i Dura an-ra'iyet-i Hazret-i Emîr Buhârî

Halil b. Memi, *imâm*
 el-Hâc Veli birâder-i o, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 el-Hâc Ahmed birâder-i Halil, *bennâk*
 Selim b. Şa'bân, *bennâk*
 Hüseyin birâder-i o, *bennâk*
 Ali veled-i o, *mücerred*
 Mustafa birâder-i Hüseyin, *bennâk*
 Ali veled-i o, *mücerred*
 Abdi b. Hüseyin, *mücerred*
 Durbâli b. Mustafa, *bennâk*
 Musa b. Evhad, *bennâk*
 el-Hâc Durmuş b. Turgud, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Turgud b. Bâlî, *bennâk*
 Kara Süleyman b. Mustafa, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *mücerred*
 Ma'den b. Elvan, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *bennâk*
 Yusuf birâder-i o, *bennâk*

<i>Neferen: 20</i>			
<i>Hâne: 4,5</i>	<i>Mücerred: 6</i>	<i>Bennâk: 13</i>	<i>İmâm: {1}</i>

**Cemâ'at-i Derziler tâbi'-i cemâ'at-i Kağânlar ra'yyet-i evkâf-ı Murâdiye der-
Brusa**

Selim b. Ali, *imâm*
 Bektaş veled-i o, *mücerred*
 İnebâli b. Mustafa, *bennâk*
 Musa birâder-i o, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Kara Yusuf, *bennâk*
 Mehmed b. Durmuş, *bennâk*
 Abdülkerîm b. İbrâhim, *bennâk*
 Halil birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Ali, *bennâk*
 Hasan b. İbrâhim, *bennâk*

<i>Neferen: 11</i>			
<i>Hâne: 2,5</i>	<i>Mücerred: 1</i>	<i>Bennâk: 8 {9}</i>	<i>İmâm: {1}</i>

Cemâ'at-i Köselers tâbi'-i cemâ'at-i merkûm

Cankulu b. Emrullah, *bennâk*
 Kâsım b. Abdullah, *mu'tak-ı mezbûr, bennâk*
 Dursun b. Memi, *âmed-ez Darıcı, bennâk*
 Süleyman b. Piri, *bennâk*
 Nasuh b. Hüseyin, *bennâk*

<i>Neferen: 5</i>	
<i>Hâne: 1,5</i>	<i>{bennâk: 5}</i>

Karye-i Mürüvvetler tâbi'-i mezbûr

İbrâhim b. İsa, *âmed-ez Saruhan, imâm*
 Sefer b. Emrullah, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *bennâk*
 Osman b. Timur, *bennâk*
 Bektaş b. Ali, *bennâk*

Hasan b. Yunus, *bennâk*
 Mustafa b. Hüseyin, *mücerred*
 Mustafa b. Mehmed, *bennâk*
 Durdağı birâder-i o, *bennâk*
 Hüseyin birâder-i o, *mücerred*
 Hasan, *kassâb, bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *bennâk*
 Mehmed b. Macar, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Eyyüb, *bennâk*
 Müzeyyed birâder-i o, *bennâk*
 Yusuf b. Abdullah, *bennâk*
 Koca Mehmed b. Memi, *bennâk*
 Mustafa b. Receb, *bennâk*
 Mehmed b. el-Hâc Ali, *bennâk*
 Mustafa b. Ahmed, *Arab, bennâk*
 Pirî b. Mustafa, *bennâk*
 Dede b. Abdullah, *bennâk*
 Ma'den b. Yahya, *bennâk*
hâli

an-ta'ife-i zımmiyân karye-i mezbûr

Turmuş veled-i Rasta zımmî, *bennâk*
 Senan veled-i o, *mücerred*
 Kiryaki veled-i Mane, *bennâk*
 Kurd Balı veled-i o, *mücerred*
 Kara-meke, *elekçi, bennâk*
 Arslan veled-i Bopa, *bennâk*
 Murad veled-i o, *bennâk*
 Karakaş veled-i Tomaş, *bennâk*

<i>Neferen: 32</i>			
<i>Hâne: 9</i>	<i>Mücerred: 5</i>	<i>Bennâk: 26</i>	<i>İmâm: 1</i>

Karye-i Süleymanlı tâbi'-i mezbûr

Ali b. Memi, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Yusuf birâder-i o, *muhassıl, mücerred*
 İnebeği b. Bayram, *bennâk*
 Ahmed veled-i o, *muhassıl, mücerred*

Mehmed b. Hüseyin Dede, *babası yerine, bennâk*
 Kurd Bâli b. Mustafa, *bennâk*
 Mustafa b. Hüseyin, *be-ma'rûf-ı Sinek, bennâk*
 Malkoç birâder-i o, *bennâk*
 Ömer birâder-i Elhan, *bennâk*
 el-Hâc Mehmed b. Selim, *bennâk*
 Şahbende b. Abdullah, *âmed-ez Yörük, bennâk*
 Mustafa b. Ahmed, *bennâk*
 Durmuş, *sipahi, bennâk*
 Ahmed b. Sarı, *bennâk*
 Kara Ahmed b. Süleyman, *be-ma'rûf-ı Çakır-oğlu, bennâk*
 Hüseyin b. Durmuş, *babası yerine, bennâk*
 Hasan Dede b. Musa, *bennâk*
 Kara Ali b. Abdullah, *atik-i Durmuş, Arap, bennâk*
 Mehmed b. Mehmed, *be-ma'rûf-ı Yanık, bennâk*

Neferen: 20			
Hâne: 6	Mücerred: 2 {3}	Bennâk: 17	İnâm: 1 {-}

Karye-i Eşen tâbi'-i mezbûr

Hasan b. Ahmed, *bennâk*
 Bihveli(?) veled-i o, *mücerred*
 el-Hâc Pir Gâyib b. Mustafa, *bennâk*
 Ali b. Köpek, *bennâk*
 Osman b. Süleyman, *bennâk*
 Ali b. Mehmed, *mücerred*
 Arslan b. Süleyman, *bennâk*
 Mehmed b. Osman, *mücerred*
 Hasan b. Mehmed, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *mücerred*

- 15 -

Yusuf b. Mustafa, *bennâk*
 Arslan b. Abdullah, *âmed-ez Yörükân, bennâk*
 Hüseyin b. Hızır(?), *bennâk*
 Şa'bân b. Bâli, *bennâk*
 Hasan b. Keyvân, *bennâk*
 Sarı Yusuf b. Ma'den, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Mehmed, *bennâk*
 Nasuh b. Durmuş, *bennâk*
 Süleyman veled-i o, *mücerred*

Umrân birâder-i Nasuh, *bennâk*
 Mehmed, *koyuncu*, *bennâk*
 Bayram b. Durali, *bennâk*
 Mehmed b. Hürrem, *mücerred*
 Mehmed b. Hüdâvirdi, *mücerred*
 Receb b. Nasuh, *bennâk*
 Hüseyin b. Memi, *sumakçı(?)*, *bennâk*
 Mustafa b. Memi, *mücerred*
 Mustafa b. Çakırkan(?), *âmed-ez Dümbe*, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Durası, *be-ma'rûf-ı Solak*, *bennâk*
 Durali veled-i o, *mücerred*
 Ali b. Yusuf, *köprücü*, *bennâk*
 Musa b. Abdullah, *âmed-ez İnegöl*, *bennâk*
 Ali b. Ahmed, *mücerred*
 Mehmed b. Ali, *kethüda*, *bennâk*
 İsmâ'il, *Karamânî*, *bennâk*
 Durmuş, *yörük*, *mücerred*

<i>Neferen: 38</i>		
<i>Hâne: 8</i>	<i>Mücerred: 13 {12}</i>	<i>Bennâk: 25 {26}</i>

Karye-i Nâ'ib tâbi'-i mezbûr

Mehmed b. Mustafa, *âmed-ez Bölücek*, *imâm*
 Mehmed b. Ali, *bennâk*
 Yusuf birâder-i o, *bennâk*
 Timurtaş birâder-i Elhan, *bennâk*
 Hasan b. Sefer, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Ali, *bennâk*
 Ca'fer birâder-i o, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *mücerred*
 Bayram b. Mustafa, *bennâk*
 Osman b. Ömer, *bennâk*
 Âşir b. Hüseyin, *bennâk*
 Mustafa b. Macar, *bennâk*
 Musa birâder-i o, *bennâk*
 Ali birâder-i Elhan, *bennâk*
 Mehmed b. Pir Ali, *bennâk*
 İneBâlî birâder-i o, *mücerred*
 Pir Ali b. İsa, *bennâk*

Neferen: 18			
Hâne: 6	Mücerred: 3	Bennâk: 14	İmâm: 1

ilhâk-ı Eliyalan(?) an-ra'yyet-i Karacalar der-karye-i mezbûre

Yusuf b. Emrullah, *bennâk*
 İbrâhim b. Abdullah, *âmed-ez Diyedin, bennâk*
 Mehmed b. İlyas, *mücerred*
 Mehmed b. Yunus, *bennâk*

Neferen: 4	
{Mücerred: 1}	{Bennâk: 3}

zıkr olunan dört nefer Karacalar ile bâlâdaki on sekiz nefer ki cem'ân yirmi iki nefer olur altı hâne kayd olunub şerh virilmiştir

- 16 -

Karye-i Korkud tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ üç hâne olub ashâb-ı hayrât avârizlarına iki [bin] beş yüz akçe vakf itmişlerdir

Ali b. Receb, *bennâk*
 Hasan b. Ömer, *bennâk*
 Habib birâder-i o, *bennâk*
 Emrullah b. Mehmed, *bennâk*
 Hasan b. Pirî, *âmed-ez Koyun-kâfiri, bennâk*
 Hüseyin birâder-i o, *bennâk*
 Ali b. Hızır-bâli, *piyâde, bennâk*
 Hacı, *üzümcü, bennâk*
 Ebubekir, *yapıcı, bennâk*

Neferen: 9	
Hâne: 3	{Bennâk: 9}

Karye-i Kayaca tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ beş hâne olub ashâb-ı hayrât avârizlarına iki bin beş yüz akçe vakf idüb hâliyâ defter-i cedîde beş buçuk hâne kayd olundu

Ali b. Seferşah, *imâm*
 Hasan birâder-i o, *bennâk*
 Murad veled-i o, *bennâk*

Ma'den b. Mahmûd, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Hüseyin, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *bâliğ, mücerred*
 Şa'bân b. Balaban, *bennâk*
 Mehmed b. Veli, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 Ali b. Macar, *bennâk*
 Hüseyin birâder-i o, *mücerred*
 Ali b. Oruç, *bennâk*
 Hasan b. Bostan, *bennâk*
 Süleyman birâder-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Memi, *bennâk*
 Mehmed b. Hüseyin, *bennâk*
 İbrâhim b. Alemşâh, *bennâk*
 Nasuh b. Abdullah, *âmed-ez karye-i Dumanlı tâbi'-i Gönen, bennâk*
 Ahmed veled-i o, *mücerred*

<i>Neferen: 20</i>			
<i>Hâne: 5,5</i>	<i>Mücerred: 4</i>	<i>Bennâk: 15</i>	<i>İmâm: 1</i>

Karye-i Bağçelü tâbi'-i mezbûr

Bu dahi mukaddemâ beş hâne olub 2500 akçe vakfları dahi olmağın beş buçuk hâne kayd olunmuşdur

Ahmed b. Memi, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *bennâk*
 Ali birâder-i Ahmed, *bennâk*
 Ali b. Yusuf, *bennâk*
 Mustafa b. Mahmud, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 İbrâhim b. Hüseyin, *bennâk*
 Hasan b. Mehmed, *mücerred*
 Ferruhzâde birâder-i o, *mücerred*
 Emrullah b. Hüseyin, *bennâk*
 İbrâhim b. Ali, *bennâk*
 Şahbende b. Hüseyin, *bennâk*
 Mehmed b. Yunus, *bennâk*
 Mehmed b. Memi, *bennâk*
 Musa Dede b. Halil, *bennâk*
 Kara Mustafa b. Ahmed, *bennâk*
 Ömer Dede b. Nasuh, *bennâk*

Neferen: 17		
Hâne: 5,5	Mücerred: 2	Bennâk: 15

Cemâ'at-ı Köseler der-sâkinân-ı mevzi'-i Karcık ve nezd-i karye-i Çakırcı tâbi'-i m.

- 17 -

Mehmed b. Abdi, *bennâk*
 Veli birâder-i o, *der-karye-i Darıcı, bennâk*
 Hamza b. Timur, *ra'yyet-i Kuluhan(?)*, *bennâk*
 İbrâhim veled-i o, *bennâk*

Neferen: 4	
Hâne: 1,5	{Bennâk: 4}

Cemâ'at-ı Yörükân-ı Kansızlar tâbi'-i mezbûr der-kurb-i karye-i Göçed

Yaylâk ve kışlâkları bunda olmağın kazâ-i mezbûra yalnız bir hâne kayd olundu

Sefer b. İnebeği, *bennâk*
 Arslan b. Mustafa, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *bennâk*

Neferen: 3	
Hâne: 1	{Bennâk: 3}

Karye-i Tatârlar tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ dahi Medîne-i münevvere ra'iyetlerinden mâ'adâsı bir hâne virirler imiş girü bir hâne kayd olunmuşdur

Bâli b. Ali, *bennâk*
 Nasuh
 b. Mahmûd, *bennâk*

Neferen: 2	
Hâne: 1	{Bennâk: 2}

Karye-i Mandır tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ dört hâne olub hâliyâ Haremeyn-i Şerîfeyn ra'iyetlerinden mâ'adâsı üç buçuk hâne kayd olundu

Ali b. Kulu, *bennâk*
 Hasan b. Süleyman, *bennâk*

Mustafa, *demirci*, *bennâk*
 Ebubekir b. Çakal, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Ma'den b. Hüseyin, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *bennâk*
 Kulu b. Emrullah, *bennâk*
 Ali b. İvaz, *mücerred*
 Mehmed b. Nimetullah, *bennâk*
 Hasan b. Ma'den, *bennâk*
 Ali b. Hüseyin, *mücerred*
 Mustafa b. Bâli, *piyadedir*, *bennâk*

<i>Neferen: 13</i>		
<i>Hâne: 3,5</i>	<i>Mücerred: 3 {2}</i>	<i>Bennâk: 10 {11}</i>

Karye-i Kızık tâbi'-i mezbûr

Bundan akdem dört hâne olub sâhib-i hayr üç bin akçe dahi vakf itmişlerdir

Ya'kûb b. Mustafa, *bennâk*
 İvaz veled-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Ma'den, *bennâk*
 Ahmed veled-i o, *bennâk*
 Mahmud birâder-i o, *bennâk*
 Sefer Sûfi b. Halil, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *bennâk*
 Muslu birâder-i o, *muhassul*, *mücerred*
 el-Hâc Ca'fer birâder-i Sefer Sûfi, *bennâk*
 İbrâhim veled-i o, *muhassul*, *mücerred*
 el-Hâc Oruç b. Memi, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *muhassul*, *mücerred*
 Mustafa b. Osman, *bennâk*
 Şa'bân b. Memi, *bennâk*
 Sefer b. Hüseyin, *be-ma'rûf-ı Kadı-zâde*, *bennâk*
 Hasan b. Bayram, *bennâk*
 Hızır b. Habib, *bennâk*

<i>Neferen: 17</i>			
<i>Hâne: 4,5</i>	<i>Mücerred: 4</i>	<i>Bennâk: 12 {13}</i>	<i>İmâm: 1 {-}</i>

- 18 -

Karye-i Gurâfa tâbî'-i mezbûr

Havâss-ı hümâyûndan Mihâliç hâsları ra'yyeti olub mezbûrlar köprücü olmağla avâriz-ı dîvâniyeden mu'âflar imiş hâliyâ bunlar hidmet-i merkûmeye varmayub bedel-i hidmet akçelerin alurlar diyü kendiler ve a'yân-ı memleket haber vormeleri ile sâ'irden kusûra bedel iki hâne kayd olunmuşlardır

Mehmed b. Hasan, *bennâk*
 Ali b. Hüseyin, *bennâk*
 Mustafa b. Halil, *bennâk*
 İbrâhim birâder-i o, *bennâk*
 Bayrâm b. Abdullah, *nev-müslim, bennâk*
 Umur b. Abdullah, *nev-müslim, bennâk*
 Halil veled-i o, *mücerred*
 Mehmed b. İsa, *bennâk*
 Durmuş b. Hacı Ahmed, *âmed-ez karye-i Beğ ra'yyet-i ..., bennâk*
 Mehmed b. Abdullah, *âmed-ez Çeltükci, bennâk*
 Hüseyin b. Abdullah, *bennâk*

an-ta'ife-i zımmiyân

Kuşbarak veled-i Senan, *bennâk*
 Derviş veled-i Deli, *bennâk*
 Kirab(?) veled-i Karaca zımmî, *bennâk*
 Nusret veled-i Lanbo(?) zımmî, *bennâk*
 Bostan veled-i Turmuş, *bennâk*
 Turmuş zımmî, *iğneci, bennâk*

<i>Neferen: 17</i>			
<i>Hâne: 2</i>	<i>Mücerred: 1</i>	<i>Bennâk: 16</i>	<i>Zımmiyân: 6</i>

Karye-i İç-ili tâbî'-i mezbûr

Mukaddemâ hâne virmezler imiş hâliyâ hâric-ez-defter ve haymâne ve yörükân-ı Karacalardan gayr-ez-ra'yyet-i Haremeyn-i Şerîfeyn yalnız bir hâne kayd olunmuşlardır

Ali b. Hasan, *bennâk*
 Sefer b. İnekoca, *ra'yyet-i Karacalar, bennâk*
 Hüseyin b. Ali, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Hasan birâder-i Elhan, *bennâk*
 Şehsuvar b. Mahmud, *ra'yyet-i Hazret-i Emir Gâzî, mücerred*

<i>Neferen: 6</i>		
<i>Hâne: 1</i>	<i>Mücerred: 3 {2}</i>	<i>Bennâk: 3 {4}</i>

Karye-i Dümbe tâbi'-i mezbûr

Mukaddema iki hâne olub hâliyâ ber-müceb-i emr-i âlî on beş nefer mevcûdlarının yedi neferi köprücü olub bâkî kalan yedi müzevec ile bir nefer mücerredân hâricden ilhâk olunan piyâde ve haymâne ile iki buçuk hâne kayd olunmuşlardır

Receb b. Abdullah, *âmed-ez Kastamonu, imâm*
Pervane b. Abdullah, *atik-i Hüseyin Bâlî, bennâk*
Rûşen b. İlyas, *bennâk*
Mehmed b. Hacı, *bennâk*
Hasan birâder-i o, *mücerred*
Mehmed b. Mustafa, *mücerred*
Mestan b. Hızır, *mücerred*

<i>Neferen: 7</i>
----

an-hânehâ-i avâriz-ı dîvâniye

Hüseyin b. Abdullah, *mücerred*
Hasan b. Alemşah, *bennâk*
Sefer birâder-i o, *bennâk*
Mustafa b. Yusuf, *be-ma'rûf-ı ..., bennâk*
Hüseyin, *arabacı, bennâk*
Sefer veled-i o, *mücerred*
Osman b. Kürd(?), *haymâne, bennâk*
Receb b. Pervane, *an-piyâdegân, bennâk*

<i>Neferen: 8</i>		
<i>Hâne: 2,5</i>	<i>Mücerred: 1</i>	<i>Bennâk: 7</i>

- 19 -

Karye-i Germiyân

Mukaddemâ dört hâne olub ashâb-ı hayrât avârizlarına 3000 akçe vakf idüb tahammüleri olmağın bir dahi zam ve ilhâk olunub Müslümânı beş hâne kayd olunmuşdur

Pervane b. Abdullah, *atik-i Pirî, bennâk*
Ca'fer b. Paşa, *bennâk*
Mehmed veled-i o, *bennâk*
Mustafa veled-i Pervane, *be-ma'rûf-ı Kassâb, bennâk*
Receb veled-i o, *küçük, mücerred*

Kâsım b. Kara Beğ, *bennâk*
 Yusuf veled-i o, *mücerred*
 Mustafa birâder-i Kâsım, *bennâk*
 Bostan b. Hüseyin, *bennâk*
 Arslan birâder-i o, *bennâk*
 İnebâli b. Abdullah, *âmed-ez karye-i Salur, bennâk*
 Durmuş b. Abdullah, *âmed-ez Saruhan, bennâk*
 Receb b. Ahmed, *bennâk*
 Osman birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Memi, *bennâk*
 Hızır b. Abdullah, *âmed-ez karye-i Çatal, bennâk*
 Abdullah veled-i o, *bennâk*
 Ali veled-i ..., *haymâne, bennâk*
 Hamza b. Abdullah, *atik-i Muslihüddin, bennâk*

<i>Neferen: 19</i>		
<i>Hâne: 5</i>	<i>Mücerred: 2</i>	<i>Bennâk: 16 {17}</i>

tâ'ife-i zimmiyân an-ra'yyet-i hässahâ-i Mihâliç an-havâss-ı hümayûn

Yasef veled-i Yorgi, *bennâk*
 Veledeş Yorga, *bennâk*
 Senan veled-i Yanko, *bennâk*
 [isim yok] veled-i o, *mücerred*
 Kulu [veled-i] Kurd Dede, *bennâk*
 Turmuş [veled-i] Yanko, *bennâk*
 Dade veled-i o, *mücerred*
 Hızır [veled-i] Yanko, *bennâk*
 Kosta veled-i o, *mücerred*
 Karıfdi [veled-i] Perasko, *bennâk*

<i>Neferen: 10</i>		
<i>Hâne: 3</i>	<i>Mücerred: 4 {3}</i>	<i>Bennâk: 6 {7}</i>

Karye-i Kızıl-kilisâ

Karye-i mezbûre mukaddemâ on yedi hâne olub hîn-i tahrîrde yirmi iki nefer mevcûdları ber-müceb-i emr-i âli sekiz hâneye mütehammil iken halkı ağniyâdan olub hüsn-i ihtiyârları ile on altı hâneye temessük virilüb aslından bir hâne noksân üzere kayd olunmuşdur

İmam b. Hoca, *âmed-ez karye-i Beğ, [imam], bennâk*
 İbrahim b. Mustafa, *pir-i fânî, müflis*

Yusuf b. Ömer, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Çakır birâder-i Oruç Yusuf, *bennâk*
 Hüseyin b. Ali, *bennâk*
 Mehmed b. Mustafa, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Abdurrahman b. Nesimî, *bennâk*
 Mehmed b. Ali, *bennâk*
 Hasan birâder-i o, *bennâk*
 Ramazan, *katırcı*, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Durali, *bennâk*
 Hüseyin b. Ma'den, *bennâk*
 El-Hâc Bâli b. Mahmûd, *bennâk*
 Musa b. Mehmed, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Bâyezid, *bennâk*
 Bostan b. Hüseyin, *bennâk*

- 20 -

Ali birâder-i o, *bennâk*
 Mehmed b. Şa'bân, *bennâk*
 Yusuf birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Hüseyin, *bennâk*
 Pirce b. Hüdâvirdi, *bennâk*
 Mürüvvet b. İnebeği, *bennâk*
 Kara b. Çoban, *âmed-ez Ezine*, *bennâk*

Neferen: 27				
Hâne: 16	Mücerred: 5 {4}	Bennâk: 21	İmâm: 1	Müflis: 1

tâ'ife-i zimmiyân an-karye-i mezbûre

Karagöz veled-i Papa, *bennâk*
 Balı veled-i Serob, *bennâk*
 Turmuş veled-i Kosta, *bennâk*
 Balı veled-i Küçük, *bennâk*
 Beloki(?) veled-i o, *mücerred*
 Koci veled-i Kulu, *bennâk*
 Turmuş veled-i Mali, *bennâk*
 Balı birâder-i o, *mücerred*
 Umur veled-i Kiryaki, *bennâk*
 Hızır veled-i Karamürsel, *müflis*

ilhâk-ı Elidelik(?) an-haymâne

Tanaş veled-i Karayuli, *bennâk*
 Deli veled-i Kosta, *bennâk*
 Sataneş, *Yeniceli, bennâk*
 Kosta, *eskici, bennâk*
 Kara Kosta b. Abdullah, *nev-müslim, bennâk*

Neferen: 15			
Hâne: 10	Mücerred: 2	Bennâk: 12	Müflis: 1

karye-i mezkûre zımmileri mukaddemâ on iki hâne olub hîn-i tahrîrde mevcûd olan [on] beş neferin beş neferi mukaddemâ hâne-i avârizdan iken sonradan bir tarikle Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî zâbitlerine ra'yyet kayd oldukda diyü avârizların virmekden ta'allül iderler imiş ber-müceb-i emr-i âlî mahalline mürâca'at oldukda aslâ mezbûrlar evkâf-ı mezbûrenin defterhânedede olan vilâyet defterlerinde mevcûd bulunmayub bunlar dahi asl-ı ilhâk olunub on beş nefer on hâne kayd olunub şerh virilmiştir

Karye-i Kepekler tâbi'-i kaza-i mezbûre

Bundan akdem on dört hâne iken ahâlîsi tâ'ûn-ı ekberden fevt olub hâliyâ mevcûd olanları yalnız on hâne kayd olunub dört kesri Balıkesri Kazâsı'nda vâkî' Paşa nâm karyede zâhir olan ziyâdeye mahsûb kılınub aslı dahi zarar müterettib olmadığı ihtimâmen defter-i cedîde kayd olunub ahâlîsi yedlerine temessük dahi virilmiştir

Mustafa Halife, *âmed-ez Karaman, imâm*
 Mahmud b. Şa'bân, *bennâk*
 el-Hâc Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Halil b. Sefer, *bennâk*
 İvaz b. Mehmed, *bennâk*
 Ali b. Mustafa, *bennâk*
 Mustafa b. Durası, *pir-i fânî, bennâk*
 Mustafa b. Deli Alemşah, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Abdülkerim b. Mehmed, *bennâk*
 Musa b. Hızır, *bennâk*
 Durmuş b. Mehmed, *bennâk*
 Hasan b. Kurd, *ra'yyet-i hâssahâ-yı Mihaliç, bennâk*
 Mehmed b. Deren(?), *bennâk*
 Mehmed b. Sinan, *bennâk*
 Ali, *be-ma'rûf-ı Göçken, değirmenci, bennâk*
 Hasan b. Güle, *bennâk*
 Ahmed birâder-i o, *bennâk*

el-Hâc Hüseyin b. İsa, *bennâk*
Mustafa b. Ağyar(?), *bennâk*

- 21 -

Mehmed birâder-i o, *bennâk*
Ali veled-i o, *mücerred*
Mehmed b. Kulfal, *bennâk*
Ahmed birâder-i o, *mücerred*
Hüseyin birâder-i Elhan, *bennâk*
el-Hâc Memi b. Ahmed, *bennâk*
Mustafa b. Ali Mezî, *bennâk*

ilhâk-ı an-ra'ıyyet-i Karacalar bâ-fermân-ı âlişân

Ma'den b. Nasuh, *bennâk*
Barak birâder-i o, *bennâk*
Süleyman b. Hacı Memi, *mücerred*
Hüseyin b. Mahmud, *bennâk*
Hasan birâder-i o, *bennâk*
el-Hâc Nasuh b. Memi, *bennâk*

Neferen: 33			
Hâne: 10	Mücerred: 5 {3}	Bennâk: 27 {29}	İmâm: 1

Karye-i Göni tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ otuz hâne olub hîn-i tahrîrde mevcûd bulunanları ber-müceb-i emr-i âli nefer hesabınca yalnız yirmi hâneye dahi müstehak değil iken ve haml-i merhamet olub tâ'ûn-ı ekberden halkı vefât idüb hâliyâ kâdîları olan Mevlânâ Fahreddin dâ'îleri ile a'yân-ı vilâyet haklarında ala-tarîkü's-şehâde hayr virüb yirmi hâne olmasun münâsib gördükleri ecilden defter-i cedîde hâliyâ yirmi hâne kayd olunub ber-müceb-i emr-i âli mufassal şerh virilmiştir

Umran b. Şeyh Ali, *hatîb ve imâm*
Ma'den b. Hüseyin, *mü'ezzin*
Mustafa birâder-i o, *bennâk*
Şa'bân b. Elvan, *bennâk*
Ahmed birâder-i o, *bennâk*
Mehmed birâder-i Elhan, *bennâk*
Memi b. Ahmed, *bennâk*
Mehmed veled-i o, *mücerred*
Hasan b. Hüseyin, *bennâk*
Lütfî b. Ma'den, *bennâk*
Ahmed birâder-i o, *bennâk*
Memi b. Ahmed, *bennâk*

Ahmed veled-i o, *mücerred*
 Nasuh b. Sarı, *âmed-ez livâ-i Saruhan, bennâk*
 Şa'bân b. Bostan, *bennâk*
 Mustafa b. Mehmed, *bennâk*
 Nasuh b. Abdullah, *âmed-ez Saruhan, bennâk*
 Hüseyin b. Şa'bân, *mücerred*
 Mehmed b. Yund, *bennâk*
 Divane Hasan b. Mestân, *mücerred*
 Receb b. el-Hâc Durmuş, *bennâk*
 Bostan b. Ali, *bennâk*
 Durmuş b. İsa, *bennâk*
 Kara Osman b. Şa'bân, *bennâk*
 Davud b. Musa Hoca, *mücerred*
 Mehmed b. Ali, *bennâk*
 Şa'bân b. Halil, *bennâk*
 Bostan b. Hüseyin, *mücerred*
 Ali Dede b. Memi, *bennâk*
 Mustafa b. Hamza, *bennâk*
 Yusuf birâder-i o, *mücerred*
 Kara Memi b. Durmuş, *bennâk*
 Kara Ali b. Mustafa, *bennâk*
 el-Hâc Hasan b. Mestan, *bennâk*
 Hüseyin birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa, *şehirlü, bennâk*
 Nasuh b. Halil, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Malkoç, *bennâk*
 Mehmed b. Mahmud, *bennâk*
 Fethullah b. Durmuş, *bennâk*
 Hasan birâder-i o, *bennâk*
 Receb b. Abdullah, *âmed-ez Karaman, bennâk*
 Mehmed b. Köse, *bennâk*
 Mehmed b. Kurd Dede, *bennâk*

- 22 -

Mustafa b. Bayram, *mücerred*
 Kurd Bâli b. Çalabvirdi, *bennâk*
 Şa'bân b. Durak, *bennâk*
 Ali veled-i o, *mücerred*
 Yusuf b. Hüseyin, *bennâk*
 Hasan birâder-i o, *mücerred*
 Oruç b. Mahmud, *bennâk*
 Pervane b. Abdullah, *atik-i Kurd Beğ, bennâk*
 Mehmed b. Ma'den, *bennâk*

Mehmed b. Pirî, *bennâk*
 Mehmed b. Şa'bân, *bennâk*
 Sefer veled-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Bayram, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Bekir b. Durali, *âmed-ez Kızıl-kilise, bennâk*

<i>Neferen: 60</i>				
<i>Hâne: 20</i>	<i>Mücerred: 12</i>	<i>Bennâk: 46</i>	<i>İmâm: 1</i>	<i>Mü'ezzîn: 1</i>

Karye-i Salur tâbi'-i mezbûr

Bundan akdem otuz hâne olub ber-mûceb-i emr-i âlî mevcûdları yalnız yirmi hâneye müstehak olmağla defter-i cedîde sıhhat üzere yalnız 20 hâne kayd olunub yedlerine temessük dahi virilmiştir

Mustafa b. Nasuh, *imâm*
 Kalender b. Hacı Memi, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *muhassul, mücerred*
 Hüseyin birâder-i Kalender, *bennâk*
 Ali veled-i o, *mücerred*
 Musa b. İsa, *bennâk*
 el-Hâc Ma'den birâder-i o, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa birâder-i Elhan, *bennâk*
 el-Hâc Mehmed b. Hacı Mustafa, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Mehmed Amucazâde, *bennâk*
 Yusuf, *Karamânî, bennâk*
 Davud birâder-i o, *bennâk*
 Hızır Bâli b. Memi, *âmed-ez Karye-i Halife, bennâk*
 Sefer b. Odabaşı, *bennâk*
 Ömerşah b. Alemşah, *bennâk*
 Ali b. Resul, *bennâk*
 Yusuf veled-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Mehmed, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 Hasan b. Resul, *bennâk*
 Arslan b. Mehmed, *be-ma'rûf-ı Koçak-arслан, bennâk*
 Şahbende veled-i o, *mücerred*
 Hüseyin birâder-i Koçak, *bennâk*
 Mehmed b. Hüseyin, *mücerred*
 Hasan b. Pirî, *bennâk*
 Memi birâder-i o, *bennâk*

Arslan b. Bostan, *bennâk*
 Kara Hüseyin b. Hasan, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Abdullah, *atik-i Mehmed Bâlî, der-karye-i Nâ'ib(?)*, *bennâk*
 Memi b. Ma'den, *bennâk*
 Ali veled-i o, *bennâk*
 Mustafa birâder-i Ma'den, *bennâk*
 Sûfi Mehmed b. Memi, *bennâk*
 el-Hâc Hüseyin b. Hüseyin, *ma'lûl*, [*bennâk*]
 el-Hâc Mustafa b. Bahşî, *bennâk*
 Oruç Hacı b. Eselcik(?) Ali, *bennâk*
 Mehmed b. Bayram, *babası yerine*, *bennâk*
 Kamer birâder-i o, *mücerred*
 Mustafa birâder-i Alişah, *bennâk*
 Öküz Ahmed b. Çıplak Mahmud, *bennâk*
 İbrahim b. Ca'fer, *bennâk*
 Halil birâder-i o, *muhassul*, *mücerred*
 Kara Yusuf b. Mustafa, *bennâk*
 Ahmed b. Mahmud, *be-ma'rûf-ı Frenk-oğlu*, *bennâk*
 Memi b. Yahya, *bennâk*
 Memi veled-i o, *mücerred*
 Ya'kûb b. Mustafa, *bennâk*

- 23 -

Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Ma'den birâder-i o, *bennâk*
 Mehmed b. Umûr, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 Hasan b. Memi Sûfi, *bennâk*
 Memi veled-i o, *mücerred*
 Hasan, *kabakçı*, [*bennâk*]
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Güdük Dede b. Memi, *bennâk*
 Yusuf veled-i o, *bâliğ*, *mücerred*
 Halil b. İbrahim, *bennâk*
 Oruç birâder-i o, *bennâk*
 Durali b. Nasuh, *bennâk*
 Ali Sûfi b. Memi, *bennâk*
 Receb b. Veli, *bennâk*

Neferen: 65			
Hâne: 20	Mücerred: 13	Bennâk: 51	İmâm: 1

Karye-i Beğ tâbi'-i mezbûr

Bundan akdem sekiz hâne olub hâlâ mevcûdları dört hâneye dahi mütehammil değil iken ihtiyârları ile dört hâneye kayd olunub şerh virilmiştir

Ahmed b. Mustafa, *imâm*
 Mehmed veled-i o, *muhassıl, mücerred*
 Yusuf b. Hüseyin, *bennâk*
 Nasuh b. Mahmud, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Beyt(?) b. Ali, *bennâk*
 Şa'bân birâder-i o, *bennâk*
 Habib b. Ahmed, *bennâk*
 Şa'bân birâder-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Şa'bân, *bennâk*
 Mehmed b. Hüseyin, *bennâk*
 Ali b. Hüseyin, *bennâk*
 Âşur veled-i o, *muhassıl, mücerred*
 Mehmed b. Hüseyin, *bennâk*
 Bayram b. Receb, *bennâk*

ilhâk-ı Karacalar

Durmuş b. Abdullah, *âmed-ez karye-i Mine(?)*, *bennâk*

Neferen: 16			
Hâne: 4	Mücerred: 4	Bennâk: 11	İmâm: 1

Karye-i Ümid-ili

Mukaddemâ yirmi yedi hâne olub lâkin tâ'ûn-ı ekberden halkının ekserî fevt olub evlâdları dahi kalmamağla hâlâ mevcûd bulunanlarının ber-mûceb-i emr-i âlî üç müzevvecleri bir hâne hesâbınca on dört buçuk hâneye mütehammil iken ashâb-ı hayrât 6000 akçe vakf idüb hüsn-i ihtiyârları ile kendiler dahi yalnız yirmi hâneye rızâ virdikleri ecilden yedlerine temessük virilüb defter-i cedîde kayd olundular

Mehmed b. Eymürşah, *imâm, bennâk*
 Hasan veled-i o, *mücerred*
 Hızır b. Turgud, *bennâk*
 İbrahim birâder-i [o], *imâm, bennâk*
 Hüseyin b. Hamza Sûfi, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Musa b. Dede Ahmed, *bennâk*
 Şa'bân b. Hüseyin, *bennâk*
 Ali b. Memi, *bennâk*
 Küçük birâder-i o, *imâm*
 Hasan b. Murad, *bennâk*

Mustafa b. Nasuh, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *bennâk*
 Mehmed b. İnebeği, *bennâk*
 Arslan birâder-i o, *bennâk*
 Bayram b. Mustafa, *bennâk*
 Oruç b. İbrahim, *bennâk*
 İbrahim veled-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Ahmed, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*

- 24 -

Mehmed b. Hüseyin, *bennâk*
 Mustafa b. Mehmed, *bennâk*
 Sefer b. Memi, *bennâk*
 Osman birâder-i o, *bennâk*
 Durmuş birâder-i Alişah, *bennâk*
 Mustafa b. Sefer, *bennâk*
 Ali b. Memi, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *bennâk*
 Mehmed b. Yusuf, *bennâk*
 Halil veled-i o, *mücerred*
 Hüseyin b. Abdullah, *bennâk*
 Ali b. Mezit, *bennâk*
 Ali veled-i o, *mücerred*
 Hasan b. Ali, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 İlyas b. Hızır Bâli, *bennâk*
 Ali b. Hüseyin, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *mücerred*
 Mehmed, *arabacı, bennâk*
 Hızır b. Hüseyin, *bennâk*
 Bayram b. Mustafa, *bennâk*
 Mustafa b. Küçük, *bennâk*
 Mübârek b. Abdullah, *mu'tak-ı Hüsâm Efendi, bennâk*
 Abdullah b. Mustafa, *bennâk*
 Mustafa b. Hacı Pir Ali, *ilhâk-ı ra'yyet-i Karacalar, bennâk*
 Mustafa b. Memi Hızır, *bennâk*

Neferen: 46 <i>gayr-ez-sâdâd ve ra'yyet-i Haremeyn</i>			
Hâne: 20	Mücerred: 6	Bennâk: 37	İmâm: 3

Karye-i Darıcı tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ dört hâne olub ve ahâlîsi dahi gâyet fakîrül-hâl iken kıdvetü's-sâlihîn umdetü's-sâlikîn Şeyh Mevlânâ Sinân zîde-takvâhû karye-i mezbûrede bir hân ve bir dahi câmi'-i şerîf ve bir cîsr-i azîm bünyâd idüb elân kendi talebine kurân-ı azîm ve sâ'ir ulûm-ı şer'îyye ta'lîm idüb ve Vilâyet-i Anadolu'dan Rûm-ili'ne mirûr iden eşyâ-i sebîlin yolu üzerinde vâki' olmağla âyende vü revendeye dahi hasbeten-li'lahi te'âlâ ta'âm ihzâr idüb âmme-i müslimînin nazargâhı olub bu makûlelere ri'âyet âdet-i hasene-i şehriyârîden olmağın asıldan bir hânesi aşağı varılıb cem'an defter-i cedîd-i hâkânîye yalnız üç hâne kayd olunub şerh virilmiştir

- Ali b. Pir Ali, *hatîb*
 Hüseyin birâder-i o, *bennâk*
 Mehmed b. Ömer, *bennâk*
 Hasan birâder-i o, *bennâk*
 Ca'fer b. Mehmed, *bennâk*
 Sefer b. Mehmed, *bennâk*
 Ali b. Gedik Hüseyin, *bennâk*
 Muslu veled-i [isim yok], *muhassıl, mücerred*
 Mehmed b. İbrahim, *bennâk*
 Yusuf b. Hüdâvirdi, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *muhassıl, mücerred*
 Osman b. Hacı Hüseyin, *bennâk*
 Ömer birâder-i o, *bennâk*
 Musa veled-i o, *muhassıl, mücerred*
 Mehmed b. Ali, *bennâk*
 el-Hâc Durmuş b. Memi, *bennâk*
 el-Hâc Habîb birâder-i o, *bennâk*
 Receb b. Hızır, *bennâk*
 Memi birâder-i o, *mücerred*
 Ali b. Abdurrahman, *bennâk*
 Ma'den b. Mehmed, *âmed-ez karye-i Salur, bennâk*
 Oruç birâder-i o, *muhassıl, mücerred*
 el-Hâc Selim b. Kulak, *bennâk*
 Timur Bâli b. Hüseyin, *bennâk*
 Veli b. Yardım, *bennâk*
 İbrahim b. Hacı Mustafa, *bennâk*
 Ali b. Abdullah, *bennâk*
 el-Hâc Mehmed b. Bayram, *bennâk*
 Receb b. Hüseyin, *mücerred*
 Osman b. Abdullah, *bennâk*

<i>Neferen: 30</i>			
<i>Hâne: 3</i>	<i>Mücerred: 6</i>	<i>Bennâk: 23</i>	<i>Hatîb: 1</i>

- 25 -

Karye-i Çavuş tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ dahi sekiz hâne olub ber-müceb-i emr-i âlî girü sekiz hâne kayd olunmuşdur

Mehmed b. Mehmed, *imâm*
 Hüseyin b. Yusuf, *be-ma'rûf-ı Yörük, bennâk*
 Mehmed b. Timurhân, *bennâk*
 Hanefi b. Mahmud, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *bennâk*
 Mahmud b. Hasan, *bennâk*
 Musa birâder-i o, *bennâk*
 Nasuh b. Hüseyin, *bennâk*
 Mustafa b. Memi, *be-ma'rûf-ı Yolcu, bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Üveys b. Memi, *bennâk*
 Hızır Bâli veled-i o, *mücerred*
 Bâli b. Hacı Bostan, *muhassıl, mücerred*
 Ma'den b. Hüseyin, *mücerred*
 Ali b. İbrahim, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Hasan b. Memi, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Bâli b. Ramazan, *bennâk*
 Osman veled-i o, *mücerred*
 Mehmed b. İsa, *bennâk*
 Ebubekir b. Mustafa, *mücerred*
 Bostan b. Ahmed, *bennâk*
 Hüseyin birâder-i o, *bennâk*
 Musa b. Mehmed, *mücerred*
 Mahmûd b. el-Hâc Erdoğdu, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *mücerred*
 Mehmed birâder-i Mahmud, *bennâk*
 Hızır b. Turgud, *bennâk*
hâli

Neferen: 29			
Hâne: 8	Mücerred: 10	Bennâk: 18	İmâm: 1

Karye-i Göbel tâbi'-i mezbûr

Bundan akdem sekiz hâne olub ahâlîsinin ekserî Murâdiye Evkâfî ra'iyeti olub hîn-i tahrîrde mevcûd evlilerin üç neferi Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî ra'iyetleri

olmağla hâneye mahsûb olmayub kânûn üzere dört hâneye mütehammil iken hüsni ihtiyârları ile beş hâneye râzılar olub ve haml-i merhamet oldukların kazâ-i mezbûre kâdîsi Mevlânâ Fahreddin dâ'îleri ile a'yân-ı memleket dahi ala-tarîkü's-şehâde haber virmekle defter-i cedîde beş hâne kayd olunub ihtimâmen şerh virilmiştir

İbrahim b. Ali, *bennâk*
 Oruç veled-i o, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *mücerred*
 Abdurrahman b. Hüseyin, *bennâk*
 Ali veled-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Mahmud, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 el-Hâc Bayram b. Emrullah, *bennâk*
 Süleyman veled-i o, *mücerred*
 Yusuf veled-i Emrullah, *bennâk*
 Mustafa b. Kara Memi, *bennâk*
 'Âşur b. Beylan(?), *bennâk*
 Mehmed b. Osman, *mücerred*
 Nasuh birâder-i o, *mücerred*
hâlî

Neferen: 14		
Hâne: 4	Mücerred: 5	Bennâk: 9

- 26 -

Karye-i Çatâl tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ altı hâne olub ziyâde istihkâkları olmamağın Haremeyn-i Şerîfeyn ra'iyetlerinden mâ'adâsı yalnız altı hâne olmuştur

Şa'bân b. Hüsâm, *imâm*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 el-Hâc Hüseyin b. Müstecab, *bennâk*
 Durdağı veled-i o, *mücerred*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 el-Hâc Osman birâder-i Hacı Demre, *bennâk*
 Veli b. Yusuf, *arabacı, bennâk*
 Durmuş birâder-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Hızır Bâlî, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *bâliğ, mücerred*
 Durmuş b. Hacı Mehmed, *bennâk*
 Hasan birâder-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Mustafa, *be-ma'rûf-ı Köteyli-zâde, bennâk*

Yusuf b. Kadıcık, *bennâk*
 Ma'den b. Hacı Hasan, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *bennâk*
 Hasan b. Hacı Mustafa, *mücerred*
 Derviş b. Mehmed, *bennâk*
 Mehmed b. Mestan, *bennâk*
 Ahmed veled-i o, *bâliğ, mücerred*
 Mehmed b. Abdullah, *âmed-ez vilâyet-i Karaman, bennâk*
 Ferruh-zâde b. el-Hâc Mahmud, *bennâk*

Neferen: 22			
Hâne: 6	Mücerred: 8	Bennâk: 13	İmâm: 1

Karye-i Haydar tâbi'-i mezbûr

Bundan akdem sekiz hâne olub hîn-i tahrîrde dokuz müzevec ve iki mücerred ve bir nefer dahi imâmları mahmûd bulunub ber-müceb-i emr-i âlî üç hâneye müstehaklar iken kendü rızâları birle dört hâneye kayd olunub aslından zâhir olan dört hâne kesr dahi Balya Kazâsı'na tâbi' Akbaşlar nâm karyeye tahmîl olunmağla asıl hâneye dahi zarar-ı müterreddideler olmadığı şerh virilüb yedlerine mûmzâ defter sûretî dahi virilmiştir

Hüseyin b. Hasan, *imâm*
 Hacı Mehmed b. Ali, *bennâk*
 Receb birâder-i o, *bennâk*
 Musa b. Mustafa, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Hüseyin b. Hüseyin, *bennâk*
 Mustafa b. Nasuh, *bennâk*
 Ma'den veled-i o, *bennâk*
 Mehmed b. Ali, *cüllah, mücerred*
 Mehmed b. Musa, *bennâk*
 Yusuf b. Arslan, *mücerred*
 İbrahim b. Ali, *ilhâk-ı an-ra'yyet-i Karacalar, bennâk*

Neferen: 12			
Hâne: 4	Mücerred: 2	Bennâk: 9	İmâm: 1

Karye-i Latif tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ dahi iki hâne olub ahâlîsinin ekseri Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî ra'yyetlerinden olmağla avârizhânesine müstehaklar olmayub sâ'irân defter-i cedîde kemâ-evvel iki hâne kayd olunmuştur

Hızır, *imâm*

Şa'bân b. Yusuf, *bennâk*
 Durdağı veled-i o, *mücerred*
 Mustafa birâder-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Hacı Receb, *bennâk*
 Ebubekir b. Mustafa, *âmed-ez karye-i Kırbaş, bennâk*
 Ali b. Musa, *bennâk*
 Kara Mehmed b. Halil, *bennâk*
 Ahmed birâder-i o, *bennâk*
 Hızır b. Ma'den, *bennâk*

<i>Neferen: 10</i>			
<i>Hâne: 2</i>	<i>Mücerred: 2</i>	<i>Bennâk: 7</i>	<i>İmâm: 1</i>

- 27 -

Cemâ'at-ı Erdiller tâbi'-i mezkûr

Yörükân tâ'ifesinden olup yaylâk ve kışlâkları bu kazâda olup hîn-i tahrîrde sâ'irden olan kûsûra bedel defter-i cedîde yalnız bir buçuk hâne kayd olunmuşlardır

el-Hâc Durbâli b. Ali, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *bennâk*
 Arslan birâder-i o, *mücerred*
 Abdülkerîm b. Mehmed, *bennâk*
 Nebî b. Erdil, *bennâk*

<i>Neferen: 5</i>		
<i>Hâne: 1,5</i>	<i>Mücerred: 1</i>	<i>Bennâk: 4</i>

Karye-i Kulak tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ altı hâne olup kırk beş nefer müzevvec ve mücerredleri mevcûd bulunub beş neferi Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî ra'yyeti olmağın hâne hesâb olunmayub ve içlerinden Mustafa bin İbrâhim nâm sipâhi tûmârdan ma'zûl olup girü tûmâra mülâzemet üzere olmağla hâneye kayd olunmayub bâkîlerinin dahi biri imâm ve otuzu *bennâk* ve dört neferi mücerredân dahi kânûn üzere on buçuk hâneye müstehaklar iken a'yân-ı vilâyet ve eşrâf-ı memleket vilâyet-i mezbûre kadısı Mevlânâ Fahreddin dâ'ileri mezkûrûn kimesneler için karye-i mezkûre kurbinde olan cîsr-i azîmin vakf[ı] olmayub bunlar kendi yanlarından her sene ta'mîr ve meremmât idüb itmekle ebnâ-i sebîl huzûr üzere mirûr-ı ubûr idüb her vechile haml-i merhametdir diyü ziyâde olmamağın ricâ eyledikleri ecilden mâdâm ki cîsr-i mezbûra kemâl-i emânet üzere hizmet ideler hâneleri asıldan ziyâde olmaya diyü defter-i cedîde şerh virilüb altı hânelik üzere yedlerine sûret-i defter dahi virilmiştir

İbrahim b. Hamza, *imâm, bennâk*

Mehmed b. Seydî, *be-ma'rûf-ı Öküz Mehmed, bennâk*
 Hasan b. Nasuh, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Hüseyin birâder-i o, *mücerred*
 Hasan b. Koca Beğ, *bennâk*
 Hüseyin birâder-i o, *bennâk*
 Receb birâder-i Âlişan, *bennâk*
 Osman b. Hüseyin, *bennâk*
 Memi b. Süleyman, *mücerred*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Ahmed b. Mehmed, *bennâk*
 Hüseyin birâder-i o, *bennâk*
 Ali b. Mustafa, *bennâk*
 Mehmed b. Abdullah, *âmed-ez karye-i Darıcı, bennâk*
 Hüseyin b. Hacı Ali, *bennâk*
 İskender b. Abdullah, *atik-i Hacı Receb, bennâk*
 Bektaş b. Ali, *bennâk*
 Mustafa b. Memi, *bennâk*
 Ali b. Ahmed, *mücerred*
 Ca'fer b. Hüseyin, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Oruç b. Sâdık, *bennâk*
 Hızır Bâli b. Hacı Bâli, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Memi b. Hüseyin, *bennâk*
 Muslu veled-i o, *mücerred*
 Emrullah b. Kulu, *sûfî, bennâk*
 Ahmed veled-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Hacı Mehmed, *müflis*
 Hüseyin b. Hüseyin, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 Kalender b. Mecîd, *bennâk*
 Mustafa b. Ma'den, *bennâk*
 Yusuf b. Hüseyin, *âmed-ez Yörükân, bennâk*
 Ca'fer b. Abdullah, *âmed-ez Karye-i Germelik(?), bennâk*
 Arslan b. Veli, *âmed-ez Yörükân, bennâk*
 Kâsım b. Abdullah, *atik-i Mustafa Çelebi, bennâk*

<i>Neferen: 39</i>				
<i>Hâne: 6</i>	<i>Mücerred: 8 {6}</i>	<i>Bennâk: 30</i>	<i>İmâm: 1</i>	<i>Müflis: 1</i>
		<i>{31}</i>		

Karye-i Hacılar tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ beş hâne olub iki nefer piyâdegân ilhâkile ber-müceb-i emr-i âli beş buçuk hâne kayd olunmuşdur gayr-ez-ra'iiyet-i Haremeyn

- Ömer b. Hüseyin, *be-ma'rûf-ı Kassâb Ömer, yiğid-bâşt*
 Mustafa b. Mehmed, *imâm, bennâk*
 Arslan b. Ali, *el-mü'ezzin, bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Pirî, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Emrullah, *bennâk*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Hasan b. Ömerşah, *ilhâk-ı piyâdegân, bennâk*
 Memi b. Ahmed, *ilhâk-ı piyâdegân, bennâk*
 Mehmed b. Musa, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *mücerred*
 Ma'den b. Mustafa, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *mücerred*
 Osman b. Mehmed, *bennâk*
 Ömer veled-i o, *Küçük, mücerred*
 Ahmed b. Mustafa, *mücerred*
 Nebî b. İbrahim, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Memi, *be-ma'rûf-ı Gönelmez, mücerred*
 Hızır b. Memi, *mücerred*
 Ali Bâli b. Hüseyin, *bennâk*
 Mehmed b. Kara-oğlu, *bennâk*
 Ahmed, *sığıtmaç, bennâk*
 Hasan b. Ca'fer, *bennâk*

Neferen: 25			
Hâne: 5,5	Mücerred: 10	Bennâk: 11 {10}	İmâm ve müezzin: 2
	Müflis: 2		

Karye-i Dânişmendlü tâbi'-i mezbûr

Mukaddemâ yedi hâne olub içlerinde dokuz nefer Haremeyn-i Şerifeyn Evkâfi ra'iiyetleri olub sâ'irlerinin kimi havâss-ı hümâyûndan yörükân-ı Karacalar ve kimi dahi mahmiyye-i Brusa'da asûde olan kutbü'l-ârifin Hazret-i Seyyid Mehmed el-Buhârî aleyhi'r-rahmetihi'l-meliki'l-bârî Evkâfi ve ba'zıları dahi Çelebi evi ve mukâta'ât-ı Mağnîsa ve erbâb-ı tûmâr ra'iiyetleri iken sonradan hilâf-ı şer' ve kânun Haremeyn-i Şerifeyn Evkâfi'na ra'iiyet yazıldık diyü cümlesi avâriz hânesin virmezler imiş hîn-i

tahrîrde ber-müceb-i emr-i âli ma'rifet-i şer'le her birinin ahvâlleri hak ve adl üzere a'yân-ı vilâyet ve eşrâf-ı memleketden teftîş ve tefahhus olundukda kadîmden mu'âf ve müsellemler ve Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî ra'îyyeti olanlar cem'an dokuz neferdir mâ'adâsı sonradan hilâf-ı emr-i âli yazılmışlardır diyü haber virdiklerinden gayri kendiler dahi sonradan bir tarikle ilhâk olunduk diyü her biri ikrâr ve i'tirâf eylemeğin zikr olunan dokuz nefer kadîmî Haremeyn ra'îyyetleri olanlar hâneye kayd olunmayub sâ'irleri kânûn-ı kadîm üzere on dört hâne kayd olunub mufassal şerh virilmiştir

tâ'ife-i ra'îyyet-i kadîm Haremeyn-i Şerîfeyn

Hızır Bâli b. Hacı Bayram, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *bennâk*
 Yusuf birâder-i Elhan, *mücerred*
 Mustafa birâder-i o, *mücerred*
 Osman b. Kara Mustafa, *bennâk*
 Mustafa veled-i o, *mücerred*
 Ma'den b. Memi, *bennâk*
 Hüseyin veled-i o, *mücerred*

<i>Neferen: 9</i>	
{ <i>Mücerred: 4</i> }	{ <i>Bennâk: 5</i> }

Bâlâda mestûrül-ism olan dokuz nefer kimesneler kadîmden Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî ra'îyyetleri olup mu'âf olmağın hâneye kayd ve mahsûb kılınmayub şerh virilmiştir

- 29 -

Karye-i Dânişmendlü el-mezbûr

an-ra'îyyet-i yörükân-ı Karacalar der-havâss-ı hümayûn ilhâk şü'd ber-müceb-i emr-i âli

Kara Memi b. Mustafa, *bennâk*
 Muslu veled-i o, *bennâk*
 Mestan birâder-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Yusuf, *bennâk*
 İbrahim b. Bâli, *bennâk*
 Şahbende birâder-i o, *mücerred*
 Mehmed birâder-i o, *bennâk*
 Halil b. Bâli, *bennâk*
 Turfanda birâder-i o, *bennâk*
 el-Hâc Turhan, *bennâk*
 İvaz b. Şa'bân Turhan, *bennâk*

<i>Neferen: 11</i>		
<i>Hâne: 3,5</i>	<i>Mücerred: 2</i>	<i>Bennâk: 9</i>

an-ra'ıyyet-i Çelebi nâm-ı diğ̈er mukâta'ât-ı Mağnisa tâbi'-i mezbûr an-havâss-ı hümâyûn

Receb b. Ali, *bennâk*
 Ali veled-i o, *bennâk*
 Durdağı b. Mehmed, *bennâk*
 Mehmed b. Hamza, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *mücerred*
 Ali b. Pir Ahmed, *bennâk*
 Ahmed veled-i o, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 Deli Hasan b. Mahmûd, *bennâk*
 Timur veled-i o, *mücerred*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*

<i>Neferen: 11</i>		
<i>Hâne: 3</i>	<i>Mücerred: 3</i>	<i>Bennâk: 8</i>

ra'ıyyet-i Evkâf-ı Hazret-i Seyyid Mehmed el-Buhârî aleyhi'r-rahmetihi'l-meliki'l-bârî

Alemşah b. Dolu, *bennâk*
 Hasan veled-i o, *bennâk*
 Ali birâder-i o, *mücerred*
 Ebubekir b. Ali, *bennâk*
 Timurhan veled-i o, *mücerred*
 Mürüvvet b. Hüseyin, *bennâk*
 Murad birâder-i o, *bennâk*
 Turan Hüseyin birâder-i o, *bennâk*
 Ebubekir b. Yunus, *bennâk*

<i>Neferen: 9</i>		
<i>Hâne: 2,5</i>	<i>Mücerred: 2</i>	<i>Bennâk: 7</i>

an-ra'ıyyet-i Evkâf-ı Murâdiye der-Brusa

Mustafa b. Hüseyin, *be-ma'rûf-ı Pekmez, bennâk*
 Ali veled-i o, *mücerred*
 Yusuf b. Seydi, *bennâk*
 Türkan(?) veled-i o, *bennâk*

Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 Mustafa b. Mehmed, *bennâk*
 Mustafa b. Pınarî, *bennâk*
 Yusuf, *helvâî, mücerred*
 Veli b. Seydî, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*

<i>Neferen: 10</i>		
<i>Hâne: 2,5</i>	<i>Mücerred: 5 {3}</i>	<i>Bennâk: 5 {7}</i>

- 30 -

ra'iyet-i tîmâr ve sâ'ir perâkende-i evkâf der-sâkinân-ı karye-i mesfûre

Musa b. Canpaşa, *ra'iyet-i evkâf-ı Kepekler, bennâk*
 Bâli veled-i o, *bennâk*
 Ahmed b. Mustafa, *ra'iyet-i Pınar, bennâk*
 Mehmed b. Mustafa, *bennâk*
 İbrahim birâder-i o, *bennâk*
 Abdurrahman birâder-i o, *bennâk*
 Durmuş b. Abdullah, *âmed-ez karye-i Bölücek-ağaç, bennâk*
 Ali b. Abdullah, *atik-i Koca Kapıcı, bennâk*
 İvaz veled-i o, *mücerred*

<i>Neferen: 9</i>		
<i>Hâne: 2,5</i>	<i>Mücerred: 1</i>	<i>Bennâk: 8</i>

Karye-i Dânişmend el-mezbûr gayr-ez-evkâf Haremeyn-i Şerîfeyn bi'l-defa'ât

<i>Hâne: 14 yalnız on dört hânedir</i>
--

Karye-i Kayrân-doğancı nâm-ı diğer Kaba-Sakâl-Doğancı

Karye-i mezbûre Bâli Çavuş oğlu nâm kimesnenin tîmârı olub mukaddemâ kâh on kâhî sekiz hânedan avârizların edâ iderler iken ve karye-i mezbûre hâlâ dahi tîmâr iken ahâlîsi hayliye mâlik olub sipâhilere hukûk-ı şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyyelerin virüb dahi maheza hâne-i avârizdan emin olalum diyü Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî zâbitlerine senevî on ikişer akçe bennâk nâmına virmeleri ile hilâf-ı şer' ve kânûn fuzûlen mu'âfiyet sevdâsında olub hîn-i tahrîrde ber-müceb-i emr-i âli ber-vech-i ihtimâm teftîş ve tefahhus olundukda bunlar dahi kezâlik Dânişmendlü gibi sonradan avârizdan kendülerin halâsîçün evkâf-ı mezbûre ra'iyeti geçindiklerin fi-arz Müslümânlar ve kazâ-i mezbûre halkı ve hâkimi olan Mevlânâ Mehmed dâ'ileri ala-tarîkûş-şehâde haber virmeğin defter-i cedîde üslûb-ı sâbık üzere on hâne kayd olunub şerh virilmiştir

Mustafa b. Hızır, *ra'iyet-i hazret-i Emir, imâm, bennâk*
 Mehmed veled-i o, *bennâk*

Hasan b. Mehmed, *be-ma'rûf-ı ...., bennâk*
 Ali b. Emrullah, *bennâk*
 Mustafa birâder-i o, *bennâk*
 Halil veled-i o, *mücerred*
 Hasan b. Mehmed, *mücerred*
 Mehmed b. Bâlî, *bennâk*
 Ali b. Yusuf, *bennâk*
 Süleyman birâder-i o, *bennâk*
 Hasan b. Veli, *bennâk*
 Mehmed b. Abdullah, *ra'yyet-i hazret-i Emir[gazi] âmed-ez Köteyli, bennâk*
 İsa b. Hızır, *bennâk*
 Mehmed veled-i o, *mücerred*
 Ömer b. Hüseyin, *bennâk*
 Muslu veled-i o, *mücerred*
 Mehmed b. Mustafa, *bennâk*
 Hızır birâder-i o, *mücerred*
 Mustafa b. Alemşah, *bennâk*
 Arslan birâder-i o, *bennâk*
 Ömer b. Osman, *bennâk*
 Sefer birâder-i o, *bennâk*
 Nebî b. Hacı Ali, *bennâk*
 Hüseyin b. Ali, *bennâk*
 Hasan birâder-i o, *mücerred*
 Mehmed, *okçu, bennâk*
 Yusuf b. Hacı Süleyman, *bennâk*
 Nasuh birâder-i o, *mücerred*
 Ömer b. Hacı Mehmed, *bennâk*
 Hüdâvirdi veled-i o, *mücerred*

- 31 -

Abdi b. Receb, *bennâk*
 Ma'den birâder-i o, *mücerred*
 Mehmed birâder-i o, *mücerred*
 Mehmed b. İbrahim, *bennâk*
 Ali b. Hacı Mehmed, *bennâk*

<i>Neferen: 35</i>			
<i>Hâne: 10</i>	<i>Mücerred: 10</i>	<i>Bennâk: 24</i>	<i>İmâm: 1</i>

Cem'an Yekûn Hâne: 380 {377,5} yalnız üç yüz seksen hânedir

Kazâ-i mezbûreye tâbî' olub mukaddemâ avârizhânesinden iken harâb ve hâlî ve sonradan emr-i şerîf ile mu'âf ve müsellemler olan karyelerdir ki tahrîr olunur berâ-yı ihtimâm

Karye-i Işıklar tâbî'-i mezbûr, *hâne 7, hâlî*

Karye-i Kâdî tâbî'-i m., *hâne 4, hâlî*

Karye-i İvaz tâbî'-i mezbûr, *hâne 3, hâlî*

Karye-i İğdır tâbî'-i m., *hâne 5, köprücü şüd bâ-emr-i âli*

Karye-i İç-ili tâbî'-i m., *hâne 6 = mevcûd 1: kesr 5*

Karye-i Doğanca tâbî'-i mezbûr, *hâne 8, hâlî*

Yekûn Hâne: 32

Kazâ-i mezbûre mukaddemâ 495 hâne olub yedi hânelü Işıklar ve dört hânelü Kâdî köyü ve üç hânelü İvaz ve sekiz hânelü Doğanca ve beş hânelü İç-ili nâm karyelerin ahâlîsi tâ'ûn-ı ekberden vefât idüb yerleri harâb ve hâlî kalub ve beş hânelü İğdır nam karye dahi sonra emr-i şerîf ile merhûm Çavuşbaşı binâ itdüğü İrgandı köprüsüne mu'âfiyet üzere köprücüler ta'yîn olunub yedlerinde mu'âfnâme-i hümâyûn olub ve iki yüz kırk neferi dahi seksen hâne iken bir tarikle Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfi'na ra'iyet kayd olunub kezâlik yedlerine kavî ve kat'î mu'âfnâmeleri olmağın avârizhânesine tahrîr ve ta'yîn olunmayub bu takrîrde asıldan yüz on beş hâne kesr gelmiş olur lâkin ber-mûceb-i emr-i şerîf evvel tahrîr olunan Bâlıkessrî Kazâsı dört yüz yirmi yedi hâne iken asıldan ve Karacalar ve hâric-ez-defter ve haymânedan altmış sekiz ve Bigadiç Kazâsı dahi iki yüz yirmi iken iki yüz altmış ve Sındırgı Kazâsı yüz doksan iki iken iki yüz kırk üç ve İvrindi Kazâsı iki yüz seksen iken üç yüz on altı ve Ayazmend Kazâsı altı yüz yetmiş iki hâne iken yedi yüz on bir hâne olub zikr olunan ziyâdeler bu kazânın kesrinden ziyâde olub bu takdîrce asıl hâneye nakl müterettib olmayub hakk-ı müstehâkına vâsıl olmuş olur eğerce defterde dört yüz doksan beş hâne kayd olunmuşdur ve lâkin aslâ kuzât-ı sâbık temâmen teslîm itmeyüb ve cümle dahi kâdir olmayub ancak muharrir düzeltmeyince asıldan fuhûnihâde dahi olmayub kaldığı ihtimâmen şerh virilmişdir tahrîren Fî Evâsıt-ı şehri Rebî'ül-âhir sene 1013

[Mühür]

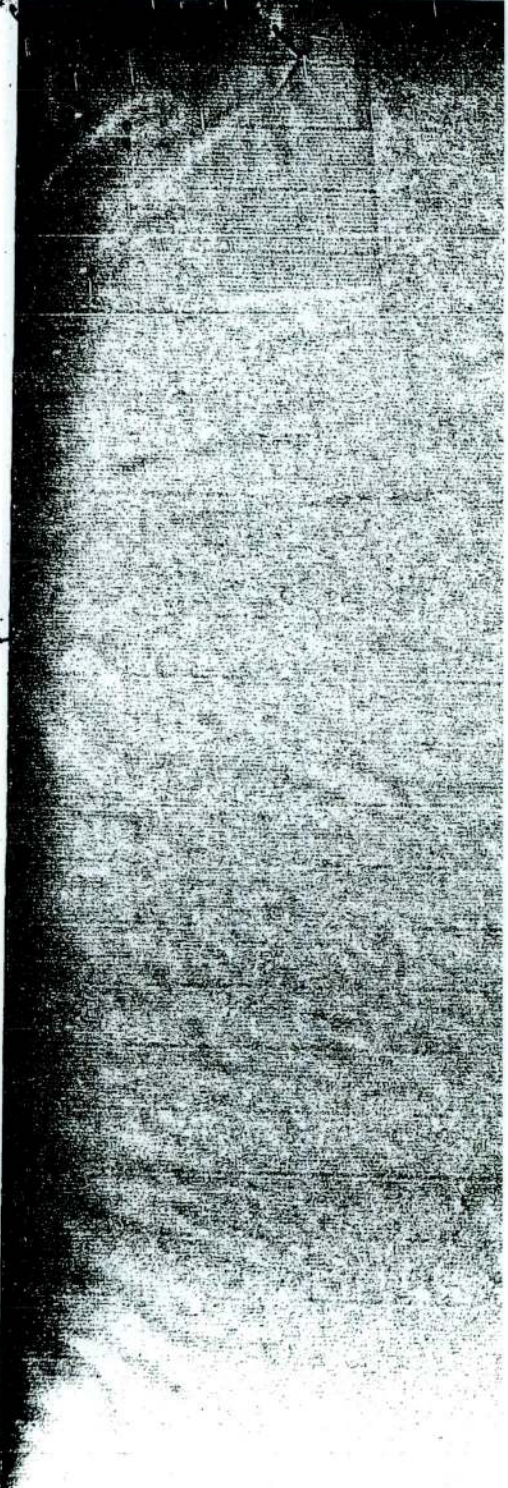

Handwritten text in Arabic script, partially obscured by a diagonal line. The visible text includes the name "عبدالله" (Abdullah) and "محمد" (Muhammad).

Handwritten text in Arabic script, enclosed in a heart-shaped frame. The text includes the name "عبدالله" (Abdullah) and "محمد" (Muhammad), along with the date "١٠١٣" (1013).

Handwritten text in Arabic script, located below the heart-shaped frame. The text is partially obscured and difficult to read.

Handwritten musical notation on the left page, featuring a staff with a treble clef and various notes. The text is written in Ottoman Turkish script, including the title "Özer Küpeli" and other descriptive notes. The notation includes a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The piece is marked with "V" at the top.

Handwritten musical notation on the left page, featuring a staff with a treble clef and various notes. The text is written in Ottoman Turkish script, including the title "Özer Küpeli" and other descriptive notes. The notation includes a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The piece is marked with "V" at the top.

Handwritten musical notation on the right page, featuring a staff with a treble clef and various notes. The text is written in Ottoman Turkish script, including the title "Özer Küpeli" and other descriptive notes. The notation includes a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature.

Handwritten musical notation on the right page, featuring a staff with a treble clef and various notes. The text is written in Ottoman Turkish script, including the title "Özer Küpeli" and other descriptive notes. The notation includes a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, organized in columns and rows. It appears to be a list or a table of entries, possibly names or titles, with some larger headings or section markers. The script is dense and characteristic of the period.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, organized in columns and rows. This section contains more entries, similar to the left page, with some larger headings or section markers. The script is dense and characteristic of the period.

Handwritten musical notation on the right page, featuring a staff with notes and lyrics in Ottoman Turkish script. The text includes phrases such as "Lâ ilâh illâ Allâh" and "Muhammed rasûl Allâh".

Handwritten musical notation on the right page, featuring a staff with notes and lyrics in Ottoman Turkish script. The text includes phrases such as "Lâ ilâh illâ Allâh" and "Muhammed rasûl Allâh".

Handwritten musical notation on the right page, featuring a staff with notes and lyrics in Ottoman Turkish script. The text includes phrases such as "Lâ ilâh illâ Allâh" and "Muhammed rasûl Allâh".

Handwritten musical notation on the right page, featuring a staff with notes and lyrics in Ottoman Turkish script. The text includes phrases such as "Lâ ilâh illâ Allâh" and "Muhammed rasûl Allâh".

Handwritten musical notation on the right page, featuring a staff with notes and lyrics in Ottoman Turkish script. The text includes phrases such as "Lâ ilâh illâ Allâh" and "Muhammed rasûl Allâh".

Handwritten musical notation on the left page, featuring a staff with notes and lyrics in Ottoman Turkish script. The text includes phrases such as "Lâ ilâh illâ Allâh" and "Muhammed rasûl Allâh".

Handwritten musical notation on the left page, featuring a staff with notes and lyrics in Ottoman Turkish script. The text includes phrases such as "Lâ ilâh illâ Allâh" and "Muhammed rasûl Allâh".

Handwritten musical notation on the left page, featuring a staff with notes and lyrics in Ottoman Turkish script. The text includes phrases such as "Lâ ilâh illâ Allâh" and "Muhammed rasûl Allâh".

Handwritten musical notation on the left page, featuring a staff with notes and lyrics in Ottoman Turkish script. The text includes phrases such as "Lâ ilâh illâ Allâh" and "Muhammed rasûl Allâh".

Handwritten musical notation on the left page, featuring a staff with notes and lyrics in Ottoman Turkish script. The text includes phrases such as "Lâ ilâh illâ Allâh" and "Muhammed rasûl Allâh".

Handwritten text at the top of the right page, including a title and introductory lines.

Handwritten text in the middle of the right page, consisting of several lines of script.

Handwritten text in the lower middle of the right page, continuing the narrative or list.

Handwritten text at the bottom of the right page, including a concluding section.

Small handwritten note or signature at the bottom left of the right page.

Handwritten text at the top of the left page, including a title and introductory lines.

Handwritten text in the middle of the left page, consisting of several lines of script.

Handwritten text in the lower middle of the left page, continuing the narrative or list.

Handwritten text at the bottom of the left page, including a concluding section.

کتابخانه امیر کبیر
مخطوطات اسلامی
شماره ثبت: ۵۸۷۹
تاریخ ثبت: ۱۳۰۵
محل ثبت: تهران

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱
۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸
۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵
۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲
۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹
۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶

کتابخانه امیر کبیر
مخطوطات اسلامی
شماره ثبت: ۵۸۸۰
تاریخ ثبت: ۱۳۰۵
محل ثبت: تهران

۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳
۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰
۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷
۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴
۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱
۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸
۹۹	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲	۱۰۳	۱۰۴	۱۰۵
۱۰۶	۱۰۷	۱۰۸	۱۰۹	۱۱۰	۱۱۱	۱۱۲
۱۱۳	۱۱۴	۱۱۵	۱۱۶	۱۱۷	۱۱۸	۱۱۹

۱۲۰	۱۲۱	۱۲۲	۱۲۳	۱۲۴	۱۲۵	۱۲۶
۱۲۷	۱۲۸	۱۲۹	۱۳۰	۱۳۱	۱۳۲	۱۳۳
۱۳۴	۱۳۵	۱۳۶	۱۳۷	۱۳۸	۱۳۹	۱۴۰
۱۴۱	۱۴۲	۱۴۳	۱۴۴	۱۴۵	۱۴۶	۱۴۷
۱۴۸	۱۴۹	۱۵۰	۱۵۱	۱۵۲	۱۵۳	۱۵۴
۱۵۵	۱۵۶	۱۵۷	۱۵۸	۱۵۹	۱۶۰	۱۶۱
۱۶۲	۱۶۳	۱۶۴	۱۶۵	۱۶۶	۱۶۷	۱۶۸
۱۶۹	۱۷۰	۱۷۱	۱۷۲	۱۷۳	۱۷۴	۱۷۵
۱۷۶	۱۷۷	۱۷۸	۱۷۹	۱۸۰	۱۸۱	۱۸۲

کتابخانه امیر کبیر
مخطوطات اسلامی
شماره ثبت: ۵۸۸۱
تاریخ ثبت: ۱۳۰۵
محل ثبت: تهران

۱۸۳	۱۸۴	۱۸۵	۱۸۶	۱۸۷	۱۸۸	۱۸۹
۱۹۰	۱۹۱	۱۹۲	۱۹۳	۱۹۴	۱۹۵	۱۹۶
۱۹۷	۱۹۸	۱۹۹	۲۰۰	۲۰۱	۲۰۲	۲۰۳
۲۰۴	۲۰۵	۲۰۶	۲۰۷	۲۰۸	۲۰۹	۲۱۰
۲۱۱	۲۱۲	۲۱۳	۲۱۴	۲۱۵	۲۱۶	۲۱۷
۲۱۸	۲۱۹	۲۲۰	۲۲۱	۲۲۲	۲۲۳	۲۲۴
۲۲۵	۲۲۶	۲۲۷	۲۲۸	۲۲۹	۲۳۰	۲۳۱
۲۳۲	۲۳۳	۲۳۴	۲۳۵	۲۳۶	۲۳۷	۲۳۸
۲۳۹	۲۴۰	۲۴۱	۲۴۲	۲۴۳	۲۴۴	۲۴۵

